

Heroverweging 1984

**Taak, omvang en opbouw van de
buitenlandse vertegenwoordig-
ingen van het Koninkrijk**

HEROVERWEGING TAAK, OMVANG EN OPBOUW VAN DE BUITENLANDSE
VERTEGENWOORDIGINGEN VAN HET KONINKRIJK

Naar dit rapport kan worden verwezen als: deelrapport nr. 58,
"Heroverweging taak, omvang en opbouw van de buitenlandse
vertegenwoordigingen van het Koninkrijk", Heroverweging 1984.

Rapporten zijn op aanvraag verkrijgbaar bij de Centrale Directie
Voorlichting van het Ministerie van Financiën, Postbus 20201,
2500 EE 's-Gravenhage.

Het Samenvattend Eindrapport van de Heroverweging 1984, waarin onder
meer de samenvattingen van de verschillende deelrapporten zijn
opgenomen, is binnenkort (medio maart 1985) verkrijgbaar bij het
Staatsdrukkerij- en Uitgeverijbedrijf, Christoffel Plantijnstraat 1,
2515 TZ 's-Gravenhage.

A. BESCHRIJVING VAN HET BELEID

<u>Inleiding</u>	1
I <u>Internationalisatie van taken van de departementen</u>	2
1 Strekking van de opdracht	2
2 Beschrijving van de internationale taken	3
2.1 Algemene Zaken	3
2.2 Justitie	4
2.3 Binnenlandse Zaken	6
2.4 Onderwijs en Wetenschappen	7
2.5 Financiën	7
2.6 Defensie	10
2.7 Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer	11
2.8 Verkeer en Waterstaat	13
2.9 Economische Zaken	15
2.10 Landbouw en Visserij	18
2.11 Sociale Zaken en Werkgelegenheid	21
2.12 Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur	22
3 Groei indicator	23
4 Oorzaken en conclusies	26
4.1 Oorzaken van internationalisatie	26
4.2 Conclusies	27
II <u>Schematisch overzicht bezetting buitenlandse vertegenwoordigingen + toelichting</u>	28
III <u>Aard en omvang van de ondersteuning, inhoudelijk als infra-structureel, die het Ministerie van Buitenlandse Zaken en de Buitenlandse Dienst verlenen</u>	29
IV <u>Vergelijking met het buitenland</u>	59

B. EVALUATIE VAN HET BELEID

<u>Inleiding</u>	67
I <u>Evaluatie van taken van de buitenlandse vertegenwoordigingen</u>	68
II <u>Uitgezonden personeel versus lokaal personeel</u>	89
III <u>De hiërarchie op de post</u>	91
IV <u>Noodzaak tot coördinatie van het personeelsbeleid</u>	93
a. <u>Coördinatie van het beleid</u>	
b. <u>Coördinatie c.q. samenvoeging van administratieve activiteiten</u>	
V <u>Financiële aspecten</u>	94
VI <u>Automatisering van de administratie van de gehele vertegenwoordiging</u>	95
VII <u>Invoering moderne technische apparatuur</u>	98

C. BELEIDSARIANTEN

<u>Inleiding</u>	99
I <u>Privatisering</u>	106
1 Politieke taken	106
2 Consulaire taken	107
2.1 Privatisering van de hulp aan Nederlandse toeristen	107
2.2 Privatisering visa-uitgifte	108
2.3 Privatisering hulp aan Nederlanders wonend in het buitenland	108
2.4 Privatisering incasso	109
3 Economische taken	109
3.1 Privatisering exportbevordering	109
3.2 Privatisering overige economische taken	110

	<u>blz.</u>
4 Ontwikkelingssamenwerkingstaken	111
5 Pers- en culturele taken	112
II <u>Profijtbeginssel</u>	112
1 Politieke taken	112
2 Consulaire taken	113
3 Economische taken	114
4 Ontwikkelingssamenwerkingstaken en pers- en culturele taken	115
III <u>Vermindering van taken</u>	115
1 Politieke taken	115
2 Consulaire taken	116
3 Economische taken	117
4 Ontwikkelingssamenwerkingstaken	117
5 Pers- en culturele taken	118
IV <u>Conclusie</u>	118
V <u>Verbetering doelmatigheid/doeltreffendheid</u>	120
1 Inleiding	120
2 Gewenste verhouding specialist/generalist	121
3 Beoordelingscriteria	122
<u>Samenvatting</u>	124

bijlagen:

- I Vragenformulier aan departementen
- II Lijst van bezetting door technische attaché's van departementen
- III Vragenlijst in verband met het beleid in het buitenland
- IV Brief m.b.t. technische attaché's
- V Taakopdracht en samenstelling werkgroep

Inleiding

Het beschrijvend gedeelte van dit rapport bestaat uit een drietal hoofdstukken; in hoofdstuk I wordt aan de hand van een inventarisatie van gegevens die de departementen hebben verstrekt een beschrijving gegeven van de taken c.q. werkzaamheden van op het buitenlands beleid gerichte organisatie-eenheden van de ministeries, met uitzondering van het Ministerie van Buitenlandse Zaken. Het gaat hier om de beschrijving van de internationale taken van de ministeries en de effecten daarvan op de werkbelasting van de posten.

In hoofdstuk II zal in tabelvorm worden weergegeven de organisatie en bezetting van de buitenlandse vertegenwoordigingen en het budgettaire beslag dat daarmee gepaard gaat (het z.g. ijkpunt). Dit onderdeel is te beschouwen als een actualisering van gegevens zoals reeds eerder gepresenteerd in de eerste heroverwegingsronde van 1981*.

In hoofdstuk III wordt vervolgens weergegeven de aard en de omvang van de ondersteuning, inhoudelijk zowel infrastructureel, die het Ministerie van Buitenlandse Zaken en de buitenlandse vertegenwoordigingen verlenen ten behoeve van het beleid en de activiteiten zoals beschreven in hoofdstuk I.

Het beschrijvend gedeelte wordt afgesloten met een hoofdstuk waarin de organisatiestructuur van de buitenlandse vertegenwoordigingen van een aantal landen wordt vergeleken.

* TK, zitting 1980-1981, nr. 16.625, nr. 14: "Taak en Omvang Buitenlandse Dienst".

I INTERNATIONALISATIE VAN TAKEN VAN DE DEPARTEMENTEN

1 Strekking van de opdracht

De taakopdracht die de werkgroep heeft gekregen met betrekking tot dit punt vermeldt, dat aandacht besteed dient te worden aan de relaties die er bestaan tussen de omvang en opbouw van de buitenlandse vertegenwoordigingen en de activiteiten van op het buitenlandse beleid gerichte afdelingen van andere departementen dan het departement van Buitenlandse Zaken.

De bedoeling hiervan is uiteindelijk een antwoord te kunnen geven op de vraag hoe de uitvoering van de taken van de buitenlandse vertegenwoordigingen zich verhoudt tot de door de departementale organisatie-eenheden verstrekte opdrachten, die aan de werkzaamheden van de posten ten grondslag liggen. Aldus opgevat, zijn de buitenlandse vertegenwoordigingen te beschouwen als uitvoerend orgaan met betrekking tot datgene dat ten behoeve van het beleid in Nederland noodzakelijk wordt geacht. In deze zienswijze is er derhalve geen ruimte voor autonoom te ontwikkelen beleid door de posten. Wel bestaat in de uitvoerende sfeer een grote mate van zelfstandigheid.

Teneinde de verhouding van de taken van de posten enerzijds en de daaraan ten grondslag liggende opdrachten anderzijds in beeld te brengen, zal in de volgende paragraaf het internationale karakter van de werkzaamheden op de departementen in beeld worden gebracht. Daarvoor heeft de werkgroep een vragenformulier aan de departementen ter invulling voorgelegd (zie bijlage I). Aan de departementen is gevraagd een beeld te schetsen van de werkzaamheden die een toenemende internationale dimensie hebben en het beroep dat tengevolge hiervan op de posten werd en wordt gedaan.

Onder internationale taken zal in dit rapport worden verstaan de voorbereiding en uitvoering van internationaal beleid en de internationale dimensie van nationaal beleid. Bijv.: verzoeken om inlichtingen; de wens bepaalde standpunten naar buiten uit te dragen; werkzaamheden van de vertegenwoordigingen welke vallen onder het

toezicht van het betrokken departement; begeleiding en organisatie van officiële bezoeken aan het land waar de vertegenwoordiging is gevestigd en uit dat land afkomstige officiële bezoeken; bijdragen tot een interdepartementale standpuntsbepaling over vraagstukken van buitenlands beleid.

2 Beschrijving van de internationale taken

2.1 Algemene zaken

De taken van de adviseurs van de Minister-President die werkzaamheden voor de posten in het buitenland opleveren zijn toegenomen, door de toegenomen activiteiten van de Minister-President op dit terrein. Te denken valt aan zijn optreden (veelal vergezeld door de Minister van Buitenlandse Zaken) als lid van de Europese Raad, NAVO-topconferenties, officiële en informele bilaterale bezoeken, informele conferenties e.d. Werkzaamheden voor de posten vloeien ook voort bij inkomende bezoeken waarbij de Minister-President als gastheer optreedt.

Het beroep dat de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid (WRR) doet op de posten is als incidenteel aan te merken.

De taken die de Rijksvoorlichtingsdienst (RVD) voor de posten in het buitenland oplevert hangen nauw samen met officiële staatsbezoeken (uitgaand en inkomend), reizen van leden van het Koninklijk Huis naar het buitenland, officiële bezoeken op regeringsniveau, optreden van de Minister-President in internationale fora, contacten met vertegenwoordigers van buitenlandse media, ad-hoc contacten in het kader van internationale projecten van diverse aard (bijv. tentoonstellingen) en continue contacten in het kader van de internationale filmdistributie.

Beroep op de posten

De hier beschreven ontwikkeling heeft geleid tot een tenminste evenredige toeneming van het beroep op de buitenlandse posten.

2.2 Justitie

De organisatie-eenheden die zich bezig houden met internationale taken zijn: de Directie Gevangeniswezen, de Directie Vreemdelingenzaken, de Hoofdafdeling Privaatrecht, de Afdeling Internationale rechtshulp van de Hoofdafdeling Staats- en Strafrecht, de Onderafdeling Bijzondere Zaken en Bijstandsverlening van de Directie Politie en de Centrale Recherche Informatiedienst.

Vanuit de Directie Vreemdelingenzaken worden regelmatig verzoeken gedaan om inlichtingen over algemene en specifieke omstandigheden in de landen van herkomst van hier te lande verblijvende, c.q. verblijfzoekende vreemdelingen. Het betreft hier de afdelingen Asielzaken, Verblijfsregelingen en Rechtsmiddelen. Het verzoeken om inlichtingen c.q. onderzoek heeft betrekking op algemene en specifieke omstandigheden in de landen van oorsprong van de vreemdelingen, speciaal wanneer om herziening van een afwijzende beschikking is gevraagd of in beroep is gegaan bij de Raad van State of een kort geding is aangespannen. Herhaaldelijk klagen vreemdelingen bij terugkeer in het land van herkomst over de behandeling welke zij hebben ondergaan vanwege politie of van de Koninklijke Marechaussée. Het onderzoek naar de gegrondheid van deze klachten vergt correspondentie via Buitenlandse Zaken met de posten. Dat is ook het geval ten aanzien van de waarborgsommen welke vreemdelingen soms moeten storten ten bewijze dat zij in staat zijn de terugreis naar het land van herkomst te betalen. Af en toe bereiken dit Ministerie verzoeken om terughoudendheid te vragen om inlichtingen. De keerzijde van een en ander is te vinden in de ontlasting van de buitenlandse posten door vertegenwoordiging van Nederland in internationaal overleg door ambtenaren van het departement van Justitie. Dat zijn voor wat betreft deze Directie, het hoofd Directie Vreemdelingenzaken, het hoofd Beleidsvraagstukken, het hoofd en medewerker Internationale en Beleidsvraagstukken, het hoofd Juridische vraagstukken, het hoofd en plaatsvervangend TVG en het hoofd onderafdeling Beleidvoorbereiding van laatstgenoemde hoofdafdeling.

De onder de Hoofdafdeling Privaatrecht ressorterende taken welke tot belasting van de buitenlandse posten leiden bestaan in

- a. het vragen van inlichtingen omtrent buitenlandse wetgeving op het gebied van het personen- en familierecht, het internationaal privaatrecht en het nationaliteitsrecht,
- b. het vragen van gegevens omtrent de burgerlijke staat en de nationaliteit van personen,
- c. het vragen van inlichtingen en adviezen m.b.t. de bij de Hoofdafdeling te behandelen verzoeken tot naturalisatie en naamswijziging.

In omgekeerde richting stellen de posten vragen over deze onderwerpen. Toename van enige betekenis is niet te verwachten. Voor wat betreft de activiteiten die voortvloeien uit de inwerkingtreding van de nieuwe wet op het Nederlanderschap zal de extra belasting door het aantal kennisgevingen dat vervalt opwegen tegen het aantal kennisgevingen dat erbij komt.

Het werk inzake de Internationale Rechtshulp in strafzaken, onder andere uitleveringen, overname strafvervolgning, rogatoire commissies en de uitreiking van gerechtelijke stukken, veroorzaakt voor de posten in het buitenland veel werk, dat mede door de toenemende ingewikkeldheid van de strafzaken, in de toekomst zeker niet zal verminderen.

Wat betreft de rechtshulp in civiele zaken kan worden gezegd dat het werk voor de posten onder andere met betrekking tot rogatoire commissies (veelal opgedragen aan de Nederlandse consuls) en de uitreiking van gerechtelijke stukken de laatste jaren is toegenomen.

Een oorzaak hiervoor is dat ook op dit terrein de problematiek complexer wordt. Zowel bij de Internationale Rechtshulp in strafzaken als in civiele zaken wordt er met nadruk op gewezen dat de taken van de posten en van Justitie op deze terreinen, in de meeste gevallen zijn gebaseerd op de wet en op internationale verdragen.

De verdovende middelencentrale van de Centrale Recherche Informatiedienst (CRI) bestaat uit 36 personen die allemaal min of

meer belast zijn met taken op internationaal niveau. Met de Directie Politie bestaan de werkzaamheden uit de internationale samenwerking in de bestrijding van de illegale handel in verdovende middelen. Het verdovende middelen probleem is ontstaan in de beginjaren van 1970 en neemt steeds toe; derhalve worden deze taken steeds intensiever.

Beroep op de posten

De Directie Gevangeniswezen en de Onderafdeling Bijzondere Zaken en Bijstandsverlening veroorzaken geen werkbelasting voor de buitenlandse posten. De Afdeling Internationale Rechtshulp heeft zeer summiere contacten met de diplomatieke posten. Voor wat betreft de drie eenheden welke hierboven zijn besproken is het beroep op de posten als volgt samen te vatten:

Vreemdelingenzaken: de laatste jaren evenredig met personeelsformatie gestegen beroep;

Privaatrecht : stabiel beroep;

CRI : de laatste jaren een sterk gestegen beroep, waar echter tegenover staat dat op enkele posten eigen ambtenaren zijn aangesteld. Het totale resultaat is een stijging evenredig aan de groei van de personeelsformatie.

Internationale
rechtshulp : toenemend.

2.3 Binnenlandse Zaken

Het contact met de posten voor dit ministerie is incidenteel van aard. Alleen de Directie Coördinatie Minderheden onderhoudt structurele contacten met de Nederlandse ambassades te Jakarta en Paramaribo. Voor wat betreft Jakarta gaat het voornamelijk om remigratie en voorlichting. Voor wat betreft Paramaribo* vindt er

* thans bevroren

een halfjaarlijkse consultatie plaats. De ambassades in Rabat en Ankara worden incidenteel betrokken bij problemen samenhangende met Marokkaanse en Turkse groeperingen in Nederland.

Bij de verkiezingen voor het Europese Parlement zijn alle Nederlandse burgers in de andere EEG-lidstaten individueel aangeschreven door de posten. Voor de verkiezingen voor de Tweede Kamer der Staten Generaal in 1986 zullen mogelijk alle Nederlanders die in Nederland kiesgerechtigd zouden zijn, maar in het buitenland wonen, weliswaar geen soortgelijke brieven ontvangen maar wel op aanvraag als kiesgerechtigd worden geregistreerd. Dit zou een zware belasting voor de posten kunnen impliceren.

Beroep op de posten

Daar het voor het merendeel werkzaamheden van incidentele aard betreft, gaat het om een evenredig beroep op de posten.

2.4 Onderwijs en Wetenschappen

De Internationale taken betreffen alle handelingen die betrekking hebben op de voorbereiding en uitvoering van culturele verdragen en overige betrekkingen met landen die niet op een cultureel verdrag stoelen, alsmede relaties met internationale organisaties die een multilateraal karakter dragen. Zowel de taken met betrekking tot de bilaterale als met betrekking tot de multilaterale betrekkingen zijn geïntensificeerd.

Beroep op de posten

De toenemende Internationalisering van activiteiten van dit departement, welke o.a. tot uiting komt in de personeelsformaties, heeft geleid tot een niet evenredig groter beroep op de posten.

2.5 Financiën

Ministerie, exclusief Belastingen:

De internationale werkzaamheden betreffen in feite het volledige

internationale terrein waarop de Minister van Financiën hetzij rechtstreeks hetzij indirect in hoofdzaak of mede het beleid bepaalt. In het bijzonder kan genoemd worden de financiële en monetaire problematiek van de EG, alsmede de vrijmaking van de interne markt. Voorts de Nederlandse deelname in de internationale publiekrechtelijke banken; de oprichting, het functioneren en de verdieping van het EMS; de sterk toegenomen rol in de wereld-economie van het IMF, mede tegen de achtergrond van de ontwikkeling van de schuldensituatie, welke voor Financiën nationaal en internationaal veel acuter is geworden door de geïnvolveerdheid van het bankwezen. In dit verband zij genoemd de afspraken en regelingen inzake voorwaarden voor exportkredietverzekering, en de schuldenregeling met landen in betalingsmoeilijkheden. Met name de schuldenregeling, welke tot tijdelijke schenkingen heeft geleid, en de afspraken inzake de nationale en internationale gerechtigdheid tot het opstellen van een internationaal systeem van internationale taken.

Belastingen:

Directie Internationale Fiscale Zaken

Voor concrete beantwoording van de door de werkgroep gestelde vragen ontbreken voldoende gegevens.

Enkele algemene lijnen: het beroep dat de Directie IFZ op buitenlandse posten doet betreft in de eerste plaats bemiddeling in het kader van de voorbereidingen van onderhandelingen over verdragen ter voorkoming van dubbele belasting en eventueel - afhankelijk van het betrokken land - opvang en begeleiding ter plaatse, alsmede assistentie bij de schriftelijke afronding van de besprekingen. Het aantal van dergelijke onderhandelingen bedraagt per jaar circa 15. Daarvan vindt de helft plaats in het buitenland. Het tijdsbeslag dat een en ander op de buitenlandse posten legt lijkt, voorzover dat vanuit Nederland kan worden beoordeeld, niet bijster groot en ook niet aanwijsbaar toenemend.

Losstaand van verdragsonderhandelingen wordt in toenemende mate een beroep op de buitenlandse posten gedaan voor het verstrekken

van lokale fiscale informatie, het volgen van de ontwikkelingen in de verdragsbesprekingen met derde landen en in het lokale fiscale beleid. Het belang van fiscale factoren wordt door de toenemende internationalisatie van het bedrijfsleven van steeds meer gewicht en de indruk bestaat, dat het internationale bedrijfsleven in toenemende mate zijn lokale fiscale problemen met de Nederlandse posten ter plaatse opneemt. Het is niet onwaarschijnlijk dat, nu "belastingverdragen" sedert enkele jaren onderdeel uitmaken van het financieel-economische deel van de opleiding voor de buitenlandse dienst, de belangstelling voor dit onderwerp, en het daarmee gepaard gaande tijdsbeslag voor de buitenlandse dienst, in de komende jaren zal toenemen.

Directie Algemene Fiscale Politiek

Wat betreft de fiscale harmonisatie binnen de EG wordt nog het volgende opgemerkt. De fiscaal attaché/financieel Raad die zich met dit onderwerp in Brussel bezig houdt is opgenomen in het overzicht. (zie tabel 1). In het begin van de jaren '70 is bij de directie Algemene Fiscale Politiek het bureau, thans afdeling, fiscale harmonisatie ingesteld. De afdeling bestaat uit vier beleidsambtenaren. Voorts zijn bij de fiscale harmonisatie afwisselend betrokken medewerkers van de diverse wetgevende directies binnen het Directoraat-Generaal Fiscale Zaken, waarbij het accent ligt op de douanewetgeving en de BTW-wetgeving. Beide categorieën wetgeving zijn thans op Brusselse leest geschoeid. Naast overleg over verdere harmonisatieplannen brengt dit ook mee dat aandacht moet worden geschonken aan toepassingsmodaliteiten c.q. verschil van mening daarover met de Commissie.

Beroep op de posten

De vermelde sterke intensivering en uitbreiding van werkzaamheden heeft m.n. voor de Financiën-staf bij de PVEG tot een evenredig aan genoemde intensivering gegroeid beroep op de posten geleid. Terzake van de andere Financiën-posten zou gesproken kunnen worden van een gelijkblijvend of stijgend, maar minder dan evenredig stijgend beroep. Voor wat betreft de Directie Exportkre-

dietverzekering heeft e.e.a. geleid tot een meer dan evenredig beroep op de posten.

2.6 Defensie

Bij het Ministerie van Defensie is zowel bij de drie krijgsmacht-delen als bij het centrale apparaat slechts een klein aantal functionarissen rechtstreeks belast met de behandeling van internationale aangelegenheden. Het merendeel van de zowel intern als extern werk genererende arbeid wordt echter als deelzaak naast de normale werkbelasting door bijna alle directies en afdelingen verricht. De stijgende tendens in het aantal internationale contacten en de toenemende samenwerking op materieelsgebied leiden niet alleen rechtstreeks tot een toenemende werklast bij met name de posten en Directie Materieel maar vergen ook door de toenemende behoefte aan interne en externe coördinatie extra inspanning.

Van de internationale taken kunnen worden genoemd:

- het onderhouden van contacten met en ondersteuning geven aan Nederlandse Militaire Attachés in het buitenland en buitenlandse militaire attachés in Nederland geaccrediteerd;
- het coördineren en verspreiden van de binnenkomende en uitgaande informatiestroom;
- het coördineren van bezoeken van buitenlandse militairen en operationele eenheden aan Nederland en Nederlandse bezoeken aan het buitenland;
- het ontwikkelen, vastleggen en bekendstellen van het defensiebeleid ten aanzien van internationale materieelsamenwerking;
- het ontwerpen en formuleren van de nationale inbreng in internationale organisaties;
- het houden van c.q. deelnemen aan internationaal overleg;
- het implementeren van internationale samenwerkingsovereenkomsten;
- het bijdragen aan een interdepartementale standpuntbepaling inzake materieelsamenwerking;

- beleidsvoorbereiding, behandeling en coördinatie ten aanzien van internationale aangelegenheden op financieel-economisch gebied;
- beleidsvoorbereiding en coördinatie ten aanzien van voor NAVO-rekening komende infrastructuurprojecten waarvoor Nederland gastland is;
- het opstellen van beleidsinstructies ten behoeve van specifieke NAVO-comités;
- bijdragen aan de uitwerking van bilaterale overeenkomsten ten aanzien van de financiële aspecten in het kader van de "two way street".

Beroep op de posten

Voor wat betreft de drie krijgsmachtonderdelen is er geen wijziging in het beroep op de posten gesignaleerd. Voor wat betreft de directoraten-generaal Materieel en Financiën en Economische Zaken is er sprake van een toenemend beroep op de posten.

2.7 Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer

De organisatie-onderdelen die thans met internationale taken zijn belast, zijn met name de (Centrale) Directie Voorlichting en Externe Betrekkingen (DVEB) en de afdeling Internationale Milieuzaken van het Directoraat-Generaal voor de Milieuhygiëne (DGMH/IMZ).

Daarnaast heeft de Rijksplanologische Dienst (RPD) een aantal bilaterale activiteiten in het kader van de Nederlands-Duitse Commissie voor de Ruimtelijke Ordening en Benelux Commissie voor de Ruimtelijke Ordening. De RPD, het Directoraat-Generaal Volkshuisvesting en de Directie Coördinatie Bouwbeleid hebben tevens contacten met ECE en Raad van Europa.

Een historisch overzicht van de internationale taken is moeilijk te geven vanwege de departementale herindelingen (1972: afsplitsing van "Volksgezondheid en Milieuhygiëne" van "Sociale Zaken en Volksgezondheid"; 1982: opdeling van "Volksgezondheid en Milieuhygiëne" naar Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur en "Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer").

De Directie Voorlichting en Externe Betrekkingen (DVEB) is onder meer belast met het geven van voorlichting in het buitenland en aan buitenlanders en het coördineren van buitenlandse betrekkingen. Deze taak is met name opgedragen aan de Afdeling Buitenlandse Betrekkingen (DVEB/ABB). De taakomschrijving van deze afdeling luidt als volgt: coördineren van de voorbereiding, de regeling en de uitvoering van internationale contacten, organiseren van medewerking aan de samenwerking met ontwikkelingslanden, regelen van de deelneming aan internationale congressen, conferenties e.d., verzorgen van bezoeken in Nederland van buitenlanders, voorbereiden en organiseren van bezoek aan het buitenland, publieksvoorlichting in het buitenland. Beleidsmatig heeft deze afdeling met name te maken met de Nederlandse inbreng in de Commissie van de Verenigde Naties voor Menselijke Nederzettingen (Habitat).

De Afdeling Internationale Milieuzaken van het Directoraat-Generaal voor de Milieuhygiën (DGMH/IMZ), voortkomend uit de Stafafdeling Internationale Zaken van het voormalig ministerie van Volksgezondheid en Milieuhygiëne, is binnen het departement belast met het initiëren, coördineren en uitvoeren van de internationale aspecten van het milieubeleid. Hieronder vallen de bilaterale zaken en de contacten met en de inbreng in internationale organisaties als EG, Benelux, OESO, ECE, UNEP, Internationale Rijncommissie, Raad van Europa, zeeverontreinigingscommissies, alsmede het onderwerp milieu en ontwikkelingssamenwerking.

Ook medewerkers van de overige beleidsdirecties van het DGMH zijn geregeld betrokken bij de internationale activiteiten.

Onder DGMH/IMZ ressorteert eveneens de (met WVC gezamenlijke) attaché voor Volksgezondheid en Milieuhygiëne te Washington (werkgebied USA en Canada).

Beroep op de posten

Met het internationaliseren van met name het milieubeleid neemt het beroep op de posten ook toe. In sterke mate geldt dit voor PV-EG, waar dit departement niet over een eigen attaché beschikt.

2.8 Verkeer en Waterstaat

De organisatie-eenheden die met internationale taken zijn belast en een aanwijsbare invloed uitoefenen op de werkbelasting van de posten zijn de Directie Internationaal Vervoerbeleid, het Directoraat-Generaal Scheepvaart en Maritieme Zaken, de Directie Luchtvervoersbeleid en Rijkswaterstaat (in het bijzonder het Coördinatiebureau voor Internationale Relaties en Samenwerking, de afdeling Internationale Zaken en de Interdepartementale Coördinatie-commissie voor Noordzee-aangelegenheden).

De Directie Internationaal Vervoerbeleid behandelt de internationale aangelegenheden met betrekking tot de spoorwegen, het wegvervoer en de binnenvaart. Voorts de behandeling van internationale aangelegenheden ten aanzien van de zeehavens en op het gebied van de algemene vervoerpolitiek of betrekking hebbend op meer dan een vervoertak. Het mede voorbereiden en coördineren van het beleid voor wat betreft milieuzaken.

In verband met de onvoldoende voortgang in de vervoerpolitiek (het gebrekkige functioneren van het vervoer in het totale stelsel van de Europese integratie) bestaan veelvuldig contacten met de Europese Raad en Vervoerraad daaromtrent.

Veel aandacht vragen ook de periodiek te voeren bilaterale onderhandelingen met de staten waarmee Nederland wegvervoerbetrekkingen onderhoudt.

Belangrijke internationale taken liggen voorts op het gebied van de douane-zaken en fiscale zaken.

Het Internationaal Maritiem Beleid omvat vooral de behandeling van internationale, politieke en economische aangelegenheden op scheepvaartgebied welke de tussenkomst van de overheid vereisen, internationaal overleg in bilateraal en multilateraal verband over scheepvaartpolitieke vraagstukken, regelingen met betrekking tot de internationale zeevervoersmarkt. Beleidsvoorbereiding ten aanzien van internationaal overleg op het gebied van de veilig-

heid van de scheepvaart en de bestrijding van de verontreiniging van de zee door schepen.

Bij de Directie Luchtvervoersbeleid gaat het om de voorbereiding van luchtvaartverdragen en het deelnemen aan luchtvaartconferenties; luchtvaartpolitiek. Sinds enige jaren werkt Nederland in de Internationale Burgerluchtvaart Organisatie (ICAO) samen met België, Luxemburg en Zwitserland. Periodiek wordt overleg gepleegd door de bovengenoemde directie met andere landen over onderwerpen die in de onderscheiden organen van de ICAO aan de orde komen.

Bij Rijkswaterstaat zijn belangrijke internationale taken:

- beschikbaarstelling van V&W-know how aan het buitenland; meestal geschiedt dit via tussenkomst van de Nederlandse particuliere sector;
- uitvoering van zeeverdragen zoals bij de Rijnzoutproblematiek, het Rijnchemieverdrag. Voorts Zee-overleg en de eventuele wijziging van de zeeverdragen;
- Noordzee-aangelegenheden; dit betreft de harmonisatie van het Noordzeebeleid onder andere met betrekking tot internationale samenwerking bij de bestrijding van verontreiniging en internationale regeling voor de verbranding van stoffen; zand- en grindwinning buiten de territoriale zee; internationale samenwerking ten aanzien van controle scheepsconstructie, bemanning en uitrusting; naleving internationale aanvaringsbepalingen en internationale samenwerking bij de uitvoering van milieuregelingen.

Beroep op de posten

De Directie Internationaal Vervoerbeleid heeft veel contacten lopen via de verkeersattachés met name die in Bonn en Brussel. Voor het overige worden de posten soms ingeschakeld voor het maken van afspraken in verband met bilateraal overleg, uitvoering van wegvervoerovereenkomsten, export van know how op vervoergebied en andere. De indruk is dat de internationale taken in de loop van de laatste tien jaren meer tijd en aandacht zijn gaan

vragen. Op het gebied van het internationaal maritiem beleid bestaan regelmatig contacten met de verkeersattaché's en de ambassades alsook met het departement van Buitenlandse Zaken. Veel tijd vraagt het bilaterale overleg en het overleg in internationale organisaties (EG, OESO, IMO, Unctad). Wat het luchtvervoer betreft bestaan, door het grote aantal luchtvaartovereenkomsten, in samenspel met het Ministerie van Buitenlandse Zaken, intensieve contacten met de ambassades.

Behalve Noordzee-aangelegenheden ten behoeve waarvan het contact met de ambassades in de Noordzeekuststaten incidenteel is, brengen sommige andere werkzaamheden van Rijkswaterstaat intensieve contacten met zich mede met de PV/EG en diverse ambassades.

Samengevat kan worden gesteld, dat de toenemende internationalisering van activiteiten van dit departement tot een evenredig groter beroep op de posten heeft geleid.

2.9 Economische Zaken

Hoewel de meeste organisatie-eenheden van dit ministerie (mede) internationale taken in hun pakket hebben, is terwille van de overzichtelijkheid gekozen voor 4 beleidsterreinen/Directoraten-Generaal, die samen de hoofdbestanddelen van internationale werkzaamheden genererend beleid uitmaken:

1. Buitenlandse Economische Betrekkingen
2. Industrie/technologiebeleid
3. Energiepolitiek
4. Exportinformatie- en bevordering.

1. Buitenlandse Economische Betrekkingen

Hoofdbestanddelen:

- a. Internationale Handelspolitiek (incl. EEG en in- en uitvoerbeleid);
- b. Behartiging Bilaterale Economische Betrekkingen;
- c. Coördinatie Exportbeleid.

ad a.

De voortgaande overheveling van bevoegheden op handelspolitiek gebied naar EEG-organen heeft wel geleid tot verschuivingen in de taakinhoud, doch niet tot vermindering van taken.

Voornamelijk als gevolg van toenemende spanningen in het internationale economische stelsel zijn werkzaamheden in het kader van het GATT en Noord-Zuid-overlegfora sterk toegenomen.

Ook de uitvoering van het in- en uitvoerbeleid (contingentenbeheer, exportvergunningen, meldingsplichten) is de laatste jaren weer toegenomen.

Vermoedelijk heeft de verdere opbouw van de Gemeenschappelijke markt het beroep op de posten voor wat betreft de Europese intra-handel verminderd (behoudens PV-EG).

De toename van de mondiale handelsproblematiek heeft posten als Washington en Tokio meer dan evenredig geraakt, evenals dit geldt voor andere posten voor wat betreft zaken, samenhangend met in- en uitvoerrestricties.

ad b. en c.

De problemen waarmee het exporterend bedrijfsleven vanaf begin jaren '70 op de internationale markt werd geconfronteerd heeft ook geleid tot sterke uitbreiding van de bilaterale belangenbehartigings- en exportbeleidsfuncties, tot uiting komend in de benoeming van een Staatssecretaris, belast met de export vanaf 1977.

De bemoeienis van de posten met economische belangenbehartiging en exportfinancieringskwesties is meer dan evenredig toegenomen.

2. Industrie

De Nederlandse industrie heeft de afgelopen jaren in toenemende mate te maken gekregen met de invloed van diverse internationale ontwikkelingen. Binnen het industriebeleid is hieraan voortdurend de nodige aandacht besteed. Het streven om door middel van exportbevordering en industriële en technologische samenwerking de ontwikkeling van de Nederlandse industrie te

stimuleren kan als één van de exponenten hiervan worden genoemd. Om deze beleidsontwikkeling vorm te geven was het noodzakelijk over relevante informatie te beschikken. Hiertoe werd onder andere regelmatig beroep gedaan op de posten. Naar verwachting zal de komende jaren van een zekere toename hier van dit aantal sprake zijn, mede onder invloed van nieuwe initiatieven in het kader van het technologiebeleid. Het Commissariaat voor Buitenlandse Investerings in Nederland en de Directie Research en Ontwikkeling hebben voor hun specifieke taakstelling eigen medewerkers (Industrial Commissioners en Technisch Wetenschappelijk Attaché's) in het buitenland gestationeerd en doen derhalve weinig beroep op de posten van de Buitenlandse Dienst in engere zin.

De aangegeven inkrimping van de formatie 1984 ten opzichte van 1980 houdt verband met overheveling/afstoting van taken (voornamelijk naar het Directoraat-Generaal Buitenlandse Economische Betrekkingen).

3. Energiepolitiek

De energiecrisis begin zeventiger jaren heeft geleid tot vele nieuwe vormen van internationale samenwerking op energiegebied, met name in IEA- en EEG-verband. Op vele wijzen werden en worden multilaterale en bilaterale posten sindsdien ingeschakeld bij energiezaken met dien verstande dat

- de mate van inschakeling golfbewegingen vertoont al naar gelang zich internationaal nieuwe feiten voordoen,
- veel van het multilaterale werk grotendeels door departementen zelf wordt verricht (Economische Zaken en Buitenlandse Zaken).

4. Exportinformatie- en bevordering

Sinds eind jaren zeventig vindt op basis van nieuwe beleidsinzichten een sterke intensivering van werkzaamheden plaats, die directe gevolgen voor de bilaterale posten hebben, zowel in

het rapporterende als uitvoerende vlak. In de periode 1980 - 1984 is het aantal door de EVD gefinancierde en/of begeleide acties vertienvoudigd. De gevolgen voor de posten zijn veelal evenredig, in sommige zwaartepunt-landen meer dan evenredig.

Beroep op de posten

De toenemende internationalisering van de economische betrekkingen leidt in de praktijk slechts bij uitzondering tot afstoting of vermindering van taken, zoals dit op onderdelen wellicht het geval is geweest bij invoering van de Gemeenschappelijke Handelspolitiek. Meestal brengen deze samenwerkingsvormen evenwel nieuwe taken met zich mee, die zich vaak manifesteren in een evenzeer additioneel beroep op de posten.

Samenvattend kan men stellen dat de toenemende internationale samenwerking op het vlak van de economische betrekkingen met het buitenland evenredig uitwerkt voor wat betreft de posten in het buitenland.

2.10 Landbouw en Visserij

De internationale taken van het Ministerie van Landbouw en Visserij dienen te worden beschouwd tegen de achtergrond van onder andere:

- het grote belang van de agrarische sector voor de Nederlandse economie;
- de nauwe betrokkenheid van de overheid bij deze sector;
- het feit dat internationale invloeden en kaders in hoge mate een stempel drukken op de Nederlandse landbouw, de verwerkende industrie en de agrarische handel;

Het aandeel van de landbouw en visserij, inclusief de verwerkende industrie in het Bruto Nationaal Produkt bedraagt circa 8%. De sector zorgt voor 23% van de totale Nederlandse export, te weten circa 42 miljard. Het buitenlandse handelssaldo van landbouw- en visserijprodukten bedroeg in 1983 f 15 miljard en is sinds 1970 gestaag toegenomen. De Nederlandse landbouw en ver-

werkende industrie zijn in hoge mate internationaal georiënteerd en Nederland heeft ondanks het relatief kleine landbouwareaal een belangrijke positie in de agrarische wereldhandel. Ons land is na de V.S. en Frankrijk de derde landbouwexporteur ter wereld. De export is van essentieel belang voor de agrarische sector en de voedings- en genotmiddelenindustrie. Circa 60% van de agrarische produktie wordt in het buitenland afgezet.

Een belangrijk kenmerk van de Nederlandse landbouw is de kleinschalige structuur van de primaire produktie (voornamelijk gezinsbedrijven) en het daarmee samenhangende intensieve gebruik van de produktiemiddelen. De invloed op de markt van de individuele producent is gering. Een en ander heeft geleid tot een bundeling van krachten binnen de agrarische sector, tot een veelomvattend overheidsbeleid ten aanzien van deze sector en tot een nauwe samenwerking tussen overheid en bedrijfsleven. De bundeling van krachten uit zich ondermeer in de goede commerciële en politieke organisatie van de sector. Voorbeelden hiervan zijn de coöperatieve vermarkting en verwerking van landbouwprodukten, de export promotieorganisaties en de centrale landbouworganisaties. Centraal in het overheidsbeleid staat reeds lang de verbetering van het vakmanschap en ondernemersschap van de agrariërs door een samenhangend stelsel van onderzoek, onderwijs en voorlichting. Daarnaast richt het beleid zich op de ontwikkeling en de infrastructuur van het landelijk gebied.

De internationale verwevenheid van de Nederlandse landbouw en visserij blijkt vooral uit het feit dat de prijzen en inkomens in deze sector, de marktsituatie en de handels(politieke) relaties met niet EG-landen in hoge mate bepaald worden door het gemeenschappelijk landbouw- en visserijbeleid in het kader van de EG. Ook andere beleidsonderdelen komen in EG-kader tot stand of worden door EG-beleid beïnvloed.

Tegen de hier geschetste achtergrond richten de internationale taken en activiteiten van het Ministerie van Landbouw en Visserij zich op de volgende punten:

- Het gemeenschappelijk landbouwbeleid (markt- en prijsbeleid, landbouwstructuurbeleid) in het kader van de EG;
- Het gemeenschappelijk visserijbeleid in het kader van de EG en visserijaangelegenheden in ander internationaal kader;
- Aangelegenheden met betrekking tot het EG marktstructuur-, regionaal-, mededingings- en steunmaatregelenbeleid voor zover van belang voor de Nederlandse landbouw, visserij, agrarische handel en verwerkende industrie;
- De internationale betrekkingen en samenwerking op algemeen economisch en handelspolitiek terrein voor zover van belang voor de landbouw en visserij;
- De fyto-sanitair en veterinaire aangelegenheden in het kader van de EG en in andere internationale kaders, alsmede in het bilaterale vlak;
- De ontwikkelingssamenwerking op het gebied van de landbouw, visserij en voedselvoorziening;
- De exportbevordering van produkten en diensten uit de agrarische sector, te weten voedings- en genotmiddelen, agro-industriële produkten en agrarische know-how;
- Voedings- en kwaliteitsaangelegenheden in diverse internationale kaders en in het bilaterale vlak;
- Aangelegenheden op het gebied van de natuur- en landschapsbescherming in het kader van internationale organisaties en verdragen en in het bilaterale vlak;
- Aangelegenheden met betrekking tot onderwijs en onderzoek;
- Bosbouwaangelegenheden in het kader van de EG en ander internationaal kader;
- De landinrichting.

Naast de hier genoemde directe internationale taken en activiteiten bestaat ten aanzien van vele nationale beleidsterreinen een aanzienlijke behoefte aan informatie over ontwikkelingen in het buitenland.

Beroep op de posten

Op vrijwel alle beleidsterreinen is de afgelopen 10 jaar sprake geweest van een uitbreiding van de internationale taken en activiteiten.

De toenemende landbouwproductie, verzadigingsverschijnselen op een aantal markten, toenemende concurrentie en protectionistische tendensen hebben tot een grotere inspanning op het punt van de agrarische exportbevordering en -begeleiding genoodzaakt, vooral op nieuwe markten en marktsegmenten, alsook ten aanzien van de technologie en uitrustingen voor de landbouw en verwerkende industrie. De hiervoor beschikbare fondsen en het activiteitsvolume zijn sinds 1981 meer dan verdubbeld.

Als gevolg van een en ander is het aantal landbouwposten de afgelopen 10 jaar uitgebreid en het beroep op de landbouwtachés sterk geïntensiveerd. Voor de goede orde zij hier opgemerkt dat naast deze intensivering als gevolg van de toegenomen internationalisatie van de beleidstaken de werklast van de landbouwposten ook is gegroeid als gevolg van het toegenomen beroep dat het Nederlands agrarisch bedrijfsleven op de posten doet.

2.11 Sociale Zaken en Werkgelegenheid

In afwijking van de algemene tendens, kan met betrekking tot dit ministerie worden gesteld, dat hoewel er sprake is van een groei van de internationale taken een en ander niet heeft geleid tot een groter beroep op de posten. Wel zijn er minder arbeids-generende taken te constateren in vergelijking met 1970, vanwege het feit, dat Volksgezondheid in 1972 is overgegaan naar Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk.

De Directie Internationale Zaken onderhoudt het werkcontact met de buitenlandse posten, ten dele rechtstreeks met de vertegenwoordigers van het eigen ministerie bij de gecombineerde Nederlandse vertegenwoordiging bij de EEG en bij HR.MS Ambassade te Brussel en anderdeels via het Ministerie van Buitenlandse Zaken. Voorts bestaan er rechtstreekse contacten met internationale organisaties, de OESO, ILO, Raad van Europa e.a. uit hoofde van de reguliere internationale sociaal-economische samenwerking. Voorts ook rechtstreekse bilaterale contacten met buitenlandse instanties en ambtenaren, waarmee in het kader van bestaande internationale samenwerkingsrelaties worden onderhouden.

Bij het Directoraat-Generaal voor de Arbeidsvoorziening zijn het vrijwel uitsluitend de medewerkers van de Hoofdafdeling Internationale Arbeidszaken en Migratie, die , behalve in de normale werkrelaties met de eigen vertegenwoordigers in het buitenland, op gezette tijden invloed kunnen uitoefenen op de werkbelasting van de buitenlandse posten. Omstreeks 1970, toen de werving van buitenlandse werknemers zijn hoogtepunt beleefde en het overleg met vreemde mogendheden zoveel intensiever was, waren deze werkcontacten met Buitenlandse Zaken omvangrijker dan nu. De hoofdafdeling Internationale Arbeidszaken en Migratie van het DG-Arbvo onderhoudt intussen daarnaast ook rechtstreekse relaties met de PV OESO en met buitenlandse tegenspelers.

Het Directoraat-Generaal Sociale Zekerheid heeft een drietal medewerkers die regelmatig gebruik maken van de diensten van de buitenlandse posten. In alle andere behoeften aan informatie uit het buitenland wordt voornamelijk via de Directie Internationale Zaken voorzien.

De Directie Emigratie doet regelmatig een beroep op de medewerking van de buitenlandse posten voorzover in de behoeften niet kan worden voorzien door de eigen emigratievertegenwoordiging in het buitenland. Vermeldenswaard is dat, daar waar de emigratiedienst in het buitenland werd ingekrompen, in de praktijk veelal een groter beroep moest worden gedaan op de consulaten.

Beroep op de posten: stabiel

2.12 Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur

De Directie Internationale Betrekkingen heeft tot taak het mede-voorbereiden en coördineren tegen de achtergrond van de ontwikkelingen, van het internationaal WVC-beleid ten aanzien van de ontwikkelingssamenwerking, de Europese organisaties (EEG, Raad van Europa, Benelux), de Verenigde Naties en haar Gespecialiseerde Organisaties, de Internationale Culturele Betrekkingen in

brede zin en de culturele verdragen in het bijzonder. Hieronder ressorteren tevens de culturele voorlichting gericht op het buitenland voorzover betrekking hebbend op het werkkterrein van het ministerie, de culturele uitwisselingsprogramma's met andere landen en het organiseren van internationale congressen en andere bijeenkomsten; het uitdragen van en vormgeven aan het Nederlands Sociaal en Cultureel Welzijnsbeleid in het buitenland; het bevorderen en programmeren van bilaterale culturele samenwerkingsactiviteiten.

Beroep op de posten

Indien al fluctuaties te zien zijn (geweest) in onderwerpen die op een gegeven moment in de aandacht stonden zoals milieu, bevolking, vrouwen en andere heeft dat wel gevolgen gehad voor de interne prioriteitsstellingen, maar niet geleid tot een verhoging van het totale beroep op Buitenlandse Zaken, c.q. de posten.

Naast actuele onderwerpen tekent zich in bilateraal verband een nieuw beleid af dat beoogt door clustering van activiteiten en het organiseren van grootschalige manifestaties een publicitair effect te bewerkstelligen ten gunste van een "Nederland-vriendelijk klimaat" in het buitenland, mede ter ondersteuning van de exportbevordering. Organisatie geschiedt in eigen beheer of wordt "uitbesteed" aan een particuliere organisatie. Voor wat betreft het beroep op de posten is een en ander waarschijnlijk "netto neutraal".

3 Groei-indicator

Teneinde een beeld te krijgen van de op de departementen plaats gehad hebbende internationalisatie van taken, zouden eigenlijk de daarmee samenhangende activiteiten moeten worden geïnventariseerd. Gezien de complexiteit hiervan en de beperkte tijd die hiervoor ter beschikking stond, heeft de werkgroep echter als maatstaf gekozen het aantal personeelsleden dat direct belast is met de voorbereiding en uitvoering van internationale taken.

Van deze aantallen is uitgesloten het administratief personeel, waardoor derhalve de aantallen beleidsmedewerkers als indicator zijn genomen, omdat deze laatste categorie geacht worden werk voor de posten te genereren. Vanwege de tijdrovende en in de historie veelal niet meer te achterhalen informatie hebben de Ministeries van Economische Zaken en Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur de totale formatie inclusief administratief personeel opgegeven.

Gegeven de beschrijving van de internationale taken die de departementen verrichten en gegeven de indicator die voor de internationalisering van taken is genomen, is aan de departementen gevraagd het hieruit voortvloeiend beroep op de posten weer te geven.

Hoewel de beantwoording van de enquête voor wat betreft het beroep op de posten een divers en genuanceerd beeld laat zien, is terwille van de overzichtelijkheid gepoogd een "netto beroep" uit de vragenformulieren te destilleren. Dat dit een subjectieve exercitie is, is duidelijk. Dit neemt echter niet weg dat ook de beantwoording van de vragen met betrekking tot het beroep op de posten zelf berust op een subjectieve inschatting.

Tabel 1 Aantallen (beleids)medewerkers geheel of gedeeltelijk belast met internationale taken en het beroep op de posten

Ministerie	1970	1980	1984	1988 3)	%-groei 4)	beslag op de posten
1. Algemene Zaken 1)	1	2	3	3	200%	evenredig
2. Justitie	-	62	90	98	45% 5)	evenredig
3. Binnenlandse Zaken	-	$\frac{1}{2}$	$\frac{1}{2}$	$\frac{1}{2}$	-	evenredig
4. Onderwijs en Wetenschappen 1)	2	15	18,6	6,85	830%	minder dan evenredig
5. Financiën	18	24	32	32	77%	evenredig
6. Defensie	9	14	18	18	100%	evenredig
7. Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer	- 9)	12	12	12	10)	evenredig
8. Verkeer en Waterstaat	17	41	72	72	332%	evenredig
9. Economische Zaken 2)	141	211	250	242	77%	evenredig
10. Landbouw en Visserij 8)	160	-	+200	+200	25%	meer dan evenredig
11. Sociale Zaken en Werkgelegenheid	21 6)	21	21	21	0%	ongewijzigd
12. Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur 2)	50 7)	63	51	49	0%	ongewijzigd

1) uitgedrukt in "gewogen manjaren"

2) uitgedrukt in totale formatieplaatsen

3) schatting

4) groei van 1984 t.o.v. 1970

5) groei van 1984 t.o.v. 1980

6) dit aantal werd a.g.v. de herindeling van de departementen in 1972 teruggebracht tot 21

7) er is zoveel mogelijk rekening gehouden met diverse departementale herindelingen in de beschouwde periode

8) Tussentijdse jaren geen exacte cijfers uit te rekenen.
Het beroep op de posten geldt uitsluitend het beroep op de landbouwattaché's.

9) Door departementale herindeling niet meer na te gaan.

10) Gelet op het (vrijwel) afwezig zijn van internationaal milieubeleid en Habitat in 1970, zal de groei ettelijke honderden procenten bedragen.

4 Oorzaken en conclusies

4.1 Oorzaken van internationalisatie

De internationalisatie van het overheidsbeleid is voor een groot gedeelte het gevolg van van buiten Nederland komende factoren, waarvan de voornaamste zijn:

a. de Europese Gemeenschap

De EG grijpt diep in , niet alleen in de betrekkingen tussen lid-staten, maar ook in de betrekkingen tussen burgers binnen één lidstaat. Dit komt duidelijk tot uiting in de bepalingen in het Verdrag van Rome en de daarop stoelende uitvoeringsregelingen betreffende de Gemeenschappelijke Markt. In de bespreking van de afdelingen van de departementen welke zich bemoeien met het buitenlands beleid is hierop niet ingegaan, maar slechts vermeld hoe de afdelingen zijn betrokken bij het totstandkomen van de EG-regelingen te Brussel.

Zaken als de emancipatie van de vrouw, met de consequenties inzake gelijke beloning e.d., hangen ook met de Europese Gemeenschap samen. Dit is ook het geval bij de regelingen inzake de vergelijkbaarheid van diploma's, hoewel dit onderwerp in de Raad van Europa wordt behandeld. Deze lijst met voorbeelden kan worden uitgebreid.

b. Atlantische samenwerking

De samenwerking op het gebied van militaire productie, op het gebied van communicatie, infrastructuur e.d. is een voortgaande zaak die zich geleidelijk uitbreidt en verdiept.

c. Samenwerking in het kader van de Verenigde Naties

In het kader van de Verenigde Naties is een aantal belangrijke afspraken tot stand gekomen, o.a. op het gebied van mensenrechten. De gespecialiseerde organisaties en agentschappen brengen ook gedetailleerde regelingen tot stand, welke consequenties hebben voor het Nederlands beleid.

d. Samenwerking met buurlanden

Het steeds groeiende contact op alle terreinen tussen Nederland en de buurlanden en de grensoverschrijdende aspecten van het nationale beleid hebben geleid tot samenwerking b.v. op het gebied van het verkeer, de bestrijding van vervuiling e.d.

Bovenstaande elementen laten zien dat het hier gaat om een onomkeerbaar proces dat de uiting is van een nog steeds groeiende vervlechting van de Nederlandse samenleving met wat over de grenzen gebeurt.

Voorshands lijkt deze verwachting in vele landen een reactie op te roepen in de vorm van een versterkt nationalisme. De regeringen wensen daarom ook over onderwerpen welke internationaal moeten worden behandeld de controle te behouden. Dit leidt tot het kiezen van de vorm van intergouvernementele samenwerking, en dus het ongeveer gelijkblijven of intensivering van de bemoeienis van de Nederlandse overheid, ook wanneer het onderwerp grensoverschrijdend is geworden.

Het ziet er niet naar uit dat op korte termijn aan deze trend een halt zal worden toegeroepen. Pas in later stadium kan als gevolg van de groei van de Europese eenheid sprake zijn van een vermindering van het beroep op de posten als gevolg van de overdracht aan zelfstandig optredende internationale organisaties, die dus zonder de medewerking van de hoofdsteden van de lid-staten handelen.

4.2 Conclusies

Uit de groeiende internationalisatie van de taken en werkzaamheden op de departementen, lijkt het hieruit voorvloeiende beroep op de posten grosso modo evenredig aan die stijging zelf te liggen. Het beroep van de departementen op de posten betreft niet altijd de hele post, maar met name waar technische attaché's werkzaam zijn, veelal het beroep op de eigen (technische) attaché's.

De beantwoording van de vraag of, gelet op de groeiende internationale samenwerking, taken zijn overgeheveld naar internationale organisaties levert geen eenduidig beeld op.

II SCHEMATISCH OVERZICHT BEZETTING BUITENLANDSE VERTEGENWOORDIGINGEN

Ministerie	Uitgezonden personeel				Locaal aangenomen personeel		Overig personeel		Totaal personeel		Budgettair beslag personeel		Budgettair beslag materieel		Totaal budgettair beslag	
	met diplomatieke status		administratief personeel								x 1 mln in 1984		x 1 mln in 1984		x 1 mln in 1984	
	A.B.D.	techn. attachés	B.Z.	andere dep.	B.Z.	andere dep.	B.Z.	andere dep.	B.Z.	andere dep.	B.Z.	andere dep.	B.Z.	andere dep.	B.Z.	andere dep.
Buitenlandse Zaken	457½		688½		899		-	-	2045		232,4		73,4		305,8	
Justitie		6		4						10		0,9				0,9
Onderwijs en Wetenschappen		2		-		3		1		6		0,45				0,45
Financiën		7		1		-		-		8		1,969		0,08		2,049
Defensie		50		38		2		5		95		9,8		0,7		10,5
Verkeer en Waterstaat		6		2		-		-		8		1,650		0,34		1,99
Economische Zaken		14		7		4		1		26		3,689				3,689
Landbouw en Visserij		45		22		16,5		15,5		99		13,0		2,9		15,9
Sociale Zaken en Werkgelegenheid		8		14		14		-		36		3		0,8		3,8
Welzijn, Volksgezond- heid en Cultuur				-		-		-						-		
Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer		1*		-		1*		-		2*		0,2*		-		0,2*
Totaal	457½	139	688½	88	899	40,5	-	22,5	2045	290	232,4	34,7	73,4	4,8	305,8	39,5
Totaal generaal	597½		768½		939,5		22,5		2335		267,1		78,2***		345,3**	

1366

* 50% voor WVC en 50% voor VROM

** ijkpunt 1984

*** geen volledige opgave

III AARD EN OMVANG VAN DE ONDERSTEUNING, INHOUDELIJK ZOWEL ALD INFRA-
STRUCTUREEL, DIE HET MINISTERIE VAN BUITENLANDSE ZAKEN EN DE
BUITENLANDSE DIENST VERLENEN

Inleiding

Het is de taak van het Ministerie van Buitenlandse Zaken en van de posten om namens de Regering van het Koninkrijk der Nederlanden goede betrekkingen met andere landen te onderhouden, de integriteit van het Koninkrijk te handhaven en bij te dragen tot de ontwikkeling van de internationale rechtsorde en vrede en welvaart in de gehele wereld. Deze doelstellingen van het regeringsbeleid worden bereikt langs de volgende wegen:

- a. Het onderhouden en verzorgen van de betrekkingen van het Koninkrijk met vreemde mogendheden en internationale organisaties;
- b. Het bevorderen van samenwerking met andere landen zowel in multilateraal als in bilateraal verband, op elk daarvoor in aanmerking komend terrein;
- c. Het door internationale samenwerking bijdragen aan de ontwikkeling van achtergebleven landen, zowel in multilateraal als in bilateraal verband;
- d. Het behartigen en beschermen van de Nederlandse belangen, met name ook de economische en commerciële, in of met betrekking tot het buitenland en met inbegrip van de belangen van individuele Nederlanders;
- e. Voorlichting voor buitenlandse en Nederlandse media en culturele manifestaties;
- f. Behandeling van aangelegenheden betreffende vreemdelingen in Nederland verbijvende, of zich uit of naar Nederland begevende;
- g. Het verzamelen en verstrekken van inlichtingen ten behoeve van de Regering van het Koninkrijk, van individuele Nederlanders en het Nederlandse bedrijfsleven (zie: Reglement van de Buitenlandse Dienst 1951 - Stb. Nr. 449 zoals nadien gewijzigd -, art. 3 van het Verdrag van Wenen inzake diplomatiek Verkeer, Trb. 1962, 159 (vertaling) en het Rapport van de Commissie van Advies voor de Integratie (Commissie Thomassen) 1976, blz. 10).

Bij deze activiteiten is niet alleen het Ministerie van Buitenlandse Zaken betrokken, maar ook een groot aantal andere departementen van algemeen bestuur ten gevolge van de laatste jaren ver voortgeschreden internationalisatie van het Nederlandse beleid in al zijn onderdelen.

In het kader van het geheel der betrekkingen treedt het Ministerie van Buitenlandse Zaken op als coördinerend Ministerie, voor zover een en ander mede behoort tot het arbeidsterrein van andere departementen van algemeen bestuur.

Deze algemeen coördinerende rol van Buitenlandse Zaken is meer dan alleen van technische aard; zij stoelt mede op een eigen inbreng welke is bestemd om de verbroekeling van het buitenlandse beleid te voorkomen, als gevolg van de door de internationalisatie opgetreden betrokkenheid van departementen met een onderling zeer verschillend takenpakket. Het is immers noodzakelijk om het Nederlandse beleid in zijn onderlinge samenhang als eenheid naar buiten toe uit te dragen. De buitenlandse vertegenwoordigingen (posten) vervullen een uitvoerende functie ten behoeve van alle departementen van algemeen bestuur.

In het onderstaande wordt in de eerste plaats de inhoudelijke dienstverlening van de posten ten behoeve van de departementen besproken, waarna vervolgens aandacht zal worden gegeven aan de infrastructurele ondersteuning. Ten aanzien van beide onderwerpen vervult het Ministerie van Buitenlandse Zaken de rol van *trait-d'union* en geven de werkzaamheden van het Ministerie vaak een illustratief beeld van het functioneren van de posten.

Zo corresponderen naar inhoud werkzaamheden van een aantal Permanente Vertegenwoordigingen grotendeels met de taken van de Directie Internationale Organisaties (DIO), die van enige andere PV's (EG, OESO, Raad van Europa) met die van de Directie Integratie Europa (DIE), Directie Economische Samenwerking (DES) en de Directie Raad van Europa en Wetenschappelijke Samenwerking (DRW), terwijl die van de PV NAVO in het verlengde ligt van de taken van de Directie Atlantische Samenwerking en Veiligheidszaken (DAV).

Bij de bilaterale posten die een veel ruimer scala van werkzaamheden uitvoeren is een zo duidelijk spiegelbeeld met het Ministerie veel moeilijker te geven: zij hebben immers functionele contacten met meer directies en afdelingen van het eigen ministerie en bedienen daarnaast in beginsel alle andere vakministeries.

De trait d'union-functie van het Ministerie van Buitenlandse Zaken met betrekking tot de infrastructurele ondersteuning vindt belichaming in de werkzaamheden van de Directie Buitenlandse Dienst (DBD), de Centrale Afdeling Financieel-Economische Zaken (AFE), de Hoofdafdeling Verbindingen en Materiële Zaken (AVB) en de Hoofdafdeling Beveiliging (ABLI).

In deelrapport 9 van de eerste ronde Heroverweging inzake "Taak en omvang Buitenlandse Dienst" als Kamerstuk gedrukt onder nr. 16.625, nr. 14, TK-zitting 1980-1981 is op blz. 4 e.v. een globale beschrijving gegeven van het werk van de posten.

Deze beschrijving is ingedeeld in de volgende categorieën:

- A. Politiek
- B. Economisch
- C. Ontwikkelingssamenwerking
- D. Consulaire
- E. Pers en cultureel.

Een wat diepergaande doch ook globale beschrijving is te vinden in bijlage IX van het rapport van de Commissie van Advies voor de Integratie (Commissie Thomassen).

Geen van deze beschrijvingen maakt een onderscheid naar departement waarvoor de werkzaamheden worden verricht, behalve dat terloops dit aspect wel eens aan de orde komt. Evenmin wordt in die beschrijvingen een onderscheid gemaakt tussen het werk verricht door ambtenaren van de Buitenlandse Dienst en technische attaché's. In het onderstaande wordt het werk van de posten, aan de hand van bovenstaande indeling in categorieën, nader beschouwd om aan te geven welke deel door de Buitenlandse Dienst wordt verricht ten behoeve van andere departementen dan dat van Buitenlandse Zaken.

In het onderstaande worden de posten in hun geheel bekeken, dus inclusief de technische attaché's. Het is duidelijk dat de technische attaché het werk zal verrichten dat zijn eigen Ministerie hem opdraagt. Waar mogelijk zal aan dat aspect, dat van de dienstverlening door de Buitenlandse Dienst moet worden uitgezonderd, aandacht worden geschonken.

Voor wat de technische attaché's betreft is van belang dat op posten waar geen technisch attaché van een bepaald departement aanwezig is de Buitenlandse Dienst deze taken verricht, zij het veelal op minder intensieve wijze dan een technisch attaché dat zou doen.

Slechts bij de beschrijving van werkzaamheden van enkele vertegenwoordigingen bij multilaterale organisaties is het mogelijk aan de hand van de structuur van de organisatie, een grove kwantificering van de werkzaamheden verricht voor andere departementen te geven. Deze gegevens zijn veeleer illustratief dan indicatief bedoeld.

A. Politieke werkzaamheden

Deze bestaan uit observeren, informeren, rapporteren (waaronder begrepen analyseren en anticiperen) van politieke ontwikkelingen, alsmede het propageren en démarches verrichten en tenslotte het representeren.

Bilateraal

Op een bilaterale post hebben deze werkzaamheden tot object de politieke ontwikkelingen welke zich in de binnenlandse en buitenlandse politiek van de ontvangststaat voordoen, waaronder zowel de overheid en het parlement in het land van kwestie als de openbare mening en bepaalde groepen of partijen zijn begrepen.

Met uitzondering van het representeren, waarbij de gehele regering, ja zelfs in vele gevallen het Nederlandse volk, wordt vertegenwoordigd, worden de als traditioneel te bestempelen werkzaamheden hoofdzakelijk verricht ten behoeve van het Ministerie van Buitenlandse Zaken. Daarin zijn slechts bij uitzondering het propageren en het démarcheren begrepen. Zodra evenwel sprake is van het uitdragen van een standpunt door het propageren en démarches verrichten, zal dit zelden zijn oorsprong vinden in het standpunt

van de Minister van Buitenlandse Zaken alleen. Hij zal veelal meningen laten uitdragen welke òf, een zuiver politiek karakter hebbend, door de Staten-Generaal worden geïnitieerd (bijvoorbeeld mensenrechten) òf een land en de ontvangststaat, hoewel inhoudelijk veeleer technisch van aard, naar het politieke niveau is "getild" (bijvoorbeeld de vervuiling van de Rijn).

In het verleden kwamen rapportages van posten veelal op eigen initiatief tot stand. Tegenwoordig is dat veel minder het geval omdat de post daarvoor geen tijd heeft en het streven erop is gericht de rapportage zoveel mogelijk aan te passen aan de voor Nederland van direct belang zijnde politieke vragen, alsmede daartoe verleende opdrachten.

Terwijl in Westerse democratieën veelal op technisch niveau over technische problemen kan worden gesproken totdat zij scherp komen te liggen, heeft in landen behorende tot het Oostblok elk onderwerp vanaf het begin een politiek aspect.

Voor wat de posten in ontwikkelingslanden, met name de concentratielanden, betreft, geldt dat - gezien de mogelijk ingrijpende consequenties - een scherpe oordeelsvorming en grote diepgang in de rapportage nodig is, meer nog dan in geïndustrialiseerde landen. Dit geldt met name het politieke gedrag op sociaal-economisch gebied van het gastland en omvat dus mede onderwerpen behorende tot de competentie van andere departementen.

Ook in niet-ontwikkelingslanden is de binnenlandse politieke situatie onderwerp van rapportage ondermeer om de toekomstverwachtingen inzake de zittende regering van het gastland na te gaan. Dit is van betekenis niet alleen voor de Nederlandse overheid maar ook voor bedrijven. De laatstgenoemden wensen te weten of hun investeringen in en vorderingen op het land in kwestie veilig zijn en of het afsluiten van nieuwe contracten in verband met de politieke situatie verantwoord is.

Naast de reeds vermelde werkzaamheden komt het regelmatig voor dat posten opdrachten krijgen van Buitenlandse Zaken, welke hun origine vinden in verzoeken van andere ministeries. Om een enkel voorbeeld te noemen: bij een overeenkomst inzake rijbewijzen met een ander land worden wensen en verlangens van Verkeer en Waterstaat onder de aandacht gebracht van de autoriteiten van dat land. Of, bij een uitleveringsovereenkomst worden de wensen van Justitie doorgegeven. Het kan ook zijn dat bijvoorbeeld door Verkeer en Waterstaat wordt verzocht Nederlandse voorstellen tot wijziging van een multilateraal verdrag op het gebied van het wegvervoer aan de instantie waarbij het verdrag in originali is gedeponneerd te willen doen doorgeven.

Uit het voorgaande kan worden afgeleid dat posten zowel uit hoofde van de coördinerende functie van Buitenlandse Zaken alsook in de praktijk soms op grond van rechtstreekse verzoeken afkomstig van vakdepartementen op dit terrein voor een belangrijk deel mede werkzaam zijn voor andere departementen dan Buitenlandse Zaken.

Multilateraal

Hoewel ten aanzien van multilaterale posten het accent meer ligt op het uitdragen van standpunten en het ernaar streven zoveel mogelijk Nederlandse standpunten in de beslissingen van de organisaties waarbij de permanente vertegenwoordiging is gevestigd, te doen incorporeren, is daarnaast het observeren, informeren en anticiperen toch van grote betekenis, met name om de haalbaarheid van Nederlandse standpunten te bezien en tot zo nodig aanpassing daarvan te adviseren. De inhoud van het Nederlandse standpunt zal, wanneer het ligt op het terrein van andere departementen, in interdepartementaal overleg zijn vastgesteld. Het uitdragen daarvan geschiedt door een lid van de Permanente Vertegenwoordiging behorende tot de Buitenlandse Dienst, door een technisch attaché of door een uit 's-Gravenhage overgekomen deskundige.

Ook ten aanzien van het multilaterale werk geldt, dat problemen liggend op het terrein van andere departementen soms naar het politieke niveau worden "getild". Een voorbeeld daarvan is de Britse bijdrage tot de begroting van de Europese Gemeenschappen.

De multilaterale organisaties die vooral een politiek karakter hebben zijn de VN (Algemene Vergadering en Veiligheidsraad), NAVO en Raad van Europa en ook de EG. Hierbij dient men zich te realiseren dat in het kader van deze organisaties ook op terreinen wordt samengewerkt die in een van de hierna volgende sectoren (bijvoorbeeld economisch, ontwikkelingssamenwerking) ondergebracht kunnen worden. Aangezien het er hier om gaat een beschrijving te geven van de samenstelling van het takenpakket van Buitenlandse Vertegenwoordigingen, in casu Permanente Vertegenwoordigingen bij Multilaterale Organisaties, worden de bij deze PV-s horende organisaties in een geheel behandeld en niet qua aard van werkzaamheden uitgesplitst over de diverse sectoren. Het geheel van de VN-organen en -instellingen wordt wel gesplitst. Dit hangt evenwel samen met het feit, dat deze organen over verschillende lokaties zijn verspreid en derhalve onder verschillende posten ressorteren. De PV-EG zal om praktische redenen worden behandeld in het stuk over multilaterale economische werkzaamheden.

PV-New York

PV-New York is verantwoordelijk voor het Newyorkse deel van de VN. In beginsel is de VN geheel de competentie van de Minister van Buitenlandse Zaken, doch met name sommige ontwikkelingsfondsen en -programma's vallen onder de competentie van de Minister van Ontwikkelingssamenwerking. Er is geen werk - op een enkele uitzondering na - dat de PV direct ten behoeve van andere departementen verricht. Wel is vrijwel het hele Nederlandse beleid in New York gebaseerd op interdepartementaal overleg, soms globaal, soms handelend over de kleinste details. De belangrijkste departementen daarbij zijn Economische Zaken (vooral BEB, doch ook DGI) en Financiën (BFB en Inspectie der Rijksfinanciën), doch alle overige departementen zijn erbij betrokken. Onder de VN vallen, naast de Algemene vergadering, een groot aantal gespecialiseerde commissies, waaraan Nederland actief deelneemt. Enkele voorbeelden mogen dienen om een indruk te geven van de betrokkenheid van de diverse departementen.

- Commissie inzake Transnationale Ondernemingen (BZ/OS en EZ)
- Informatiecommissie (BZ/OS en WVC)

- Economische en Sociale Raad der VN (BZ/OS, WVC, EZ en andere)
- Commissie V van de AVVN (BZ, Financiën en BiZa en v.w.b. de financiering van Unifil ook Defensie)
- Beheersraad UNDP (BZ/OS, Financiën, EZ, L&V)
- Commissie inzake het Vreedzaam Gebruik van de Kosmische Ruimte (BZ, O&W, EZ)

PV-NAVO

Het Nederlandse veiligheidsbeleid komt tot stand onder verantwoordelijkheid van het Ministerie van Buitenlandse Zaken en het Ministerie van Defensie gezamenlijk. Hierdoor is het moeilijk, zo niet onmogelijk, een duidelijke scheidslijn aan te brengen tussen die werkzaamheden van PV-NAVO, welke, strikt genomen, tot het werkterrein van het Ministerie van Defensie behoren. De ambtenaren van de Buitenlandse Dienst op de PV vervullen dientengevolge werkzaamheden op beide terreinen. Een medewerker van de politieke afdeling houdt zich voorts bezig met Economische Zaken. Ook de ambtenaren van Defensie werkzaam op de PV verrichten werkzaamheden op laatstgenoemd terrein, nl. een vijftal werkzaam in de afdeling samenwerking en productie. Voorts zijn in totaal twee ambtenaren van Defensie werkzaam respectievelijk in de afdeling defensie planning en als militair adviseur. Tenslotte is er een financieel adviseur, die door Financiën is gedetacheerd. Samenvattend volgt hieruit, dat de noodzakelijke coördinatie van de werkzaamheden binnen de PV, met de internationale staven van de NAVO en met ministeries in Den Haag, een nauwe samenwerking vereist tussen de ambtenaren van de Buitenlandse Dienst en gedetacheerde ambtenaren.

PV-Straatsburg

De Raad van Europa houdt zich met een zeer breed scala van onderwerpen bezig, met name op politiek, cultureel en administratief terrein, alsmede de rechten van de mens, sociale en economische zaken, volksgezondheid, jeugdaangelegenheden, sportaangelegenheden, onderwijs en kwesties betreffende plaatselijke besturen. Uit deze opsomming zal duidelijk zijn dat slechts een klein deel tot de specifiek "eigen" Buitenlandse Zaken-competentie behoort. Wel moet daarbij bedacht worden dat de coördinerende werkzaamheden op zichzelf ook een specifieke Buitenlandse Zaken-taak vormen.

Daarnaast doet zich in een enkel geval, wanneer het om zeer gespecialiseerde terreinen gaat, de situatie voor dat het betreffende departement in 's-Gravenhage de coördinatie voert, veelal ook mede namens andere betrokken departementen, inclusief Buitenlandse Zaken. Ook de daaruit voor de PV voortvloeiende activiteiten worden mede namens de andere betrokken departementen verricht.

Een "toedeling" van de werkzaamheden naar ieder van de andere departementen is vrijwel ondoenlijk, doch wel kan het volgende worden aangetekend:

In de Raad van Europa zijn de werkzaamheden verdeeld in sectoren op elk waarvan één of meer zogenaamde Directiecomité's en deskundigencomités werkzaam zijn. Afgaande op het aantal comité's waarin de betrokken departementen zijn vertegenwoordigd is de rangorde ongeveer:

1. WVC	28%
2. Justitie	23%
3. SoZaW	12%
4. BZ	12%
5. BIZA	8%
6. O&W	7%
7. VROM	4%
8. L&V	4%
9. Overigen	<u>2%</u>
	100%

Gelet op het grote aantal delegaties van andere Ministeries bezijdens dat van Buitenlandse Zaken naar de Raad van Europa is het duidelijk dat de PV-Straatsburg veel tijd besteedt aan begeleiding in een of andere vorm van de delegatieleden en/of andere bezoekers

B. Economische Werkzaamheden

Tot de economische werkzaamheden van de posten wordt een ruime schakering van internationale activiteiten en betrekkingen gerekend op het gebied van onder andere sociaal-economische en financiële samenwerking, landbouw en visserij, industrie en diensten, energie, handelsbetrekkingen en -bevordering, milieu, verkeer en vervoer. Ontwikkelingssamenwerking en -hulp worden elders in dit rapport behandeld.

Bilateraal

Bij bilaterale posten gaat het om het observeren, informeren en rapporteren van economische ontwikkelingen in de ontvangststaat, het verrichten van actieve voorlichting ten behoeve van het Nederlandse bedrijfsleven, het begrip kweken voor de Nederlandse macro-economische politiek en het actief bevorderen van de belangen van Nederlandse bedrijven. Hoewel het observeren enz. van de macro-economische ontwikkelingen in landen waarover een goede bron van inlichtingen bestaat in de gespecialiseerde pers aan betekenis heeft ingeboet, blijft het nodig de ontwikkelingen van nabij te volgen teneinde op grond van aldus verkregen kennis de andere economische en handelstaken naar behoren te kunnen verrichten.

De micro-economische berichtgeving en andere micro-economische werkzaamheden van de posten zijn sterk in betekenis toegenomen. In landen waar een Nederlandse Kamer van Koophandel is, geschiedt een deel van het micro-economische werk door die Kamer, nl. voor zover het handelsbemiddelende taken betreft. De handelsbevorderende werkzaamheden blijven ook in een dergelijk geval tot de taak van de post ter plaatse behoren onder andere voorzover het gaat om overheidsbeslissingen wegens aanschaffingen, vergunningen e.d.

Daarnaast is sprake van een duidelijke toename van de vraag naar meso-economische rapportage die ontwikkelingen per sector of bedrijfstak in het betrokken land moet aangeven. Met de vraag naar deze soort van rapportage wordt door het Ministerie van Economische Zaken een sterk toenemend beslag op de beschikbare tijd van de posten gelegd.

Ondanks de totstandkoming van de Europese Gemeenschap en de vermindering van tarifaire handelsbelemmeringen als gevolg van de GATT-ronden, neemt het protectionisme in de wereld toe, zowel in de wetgeving als door andere maatregelen. De posten hebben daarom een taak van toenemend belang om het bedrijfsleven te helpen dit soort barrières indien mogelijk te overwinnen.

In landen met een centraal geleide economie, dus de landen van het Oostblok en een groot aantal ontwikkelingslanden, dient de ambassade actiever op te treden dan in geïndustrialiseerde landen, onder andere in die zin dat zij het bedrijfsleven moet introduceren en begeleiden bij het leggen van contacten op het passende overheidsniveau.

De economische berichtgeving van de posten is in sommige gevallen niet alleen van betekenis voor Economische Zaken, Landbouw en Viserij, Verkeer en Waterstaat en voor het bedrijfsleven, maar soms ook voor andere instanties zoals het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid.

De economische werkzaamheden worden door de Buitenlandse Dienst op grond van het Concordaat van 1950 zoals in 1955 gewijzigd verricht ten behoeve van het Directoraat-General Buitenlandse Economische Betrekkingen en de EVD.

Ook in het geval dat een technisch attaché aan de post verbonden is, zal wanneer het belang van de zaak het rechtvaardigt, en wellicht in aanwezigheid van die attaché, de Chef de Poste of een andere ambtenaar van de Buitenlandse Dienst, een ondersteunende, actieve rol spelen. Het komt geregeld voor dat een economische kwestie van dermate belang wordt geacht, dat deze wordt "getild" naar het politieke niveau. Dat kan zich uiten in een bezoek van de Minister-President of de Minister van Buitenlandse Zaken aan de ontvangststaat voor het voeren van (politiek) overleg, waarbij echter òf het economisch belang een beslissende rol speelt op de achtergrond bij het arrangeren van het bezoek òf het economische onderwerp rechtstreeks ter sprake komt.

Soms wordt een culturele manifestatie georganiseerd om aan Nederlandse economische prestaties extra reliëf te geven (zie ook

punt E), waarbij te denken valt aan bijvoorbeeld het bicentennial jaar en het door EVD georganiseerde Japan-jaar. Vlootbezoeken worden mede gebruikt om het Nederlands technisch kunnen te laten zien (zie punt D).

Soms vervult de militaire attaché in de eerste plaats een economische functie, nl. het bevorderen van de afzet van in Nederland gemaakt militair materieel.

Op het gebied van het milieu richten de betrokken departementen regelmatig verzoeken aan het Ministerie van Buitenlandse Zaken om hun behulpzaam het zijn, via de posten, voor de inwinning of de verstrekking van informatie.

Op het gebied van vervoer verschilt het uiteraard van post tot post of activiteiten vereist zijn. Zo zal een ambassade in een land, dat geen zeekust kent, zich uiteraard niet behoeven bezig te houden met zaken op het terrein van de zeescheepvaart. Hoogstens kan dat het geval zijn wanneer het onderwerp is toegespitst op zgn. "land-locked" problemen.

Activiteiten van ambassades op het terrein van de burgerluchtvaart zullen zich over het algemeen alleen voordoen in landen, waarmee Nederland een luchtvaartovereenkomst heeft gesloten dan wel van plan is te sluiten, of waar de KLM vliegt op basis van "permits" verkregen van de regering ter plaatse. Soms komt het echter voor, dat Nederland door Harer Majesteits ambassade acties inzake de burgerluchtvaart laat ondernemen in een grotere groep landen dan de hiervoor bedoelde; het gaat dan om multilaterale kwesties op ICAO-gebied.

Voorts levert het Nederlandse wegvervoer uitsluitend werk aan ambassades in landen, welke binnen de reikwijdte van die tak van vervoer liggen.

Het werk door ambassades te verrichten op het terrein van de Nederlandse internationale transportbelangen kan gesplitst worden

in meer technische aangelegenheden en aangelegenheden, welke een relatie hebben tot het buitenlands beleid in meer algemene zin. Op ambassades worden de technische aspecten van internationale transportzaken behandeld door de ambtena(ar(en), belast met economische aangelegenheden. Is er aan een ambassade en verkeersattaché verbonden, dan is hij degene die dit werk verricht.

Internationale transportaangelegenheden met politieke aspecten worden somtijds bij aanwezigheid van een verkeersattaché door deze voorbereid, maar worden in het algemeen afgehandeld door de politieke top van de ambassade. Dit laatste geldt in ieder geval voor ambassades, welke geen verkeersattaché hebben.

Voor een aantal posten geldt dat zij niet zouden bestaan indien niet de economische belangen het instandhouden zouden rechtvaardigen. Daarentegen zijn er ook posten in landen waarmee het handelsverkeer niet wordt bevorderd en wel om politieke redenen. Een voorbeeld daarvan is Zuid-Afrika. Er bestaan bijna geen posten waar het economisch belang afwezig is. Een voorbeeld van een dergelijke uitzondering is de Nederlandse ambassade bij de Heilige Stoel.

Tenslotte dienen de economische werkzaamheden ten behoeve van de Nederlandse Antillen de revue te passeren. Aangezien de posten in het buitenland het gehele Koninkrijk vertegenwoordigen, zijn zij ook werkzaam ten behoeven van de Nederlandse Antillen. Evenwel zijn op economisch gebied de rijkssdelen, in de bestaande koninkrijksstructuur, autonoom. Behalve wanneer een formeel optreden van koninkrijkszijde, met coördinatie Den Haag/Willemstad, geïndiceerd is, onttrekken deze werkzaamheden van de posten zich aan het gezag en de waarneming van de autoriteiten te 's-Gravenhage en voeren de posten deze taken uit als gevolg van rechtstreeks contact tussen de regering te Willemstad en de post.

Uiteraard komt dit soort contacten vooral voor op het Westelijk halfrond. Te Bogotá, Caracas, New York, Port of Spain en Washington zijn speciale voorzieningen getroffen voor de vertegenwoordiging van Antilliaanse belangen.

Multilateraal

De werkzaamheden van de multilaterale posten hebben over het algemeen niet van doen met de exportbevordering in de zin van de afzet van Nederlandse producten. Evenwel zijn sommige internationale organisaties betrokken bij de aanbesteding van grote, veelal infrastructurele projecten en het doen van aanschaffingen van grote omvang. Daartoe wordt soms op de post een zogenaamde procurement-functionaris aangesteld die vanuit de post werkzaam is naar die internationale organisaties en die signalen doorgeeft c.q. betrekkingen tot stand brengt met het Nederlandse bedrijfsleven. Ook de onder de categorie economische aangelegenheden te behandelen multilaterale organisaties zijn niet uitsluitend bezig met onderwerpen op economisch terrein, maar bemoeien zich tevens met andere onderwerpen. Bijvoorbeeld de EG, de OESO en de VN houden zich eveneens met onder andere culturele en onderwijstaken bezig alsmede met ontwikkelingssamenwerking. De volgende posten zijn betrokken bij de in dit veld van economische aangelegenheden bestaande multilaterale organisaties c.q. organen: PV-EG, PV-OESO, PV-Wenen, PV-IAEA, PV-UNEP en PV-Genève.

PV-EG

Het Verdrag van Rome beschrijft een veelheid van beleidssectoren. Hoewel er formeel slechts sprake is van één Raad (de Algemene) heeft de vergaande specialisatie van de verschillende terreinen, alsmede de in de Lid-staten bestaande interdepartementale verdeling van verantwoordelijkheden ertoe geleid dat de praktijk van bijeenkomsten van de Raad in verschillende samenstellingen (vakraden) steeds meer ingang heeft gevonden.

Al deze raden alsmede het COREPER (Comité des Représentants Permanents) worden door Buitenlandse Zaken gecoördineerd, mede ten behoeve van de betrokken vakdepartementen. Een methode om tot een grove indicatie te komen van de mate waarin PV-EG ten behoeve van de afzonderlijke Haagse departementen (inclusief BZ) werkt, is een verdeling te maken aan de hand van de verschillende Raden en de frequentie waarmee zij bijeenkomen.

ven. De technische attaché's zijn uiteraard betrokken bij het hen regarderende werk en zullen dit soms geheel voor hun rekening nemen, doch soms worden ook ambtenaren van de Buitenlandse Dienst in engere zin bij dat werk ingeschakeld, afhankelijk van het forum waar het punt aan de orde is (het zuivelprobleem is aan de orde zowel in het COREPER, als in de Landbouwrapad, als in de Algemene Raad als in de Europese Raad). Bij dit alles is afgezien van de activiteiten die voortvloeien uit de werking van het Hof van Justitie en het Europees Parlement. De dagelijkse werkzaamheden verband houdende met het Hof geschieden bijna uitsluitend ten behoeve van andere departementen dan Buitenlandse Zaken.

PV-OESO

Gezien het overwegend financieel-economische karakter van de OESO/IEA kan worden gesteld dat naast het Ministerie van Buitenlandse Zaken, waaronder mede begrepen ontwikkelingssamenwerking, vooral Economische Zaken en Financiën betrokken zijn bij het werk van de OESO, zowel via coördinatie door Buitenlandse Zaken als rechtstreeks.

In dit geval is het niet goed mogelijk een indicatie te geven met betrekking tot de verdeling van deze werkzaamheden over de betrokken departementen, aangezien de voorbereidingen en procedures die samenhangen met de deelname van Nederland aan de verschillende commissies en groepen van de OESO/IEA minder eenvormig zijn geregeld dan met betrekking tot de EG. Bovendien loopt het belang dat aan afzonderlijke commissies en groepen moet worden gehecht nogal uiteen, alsmede de frequentie waarmee zij bijeenkomen. Hieruit valt af te leiden dat de PV vooral ten behoeve van deze departementen (Buitenlandse Zaken, Economische Zaken, Financiën) werkt, zonder proportioneel te kunnen aangeven in welke mate. De aard van het werk brengt met zich mee dat naast de ambtenaren van Economische Zaken en Financiën, ook de overige staf van de PV zich met economische en financiële problemen moet bezighouden.

PV-Geneve

PV-Geneve is geaccrediteerd bij een veelheid van internationale organisaties waarvoor behalve Buitenlandse Zaken vooral vakdepar-

menten een eerste verantwoordelijkheid dragen en in beginsel de coördinatie voor wat betreft het Nederlandse standpunt voeren. Het betreft de volgende organisaties:

ECE	: Economische Zaken leidt in het kader van de IRHP het interdepartementale overleg. Voorts bestaat een breed scala van rechtstreekse contacten tussen EZ en de PV, alsmede het ECE-secretariaat.
UNCTAD	: Als ECE.
GATT	: Economische Zaken coördineert interdepartementaal overleg.
ILO	: Sociale Zaken voert de interdepartementale coördinatie.
ICM	: Sociale Zaken voert de interdepartementale coördinatie.
ITU	: Verkeer en Waterstaat (PTT) is verantwoordelijk Ministerie.
WIPO	: Economische Zaken (Octrooiraad) en Justitie (auteursrechten).
WHO	: Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur voert interdepartementale coördinatie. Daarnaast heeft ook Buitenlandse Zaken/Ontwikkelingssamenwerking een belang.
VN (Europees Bureau):	Buitenlandse Zaken is verantwoordelijk Ministerie.

Uit bovenstaand niet uitputtend overzicht blijkt dat PV-Geneve voor het belangrijkste deel werkzaam is mede ten behoeve van andere departementen dan Buitenlandse Zaken, zowel via de coördinerende rol van de betreffende vakdepartementen en de PV en de secretariaten van de betreffende organisaties. Er zijn evenwel onvoldoende gegevens beschikbaar om een kwantitatieve onderverdeling op te stellen ten aanzien van de werkzaamheden die de PV ten behoeve van de verschillende departementen verricht.

PV IAEA (Wenen)

Buitenlandse Zaken is eerst verantwoordelijk Ministerie en voert de interdepartementale coördinatie, waarbij met name Economische Zaken, Onderwijs en Wetenschappen, Sociale Zaken en Werkgelegenheid en Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur zijn betrokken. Op grond daarvan werkt de PV in zijn taakuitoefening mede ten behoeve van deze vakdepartementen. Bovendien vinden frequent bezoeken plaats van delegaties afkomstig van vakdepartementen, bedrijfsleven en wetenschap aan de organisatie waarbij de PV is ingeschakeld.

PV-UNEP/HABITAT (onderdeel van Ambassade te Nairobi)

Ook hier geldt dat Buitenlandse Zaken eerst verantwoordelijk Ministerie is en de interdepartementale coördinatie in het kader van de CIM (Coördinatie Commissie voor Internationale Milieu-aangelegenheden) voert. Bij deze coördinatie zijn vele vakdepartementen betrokken, met name Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer.

C. Ontwikkelingssamenwerking

De Minister voor Ontwikkelingssamenwerking maakt gebruik van het apparaat van het Ministerie van Buitenlandse Zaken. Derhalve zou men zich de vraag kunnen stellen of werkzaamheden van de posten op dit terrein wel dienstverleningen inhouden ten behoeve van andere departementen. Het antwoord is evenwel zonder twijfel bevestigend.

Ten eerste heeft het Ministerie van Financiën hetzij de eerste, hetzij een medeverantwoordelijkheid voor de wijze waarop hulp wordt verleend aan financieringsinstituten die multilateraal ontwikkelingslanden steunen.

Ten tweede hebben andere Ministeries een duidelijke invloed op de wijze waarop hulp wordt verleend van een soort dat valt onder hun expertise.

- Zo is de landbouwattaché op de posten waar die gevestigd is, adviseur op het gebied van de agrarische hulp. Zo er geen landbouwattaché aanwezig is, verricht de Buitenlandse Dienst deze werkzaamheden.

- Zo zijn de Nederlandse industrie en het Ministerie van Economische Zaken betrokken bij de besteding van via ontwikkelings-samenwerking ter beschikking gekomen gelden.
- Zo wordt het literatuurprogramma voor universiteiten in ontwikkelingslanden beheerd ten behoeve van het Ministerie van Onderwijs en Wetenschappen.
- Zo is de verkeersattaché te Jakarta met name belast met het in Indonesië ten nutte maken van Nederlandse kennis op het gebied van waterhuishouding en scheepvaart.

Deze voor uitbreiding vatbare voorbeelden laten zien hoe interdisciplinair ontwikkelingssamenwerking is.

Bijlage IX, annex II van het Rapport van de Commissie Thomassen, geeft in grote lijnen de taak van de posten inzake Ontwikkelings-samenwerking weer. Sedert het verschijnen van dat rapport is evenwel de taak van de posten zwaarder geworden als gevolg van de toename van de omvang van de Nederlandse ontwikkelingshulp. Voorts zij er op gewezen dat in het kader van de zogenaamde delegatie van bevoegdheden het accent met betrekking tot het bilaterale hulpprogramma verlegd wordt van het departement in Den Haag naar de posten die daardoor een veel grotere verantwoordelijkheid krijgen toegewezen bij OS-werkzaamheden van de identificatie van projecten tot en met de eind-evaluatie daarvan.

D. Consulaire taken

Alleen bilaterale posten verrichten consulaire werk. Hieronder volgt een overzicht van de consulaire taken, ingedeeld naar departementen.

Voor Buitenlandse Zaken - hulp aan Nederlanders in moeilijkheden; Nederlanders in hechtenis of gevangenis, toezicht op de procesgang in het buitenland wanneer een Nederlander verdachte is; evacuatie; opsporen van adressen; paspoorten (afgifte en verlenging); visumverlening zulks in samenhang met het visumbeleid.

- Voor Defensie - dienstplichtzaken; vlootbezoeken.
- Voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid - Algemene Bijstandswet; inlichtingen en bemiddeling inzake Nederlandse sociale wetgeving; verzoeken om werk; reproductie; Pensioenwet.
- Voor Binnenlandse Zaken - verificatie van persoonsgegevens; kiesrecht; lijkenpassen; afgifte verklaring (onvermogen, woonplaats, legalisaties), klachten over optreden van Nederlandse overheidsorganen.
- Voor Justitie - machtigingen tot voorlopig verblijf; asiel verzoeken; notariële akten; akten van de burgerlijke stand; drugbestrijding; rogatoire commissies; nationaliteit/naturalisaties; rechtsbijstand; inlichtingen inzake Nederlands privaatrecht; innen van door de Nederlandse Justitie opgelegde geldboetes en alimentatie; uitleveringsverdragen; overname strafvervolgning + -uitvoering.
- Voor Verkeer en Waterstaat - aanmonsteringen; scheepsverklaringen; scheepscertificaten; rijbewijzen.
- Voor Financiën - het innen van belastinggelden; inlichtingen over invoerrechten; dubbele belasting.
- Voor Onderwijs en Wetenschappen - het innen van terugbetaling van studievoorschotten; het gelegenheid geven onder toezicht examens af te leggen; inlichtingen studie in Nederland.
- Voor Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur - Wet Uitkering Vervolgingslachtoffers
- Voor de Regering van de Nederlandse Antillen - Diverse functies, parallel aan het bovenstaande.

E. Pers en Culturele Zaken

Het in het algemeen bekendheid geven aan het leven en denken van het Nederlandse volk behoort tot het terrein van het Ministerie van Algemene Zaken waaronder de Rijksvoorlichtingsdienst ressorteert. Aangezien de Rijksvoorlichtingsdienst slechts in Nederland werkt, verrichten de posten deze werkzaamheden in het buitenland ten behoeve van het Ministerie van Algemene Zaken. Ten aanzien van specifieke onderwerpen, bijvoorbeeld het Nederlandse sociale beleid of de Nederlandse economie, verzorgen de ambtenaren van de Buitenlandse Dienst werkzaamheden ten behoeve van het bevoegde departement.

Culturele taken

Voor de coördinatie van de samenwerking op grond van culturele verdragen en soortgelijke min of meer formele overeenkomsten met andere landen is de Minister van Buitenlandse Zaken de verantwoordelijke bewindsman. Inhoudelijk zijn de Ministers van Onderwijs en Wetenschappen en Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur, elk op hun eigen terrein, verantwoordelijk.

In tien landen zijn thans ambtenaren van de Buitenlandse Dienst speciaal belast met perstaken en culturele taken, te weten in België, de Bondsrepubliek Duitsland, Brazilië, Canada, Frankrijk, Groot-Brittannië, Indonesië, Italië, Japan en de Verenigde Staten. Deze posten geven op eigen initiatief, dan wel op verzoek, rapportage over culturele zaken en onderwijszaken ten behoeve van het Nederlands beleid. Verder bemiddelen deze posten in culturele zaken en onderwijszaken voor Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur en Onderwijs en Wetenschappen, hetzij op grond van indirecte instructies vanuit Nederland, hetzij reagerend op impulsen uit het veld. De posten spelen met name een belangrijke rol bij de implementatie van de culturele samenwerking en onderwijssamenwerking en bij de presentatie van Nederland in het buitenland in cultureel, wetenschappelijk, onderwijsdeskundig en maatschappelijk opzicht.

Enkele posten hebben een Pers- en Culturele Zaken-afdeling met louter locale mensen: Denemarken, Mexico en Portugal.

De meeste Pers- en Culturele Zaken-afdelingen verzorgen ook de algemene voorlichting ten behoeve van andere departementen, behalve Landbouw en Visserij, Economische Zaken en Defensie. Voor deze Ministeries zijn in veel gevallen attaché's op de genoemde posten aanwezig.

Onderwijs en Wetenschappen heeft, in verband met het onderwijs in eigen taal en cultuur aan Turkse en Marokkaanse kinderen in Nederland een onderwijsattaché in Ankara en Rabat.

Voorts zijn er een aantal posten waar veel culturele en onderwijszaken omgaan, zonder dat er specifiek medewerkers voor zijn aangesteld. Meestal worden de werkzaamheden in dit opzicht verricht door de jongste diplomaat en nemen zij een belangrijk deel van zijn/haar takenpakket in. Te denken ware hierbij aan de volgende posten:

<u>West-Europa</u>	: Noorwegen, Zweden, Finland, Ierland, Oostenrijk, Spanje, Griekenland, Turkije.
<u>Oost- en Midden-Europa</u>	: DDR, Polen, Sovjet-Unie, Hongarije, Bulgarije, Roemenië, Joegoslavië, Tsjechoslowakije.
<u>Afrika</u>	: Zuid-Afrika.
<u>Midden-Oosten</u>	: Israël, Egypte.
<u>Azië</u>	: Volksrepubliek China, India.
<u>Australië/Nieuw-Zeeland</u>	

Met al de hiervoor genoemde landen, uitgezonderd Zuid-Afrika, heeft Nederland officiële culturele relaties, meestal in de vorm van culturele verdragen.

De Nederlandse vertegenwoordiging bij de UNESCO, geleid door een ambtenaar van de Buitenlandse Dienst, handelt inzake onderwijs- en culturele problemen ten behoeve van de betrokken departementen. Zijn overige taak is van politieke aard, aangezien bij die Organisatie ook technische problemen naar het politieke niveau worden "getild".

Staatsbezoeken en missies

Speciale vermelding verdienen tenslotte het voorbereiden, begeleiden en de nazorg voor de posten van bezoekers uit Nederland en de Nederlandse Antillen. De aard van dit soort bezoeken varieert sterk en ook ten aanzien van de belasting welke zij voor de posten veroorzaken bestaan grote verschillen. Ook de plaats van het bezoek heeft grote invloed op de hoeveelheid werk. Het is duidelijk dat een bezoek aan een van de buurlanden van een hoge ambtenaar soms geen enkel werk veroorzaakt voor de post. Uiteraard ligt de zaak anders in een land behorend tot het Oostblok of tot een ontwikkelingsland. Een staatsbezoek vergt maandenlange en intensieve voorbereiding door de post en uiteraard van allerlei instanties in Nederland. Ook de bezoeken van missies uit de Tweede Kamer brengen veel werk met zich mee. Bezoeken van leden van het Koninklijk Huis veroorzaken, zeker wanneer het bezoek van semi-particuliere aard is, veel werk. De aard van het bezoek bepaalt de hoeveelheid arbeid die moet worden verricht bij missies uit het bedrijfsleven, van bewindslieden, van hoge ambtenaren, van burgemeesters en van universiteiten, om enige van de veel voorkomende soorten bezoeken op te noemen. Het bezoek van bewindslieden, ook wanneer zij een vakdepartement beheren, heeft altijd een politiek aspect. Hier is sprake van werkzaamheden waarvan een groot gedeelte dienstverlening is voor andere eenheden dan het Ministerie van Buitenlandse Zaken.

Gezien het bovenstaande is het duidelijk dat de hoeveelheid manuren per post varieert en zonder tijdrovend onderzoek zich moeilijk laat kwantificeren. De werkzaamheden van de post zijn veelsoortig en zowel inhoudelijk als infrastructureel van aard. Een groot aantal missies heeft een politiek karakter naast de voor de hand liggende vakaspecten of doeleinden waarvoor de missie wordt ondernomen.

De werkzaamheden kunnen variëren van het reserveren van een hotel tot en met uitgebreide voorbereiding, het maken van afspraken, het afhalen van het vliegveld, het houden van een voorbespreking op de post, het terbeschikkingstellen van auto's, het begeleiden tijdens het bezoek, het organiseren van een ontvangst, bemiddeling bij

telex-en codeverkeer, sightseeing, verslaggeving en het organiseren van een persconferentie. Uiteraard belasten de technische attaché's zich met bezoeken op hun ambtsterrein, maar wanneer het gaat om bewindslieden, zal de Chef de Poste erbij zijn betrokken. Zowel met betrekking tot het aantal missies e.d. als tot de omvang daarvan voert de regering momenteel een restrictief beleid. Enerzijds zal dit kunnen leiden tot een vermindering van de ondersteunende werkzaamheden van de post, anderzijds tot een toename van de inhoudelijke werkzaamheden, aangezien de taken van de missies e.d. geheel of gedeeltelijk door de ambtenaren van de Buitenlandse Dienst zullen moeten worden overgenomen.

Infrastructurele ondersteuning

Onder infrastructurele ondersteuning valt te verstaan de diensten welke het Ministerie van Buitenlandse Zaken en de posten verlenen op het gebied van huisvesting, verbindingen, administratie en comptabiliteit in de ruimste zin des woords.

Een apart aspect daarvan vormt de distributie van berichtgeving en documenten. In het algemeen kan worden gezegd dat voor de distributie-activiteiten dezelfde verdeling tussen het Ministerie van Buitenlandse Zaken en de andere Ministeries van toepassing is als bij de inhoudelijke ondersteuning.

In sommige gevallen vindt de adressering plaats op de posten en in andere op het Ministerie van Buitenlandse Zaken.

Over de overige infrastructurele dienstverlening zij het volgende vermeld:

Op posten in het buitenland dienen allerlei werkzaamheden te worden verricht teneinde de post te kunnen laten functioneren. Deze zijn, wegens het feit dat zij in het buitenland moeten geschieden, andersoortig en omvangrijker dan bij buitenkantoren in Nederland van departementen van algemeen bestuur. Dit is a fortiori het geval in landen waar de levensomstandigheden moeilijk zijn.

Deze infrastructurele werkzaamheden omvatten activiteiten op personeels/rechtspositioneel terrein, financieel en materieel terrein, huishoudelijke dienst, post- en archiefwerkzaamheden, administratieve en secretariële werkzaamheden, chauffeurs- en bodediensten, en telefoon-, telex- en codediensten.

Op basis van deze verdeling zouden de activiteiten van de PV kunnen worden toegerekend naar de voor deze verschillende Raden eerst verantwoordelijke ministeries. Hierbij wordt ervan uitgegaan dat de Algemene Raad en de Ontwikkelingsraad geheel ten behoeve van Buitenlandse Zaken zijn en de Begrotings-, Interne Markt- en Milieuraad, gezien de interdepartementale verdeling van de verantwoordelijkheden voor een gedeelte (50%) aan Buitenlandse Zaken worden toegeschreven.

Gemakshalve wordt ook de Europese Raad aan Buitenlandse Zaken toegerekend, hoewel de daar aan de orde zijnde materie voor een belangrijk gedeelte andere departementen betreft.

OVERZICHT RADEN IN 1983

	aantal in 1983	% totaal
Europese Raad	3	4 %
Algemene Raad	11	15 %
Begrotingsraad	2	2,5 %
Interne Markt Raad	5	7 %
Milieuraad	3	4 %
Ontwikkelingsraad	2	2,5 %
Landbouwraad	13	18 %
Visserijraad	7	9,5 %
EcoFin-Raad	8	11 %
Onderzoeksraad	4	5,5 %
Sociale Raad	2	2,5 %
Vervoersraad	4	5,5 %
Energieraad	4	5,5 %
Staalraad	2	2,5 %
Onderwijsraad	1	1,5 %
Consumentenraad	1	1,5 %
Industrieraad	1	1,5 %
Totaal circa		100 %

Uit dit overzicht blijkt dat de met de coördinatie door Buitenlandse Zaken van de verschillende Raden samenhangende werkzaamheden van de PV in zijn totaliteit voor ca. 70% worden verricht mede ten behoeve van andere departementen dan Buitenlandse Zaken, terwijl ca. 30% mede aan Buitenlandse Zaken kan worden toegeschre-

Tevens vallen hieronder kantoorhuisvestingskosten, kosten van ondersteunend personeel op het terrein van tuinonderhoud, bewaking en schoonmaak.

Van deze diensten profiteren op de post zowel de Buitenlandse Dienst als de technische attaché's. In het onderstaande is ervan uitgegaan, dat deze infrastructuele werkzaamheden proportioneel zijn te verdelen over de Buitenlandse Dienst en de technische attaché's aan de hand van de formatie. Uiteraard is rekening gehouden met de gevallen, waar de technische attaché zelf beschikt over eigen infrastructurale ondersteuning, bijvoorbeeld ten aanzien van secretariële en administratieve werkzaamheden. Een verdeling van de huisvestingskosten over beide groepen heeft niet plaats gevonden. Evenmin is rekening gehouden met de infrastructurale werkzaamheden en kosten voortvloeiende uit het feit, dat een technisch attaché op de betrokken post niet zijn standplaats heeft, maar deze wel regelmatig bezoekt omdat die post mede onder zijn werkterrein valt.

1. Het apparaat van de technische attaché's omvat $307\frac{1}{2}$ man personeel waarvan 132 op diplomatiek niveau (attaché's en adjunct attaché's) en $175\frac{1}{2}$ (=100 uitgezonden en $75\frac{1}{2}$ lokaal) op administratief/ondersteunend niveau (bijlage II).
2. De technische attaché's en hun ondersteunende staf hebben hun standplaats op 56 posten van de BD; 57 posten worden voorts vanuit een andere post bediend; 17 van die 57 posten worden zowel door daar geplaatste attaché's als door elders geplaatste bediend, zodat er 40 posten uitsluitend via elders geplaatste attaché's worden bediend; in totaal worden derhalve 96 posten van de 120 posten door ter plaatse gevestigde of elders geplaatste attaché's bediend (bijlage II).
3. Tegenover een formatie van het apparaat van de technische attaché's op de 56 eerdergenoemde posten van $307\frac{1}{2}$ functies staat een BD-formatie van 1241 functies (waarvan $279\frac{1}{2}$ op diplomatiek niveau, $417\frac{1}{2}$ uitgezonden en 544 lokaal administratief/ondersteunend).

Buiten beschouwing werden gelaten de categorieën personeel die lastens algemene uitgaven worden verantwoord, zoals schoonmakers, tuinlieden en wakers etc.

4. Ter berekening van de omvang van de infrastructurele ondersteuning die de BD verleent aan de activiteiten van de technische attaché's en hun staf op die posten, werden binnen de ondersteunende staf van de BD geïdentificeerd de personeelsleden die de infrastructurele ondersteuning van de betreffende post in toto leveren; het relatieve aandeel van de ondersteuning aan het apparaat van de technische attaché's werd vervolgens berekend in manjaren, hetgeen neerkomt op ruim 102 manjaren van de BD-formatie ten behoeve van 307½ functies van het apparaat van de technische attaché's.

Zoals in de inleidende alinea's van deze berekeningen reeds is vermeld, is met een aantal factoren geen rekening gehouden. Een geheel sluitend inzicht is pas mogelijk na benadering van alle posten met gedetailleerde vragenlijst.

De ondersteunende taak van het Ministerie van Buitenlandse Zaken

Het Ministerie van Buitenlandse Zaken vervult ten aanzien van bovengenoemde zaken de functie van trait d'union tussen de andere departementen en de posten. In de inleiding is reeds gesproken over de coördinerende taak van het Ministerie bij het opstellen van instructies voor de posten en het doorgeven van informatie van en naar de posten. Op enkele aspecten wordt hieronder nader ingegaan.

Van het Ministerie van Buitenlandse Zaken gaat een aantal commissies uit welke zijn belast met coördinerende taken. De in verband met de heroverweging belangrijke commissies zijn (Gids van het Department van Buitenlandse Zaken 1984 blz. 86 e.v.):

Coördinatiecommissie voor Ontwikkelingssamenwerking met de subcommissies Algemene Ontwikkelingssamenwerking en Hulpverleningsprogramma;

De Coördinatiecommissie voor de Verenigde Naties en Gespecialiseerde Organisaties;

De Coördinatiecommissie voor Europese Integratie en Associatieproblemen;

het Nationaal Comité inzake de VN Organisatie voor Industriële Ontwikkeling (UNIDO);

de Commissie van Advies inzake Volkenrechtelijke Vraagstukken;
de ICM-subcommissie Vluchtelingenbeleid;
de Interdepartementale Coördinatiecommissie inzake de betrekkingen
tussen de Benelux-regeringen en de Raadgevende Interparlementaire
Benelux-Raad;
de Commissie voor Uniforme Interpretatie EEG-Verdrag;
de Interdepartementale Commissie inzake Burgerluchtvaartaan-
legenheden;
de Coördinatiecommissie voor Internationale Culturele Betrek-
kingen;
de Coördinatiecommissie voor Internationale Milieuvraagstukken;
de Interdepartementale Werkgroep Non-Proliferatievraagstukken;
de Voorlopige Adviescommissie Mensenrechten Buitenlandse Beleid.

De betrokkenheid van de vakdepartementen bij Ontwikkelingssamen-
werking heeft allereerst en voornamelijk betrekking op de beleids-
formulering. Daartoe wordt interdepartementaal overleg gevoerd in
de Coördinatiecommissie voor Ontwikkelingssamenwerking en zijn
subcommissies. Voor ontwikkelingssamenwerking relevante zaken zijn
ook aan de orde in bijvoorbeeld de Interdepartementale Raad voor
de Handelspolitiek onder leiding van Economische Zaken en de
Coördinatiecommissie voor EG-zaken onder leiding van Buitenlandse
Zaken.

Wat betreft de betrokkenheid bij de uitvoering van het ontwikke-
lingsbeleid in Den Haag zijn Economische Zaken, Landbouw en Visse-
rij en Financiën de meest betrokken departementen. De betrok-
kenheid van Economische Zaken heeft zowel betrekking op de uitvoe-
ring van de bilaterale hulp aan de programmalanden als op de vorm-
geving van een aantal specifieke programma's als de ontwikkelings-
relevante exportkredieten en het herstructureringsprogramma.

In de nota Ontwikkelingssamenwerking en Werkgelegenheid, die naar
verwachting medio augustus a.s. door de Ministerraad zal worden
behandeld, worden met name ten behoeve van omvangrijke ontwikke-
lingsprogramma's, zoals het Maritieme Ontwikkelingsplan Indonesië,
voorstellen gedaan voor het verbeteren van het overleg tussen
Ontwikkelingssamenwerking en de meest betrokken vakdepartementen.

Buitenlandse Zaken is belast met de coördinatie van milieuvraagstukken voor zover deze internationaal van aard zijn (Coördinatiecommissie voor Internationale Milieuvraagstukken-CIM-en haar werkgroepen).

De juridische Adviseur van het Ministerie van Buitenlandse Zaken vervult een aantal taken ten behoeve van andere departementen. Ten gevolge van de internationalisatie van grote stukken van het Nederlandse overheidsbeleid krijgen vele departementen ook te maken met volkenrechtelijke vraagstukken. De Juridisch Adviseur geeft adviezen over de juridische aspecten van het buitenlands beleid, in het bijzonder ter verzekering van de eenheid der volkenrechtelijke opvattingen van het Koninkrijk, alsmede ten aanzien van algemene aangelegenheden met betrekking tot nationaal recht waar dat de juridische aspecten van het buitenlands beleid raakt. Voorts is de Juridisch Adviseur belast met de procesvoering voor internationale rechters en semi-rechterlijke instanties. Als vertegenwoordiger van het Koninkrijk bepleit hij dan het Nederlands rechtsstandpunt in zaken aanhangig voor een internationaal forum, zoals het Hof van de Europese Gemeenschap te Luxemburg, de Europese Commissie voor de Rechten van de Mens te Straatsburg en voor de Commissie tot Uitbanning van Rassendiscriminatie te New York en voor het Internationaal Gerechtshof te 's-Gravenhage. De procesvoering wordt interdepartementaal voorbereid en begeleid, waarbij de Juridische Adviseur als coördinerende instantie optreedt.

Buitenlandse Zaken coördineert voor het Koninkrijk der Nederlanden de werkzaamheden die het sluiten van verdragen met zich meebrengt. De coördinatie geschiedt zowel departementaal als interdepartementaal alsook met betrekking tot de Gevolmachtigd Minister van de Nederlandse Antillen. Buitenlandse Zaken is verantwoordelijk voor het verdragsbeleid, dat wil zeggen het dient ervoor te zorgen dat er lijn zit in het sluiten van verdragen, dat doublures worden vermeden, dat tegenstrijdige verplichtingen worden voorkomen, dat het middel in redelijke verhouding staat tot het te bereiken doel. Buitenlandse Zaken is eveneens verantwoordelijk voor de verdrags-techniek en het toepassen van het verdragsrecht, dat wil zeggen

het is verantwoordelijk voor een consistente en juiste toepassing van de regels die zowel nationaal als internationaal terzake van verdagen gelden, alsook voor de aard en opzet van formuleringen van een verdrag.

Uit het vorenstaande moge blijken dat de coördinerende activiteiten van Buitenlandse Zaken niet alleen constant van aard zijn, doch tevens een zeer ruim arbeidsterrein beslaan zodat nauwelijks valt te kwantificeren in hoeverre tijd besteed wordt aan het ene of het andere Ministerie. Contacten met vakministeries en posten fluctueren naar gelang er al dan niet haast is bij de totstandkoming van een overeenkomst.

Het bovenstaande heeft betrekking op volkenrechtelijke overeenkomsten. Niet onvermeld zij evenwel het feit dat op Buitenlandse Zaken dikwijls een beroep wordt gedaan bij het formuleren van zogenaamde "administratieve overeenkomsten" tussen vakministeries hier te lande met hun ambtgenoten in het buitenland.

Ook de Hoofdafdeling Vertalingen vervult een dienstverlenende taak ten behoeve van andere departementen van algemeen bestuur, terwijl de Directie Kabinet en Protocol ook belast is met werkzaamheden ten behoeve van de Minister-President met betrekking tot de ontvangsten van buitenlandse hoogwaardigheidsbekleders.

De Hoofdafdeling Verbindingen en Materiële Zaken speelt op infra-structureel gebied een sleutelrol met betrekking tot de telex- en codeverbindingen tussen de posten en de departementen van algemeen bestuur. Hierbij zij opgemerkt dat deze Hoofdafdeling belast is met de Nederlandse Regerings Codedienst, welke Dienst qualitate qua voor de gehele Regering werkt.

Slotopmerking

Voor wat de inhoudelijke ondersteuning betreft, blijkt uit het bovenstaande dat ogenschijnlijk duidelijk tot één departement behorende taken in feite een interdepartementaal karakter dragen. Aan de Chef de Poste, die met de algemene leiding is belast, valt de taak toe ter plaatse de actie van de vertegenwoordiging of

ambassade te coördineren zodat deze met een eenduidige stem naar buiten optreedt. Bijna niets is schadelijker voor de effectiviteit dan onderlinge tegenspraak van een Ambassade of Permanente Vertegenwoordiging. De Buitenlandse Dienst en de technische attaché's vertegenwoordigen samen de gehele Nederlandse regering en treden in hoge mate op ten behoeve van andere departementen dan dat van Buitenlandse Zaken. Mede door het immer wisselende karakter van de buitenlandse betrekkingen zoals hierboven aangegeven en door de vermenging van de verschillende categorieën van werkzaamheden is het niet mogelijk te komen tot een gekwantificeerde opsplitsing.

IV VERGELIJKING MET HET BUITENLAND

(zie bijlage III voor wat betreft de gestelde vragen, de nummers verwijzen naar de gestelde vragen)

Antwoord van Brussel met betrekking tot de Organisatiestructuur

Buitenlandse Vertegenwoordigingen van België.

1. In de organisatiestructuur van de buitenlandse vertegenwoordiging van België komen technische attaché's voor, te weten
 - a. handelsprospectoren, militaire attaché's, landbouwattaché's en technologische attaché's.
 - b. het aantal in vergelijking met overige personeel wisselt per post afhankelijk van grootte en samenstelling post. Volgens opgave per 1/1/1983 zijn er in totaal 149 handelsprospectoren, waarvan 20 niet van Belgische nationaliteit. Op grote en middelgrote posten, bijvoorbeeld Parijs, Londen, Den Haag, Tokio: gemiddeld 3. In de Bondsrepubliek, Frankrijk, Verenigd Koninkrijk en Verenigde Staten zijn eveneens handelsprospectoren verbonden aan consulaten-generaal en consulaten.

De handelsprospectoren worden gerecruteerd en benoemd door de Minister van Buitenlandse Zaken/Buitenlandse Handel. Zij vallen echter niet onder het ambtenarenstatuut doch worden op contract-basis aangesteld. Over het algemeen hebben zij geen diplomatieke status tenzij de omstandigheid in het land zulks voor de uitoefening van hun functie noodzakelijk maakt (b.v. Iran).

Technologische attaché's

In totaal 4: 2 in de Verenigde Staten, 1 in Japan en 1 in de BRD.

Landbouwattaché's

Parijs : 2, 1 landbouwattaché en 1 adjunct landbouwattaché, mede voor Zwitserland.

V.S. : 1 landbouwattaché, mede voor Canada en Mexico.
Londen : 1 landbouwattaché en 1 adjunct landbouwattaché, tevens voor Ierland.
Den Haag : 1 landbouwattaché en 1 adjunct landbouwattaché, mede voor Denemarken.
Bonn : 1 landbouwattaché en 1 adjunct landbouwattaché, mede voor Oostenrijk.
Rome : 1 landbouwattaché, tevens voor Joegoslavië.
Athene : 1 landbouwattaché.
Madrid : 1 landbouwattaché, tevens voor Portugal, Marokko, Tunesië en Algerije.
Brussel : Bij de Belgische PV-EG: 1 landbouwraad en adjunct landbouwattaché.

Militaire attaché's

Slechts zeer beperkt, voornamelijk op enkele belangrijke Navo-posten als Washington, Londen en bijvoorbeeld Wenen, mede voor Oostblok-landen.

2. Landbouwattaché's en militaire attaché's worden betaald door de respectievelijke Ministeries, evenals administratieve ondersteuning.
3. Militaire attaché's en landbouwattaché's ontvangen rechtstreeks instructies van hun Ministerie. Zij zijn hiërarchisch op de post aan het gezag van de chef de post onderworpen.
4. Rechtstreekse instructies van andere departementen dan Buitenlandse Zaken aan de posten komen gezien de sterk bij het Ministerie van Buitenlandse Zaken gecentraliseerde bevoegdheden, vrijwel niet voor.
5. Dienstverlening op de posten aan landgenoten en bedrijven verschilt niet veel van die op de Nederlandse posten, zowel op het gebied van exportbevordering, handelsbemiddeling en consulaire bijstand.

6. Privatisering vindt hierbij wel plaats doch op vrij beperkte schaal. Het profijtbeginsel wordt toegepast op consulaire terrein door het heffen van zgn. consulaire leges te vergelijken met Nederlandse kanselarijrechten.
7. Op vraag 7 kan geen duidelijk antwoord worden gegeven, noch enige kwantitatieve aanduiding. Uiteraard zal de internationalisatie van taken een soortgelijke invloed hebben op het beroep dat op Nederlandse posten wordt gedaan. Hierbij dient dan wel in overweging te worden genomen dat zoals geschetst, de coördinerende rol van het Ministerie van Buitenlandse Zaken veel sterker is dan die in Nederland.

Antwoord van Kopenhagen met betrekking tot de Organisatiestructuur

Buitenlandse Vertegenwoordigingen van Denemarken.

1. De Deense overheid maakt gebruik van technische attaché's op een beperkt aantal posten. Traditioneel heeft men de beschikking over landbouwattaché's (op 10 posten) en defensieattaché's (op 5 posten). In een later stadium zijn daar attaché's bijgekomen voor energiezaken (op 2 posten), arbeidszaken (op 2 posten), milieu (enige tijd in Nairobi, maar nu niet meer gehandhaafd), financiën (op 2 posten), cultuur (op 1 post), sociale zaken (op 1 post) en een afgevaardigde van de Centrale Bank (bij de OECD).

Verder zijn 50% van de diplomatieke medewerkers bij de Permanente Vertegenwoordigingen in Brussel technische attaché's; bij de PV NAVO verdelen Buitenlandse Zaken en Defensie de posten gelijkelijk terwijl bij de PV-EG een aantal attaché's van andere ministeries (totaal 15) zijn gedetacheerd.

Op de bilaterale posten varieert het percentage technische attaché's ongeveer analoog aan de Nederlandse situatie, dat wil zeggen dat op grotere posten als Bonn en Washington 3 à 5 technische attaché's werkzaam zijn en elders slechts een enkele bij een overigens ook geringere bezetting van (3 à 5) ambtenaren van Buitenlandse Zaken.

2. Vier technische attaché's (arbeid en financiën) worden door het Deense Ministerie van Buitenlandse Zaken betaald, terwijl de overige technische attaché's voor rekening van hun "eigen" Ministeries komen. Deze bijzondere behandeling van de genoemde vier zal overigens binnenkort gewijzigd worden. De landbouw- en defensie-attaché's krijgen administratieve ondersteuning met "eigen" middelen, terwijl het Deense Ministerie van Buitenlandse Zaken de administratieve hulp ten behoeve van de overige attaché's voor zijn rekening neemt.
3. Ten opzichte van het land van vestiging handelen alle attaché's onder verantwoordelijkheid en toezicht van de chef de poste. Een technisch attaché kan wel speciale instructies krijgen van zijn vakministerie, maar "if these instructions contain or could lead to any government binding character, then this should be cleared by either the Foreign Ministry or the head of mission". Uiteraard is dit onderscheid in een grensgebied vaag, maar aangezien alle instructies van vakministeries via Buitenlandse Zaken worden geleid en technische attaché's bij rapportage aan hun vakministerie gelijktijdig copie verlenen via de chef de poste aan Buitenlandse Zaken, zijn uit deze situatie bijzonder weinig problemen voortgevloeid. Daarbij werd overigens wel bewust de nodige zorg besteed aan met name de relaties tussen Buitenlandse Zaken en de vakministeries om eventuele problemen reeds in de kiem te smoren: "We try to prevent a ganging-up of the Ministry and the attachés which might lead to a situation of splendid isolation of the technical attaché". Als voorbeeld kan worden genoemd het vooraf inlichten van vakministeries door Buitenlandse Zaken bij grotere acties (bezoeken Ministers, conferenties etc.) die specifieke posten raakten en waarbij door de chefs de poste wellicht een beroep gedaan zou kunnen worden op de technische attaché's of hun administratieve staf.
4. Zoals gesteld geven vakministeries regelmatig instructies aan posten, maar aangezien dergelijke instructies altijd via het Ministerie van Buitenlandse Zaken worden geleid, geeft dit laatstgenoemd Ministerie tevens de mogelijkheid om een en ander in het

oog te houden. Er worden, uiteraard afhankelijk van de posten, weinig tot zeer veel instructies via Buitenlandse Zaken door de vakministeries aan posten gegeven.

5. De buitenlandse economische betrekkingen van Denemarken worden behartigd door het Ministerie van Buitenlandse Zaken, waaronder het Departement voor Udenrigsøkonomi, de Markedsafdeling (EG-zaken), de økonomisk-politische afdeling (multilaterale en algemene economische zaken) en de Handelsafdeling (Buitenlandse Handel) ressorteren.

Evenals in Nederland worden geen speciale handelsattaché's uitgezonden door het Ministerie van Economische Zaken, maar is handelsbemiddeling en exportbevordering onderdeel van het takesnpakket van de Buitenlandse Dienst, waartoe soms functionarissen van buiten het ministerie al dan niet tijdelijk worden aangetrokken. In principe is alle ter zake verleende assistentie gratis met de volgende uitzonderingen:

- a. Bedrijven kunnen in het buitenland gebruik maken van telefoon en telex van de Ambassade, bovendien wordt indien mogelijk secretariële assistentie verleend. Kosten van dergelijke hulp, indien deze meer dan Dkr. 70,-- bedragen, worden verhaald op het desbetreffende bedrijf. Van deze mogelijkheid wordt veel gebruik gemaakt.
- b. Indien een bedrijf om een marktanalyse vraagt, die een Ambassade in eigen beheer denkt te kunnen uitvoeren, dan worden vooraf de kosten begroot (inclusief arbeidsuren) en voorgelegd aan het desbetreffende bedrijf. Van deze mogelijkheid wordt weinig gebruik gemaakt temeer daar toch veelal doorverwezen wordt naar ter zake kundige bureaux.
- c. De Deense Ambassades in Londen, New York en Moskou en het Consulaat in Hamburg stellen aan het bedrijfsleven diverse faciliteiten ter beschikking waarvoor huur (ten behoeve van de instandhouding) betaald dient te worden. Deze assistentie beperkt zich niet tot diaprojectoren en flip-overs, maar betreft ook vergaderzalen en show-rooms. Ondanks de ook hier nagestreefde bezuinigingen wordt met name op dit gebied getracht de assistentie uit te breiden.

d. Door het Ministerie van Buitenlandse Zaken wordt eens per 1 à 2 jaar een marktoriëntatie geschreven over een bepaald land. Verder worden exportgidsen geproduceerd. Vroeger werden dergelijke brochures en folders gratis verstrekt, maar thans wordt er een prijs voor gevraagd (die hoger ligt dan papier- en drukwerkskosten, maar niet alle arbeidsuren vergoedt). Opmerkelijk genoeg is de omzet sindsdien aanmerkelijk gestegen.

Consulaire hulp wordt eveneens in principe gratis gegeven met een beperkt aantal uitzonderingen zoals paspoorten, scheepscertificaten e.d.; verder wordt op het doorgeleiden van erfenissen uit het buitenland naar Denemarken een percentage geheven. Inzake geldverstrekkingen in den vreemde wordt een soortgelijk beleid gevolgd als door Nederland.

6. Privatisering en profijtbeginsel vinden nauwelijks toepassing; de betekenis van Kamers van Koophandel is zeer gering terwijl een enkele, kleine medefinancieringsorganisatie "Mellemfolkeligt Samvirke" analoog aan de in Nederland veel belangrijkere organisaties werkzaam is. Op consulaire terrein blijft de privatisering beperkt tot medewerking aan het SOS-systeem van de particuliere verzekeringsmaatschappijen. Er is ook geen enkele neiging waarneembaar om verder in deze richting te gaan.
7. De internationalisatie van taken van de nationale overheid heeft zeer zeker geleid tot uitbreiding van het beroep op de posten. Hierbij wordt een onderscheid tussen de internationalisatie als zodanig en de gevolgde betrokkenheid van vakministeries. In de periode na de Tweede Wereldoorlog had de voortgaande internationale interdependentie automatisch geleid tot een grotere druk op de posten. Dit werd als een onontkoombaar proces gezien. Discussabel bleek de neiging van vakministeries om dergelijke internationale verwickelingen zelf te gaan begeleiden in plaats van te leiden via het Ministerie van Buitenlandse Zaken. Zakelijk gezien was dit wellicht nog te begrijpen, maar als negatieve consequentie wordt in het bijzonder gezien de extra last waarmee de posten worden geconfronteerd ten gevolge van reizen van vakministers en hun ambtenaren. In termen van protocol, entertainment en reisregelingen ging thans teveel tijd en poste verloren.

Antwoord van Rome met betrekking tot de Organisatiestructuur

Buitenlandse Vertegenwoordigingen van Italië.

1. In de organisatiestructuur van de Italiaanse vertegenwoordigingen komen enkele technische attaché's voor:
 - a. 1. wetenschappelijke attaché's, uit bijvoorbeeld organisaties vergelijkbaar met TNO en universiteiten, op grote posten zoals Washington, Tokio, Londen.
 2. hoge ambtenaren van andere ministeries: bilancio (begroting), tesoro (schatkist), commercio estero (buitenlandse handel), finanza (financiën), agriocoltura (landbouw), in volgorde van omvang van detacheringen.
 3. militaire attaché's.
 - b. Het aantal diplomaten in Italië zou 938 moeten bedragen maar momenteel is het aantal slechts 760 (waarvan 61,7 procent in het buitenland werkzaam is). Voor het administratief personeel is 61,9 procent van de 732 in dienst zijnde ambtenaren in het buitenland (1033 voorzien). Daarnaast zijn er nog commerciële assistenten (niveau administratief ambtenaar), voorzien 265 doch werkelijk in dienst 141 (plus 33 vallend buiten de dienst) waarvan 56 procent in het buitenland.
 1. tien à twaalf wetenschappelijk attaché's.
 2. ongeveer 70 hoge ambtenaren voornamelijk werkzaam op de PV's en enkele op bilaterale posten.
 3. 102 militaire attaché's, soms meerderen op 1 post, soms een attaché voor meerdere posten.
2. 1. wetenschappelijke attaché's worden door Buitenlandse Zaken betaald. Zij maken gebruik van de administratieve ondersteuning van de posten. Soms, indien zij een eigen (klein) budget hebben, betalen zij wel een eigen secretaresse.
2. de (hoge) ambtenaren van de verschillende ministeries worden door Buitenlandse Zaken betaald en worden tijdens hun detachering als Buitenlandse Zaken-ambtenaar beschouwd. Zij genieten dus ook de logistieke ondersteuning van Buitenlandse Zaken.

3. de militaire attaché's worden door Defensie betaald. Defensie betaalt daarenboven zowel de administratieve ondersteuning als de materiële zaken zoals huur en eigen ruimte, verlichting.
3. Uitgezonderd voor de militaire attaché's worden instructies via Binnenlandse Zaken ontvangen en zijn attaché's en ambtenaren verantwoording verschuldigd aan de chef de poste. Contact met eigen ministeries kunnen natuurlijk niet geheel voorkomen worden.
4. Buitenlandse Zaken heeft voor alles de coördinerende functie en geeft instructies. Alleen in geval van tijdnood wordt wel een rechtstreekse instructie aan een vakministerie gevraagd (men denke hier vooral aan vergaderingen op multilateraal gebied).
5. Handelsbemiddeling en exportbevordering wordt in het buitenland gedaan door instituten voor de buitenlandse handel (istituto per il commercio con l'estero): autonome staatsorganen die vallen onder het ministerie van buitenlandse handel. Inzake handelsbemiddeling en exportbevordering verwijzen ambassades als regel naar deze instituten. Een handelsattaché en poste houdt zich dan ook eigenlijk slechts met macro-economische rapportage bezig en stuurt de rapporten niet alleen naar ministeries doch ook naar belanghebbende (staats- en overkoepelende) instellingen en bedrijven. Consulaire hulpverlening geschiedt via de buitenlandse dienst en is vergelijkbaar met het Nederlandse systeem.
6. Privatisering vindt hier zeer beperkt plaats. Bij ontwikkelings-samenwerking bestaan wel enige niet gefinancierde organisaties: voornamelijk godsdienstige (katholieke) organisaties. Handelsbemiddeling wordt via staatsorganen geregeld (vide punt 5). Iets vergelijkbaar met de A.N.W.B. bestaat in Italië niet. Kanselarijrechten worden zeker wel geheven.
7. Aangezien Buitenlandse Zaken in het algemeen een centraliserende rol heeft is het antwoord dus ja.

Inleiding

Nadat in het beschrijvend gedeelte (A-deel van het rapport) uiteengezet is de aard, omvang en oorzaken van de taken van de buitenlandse vertegenwoordigingen, worden in dit deel van het rapport (het zgn. B-deel) die taken aan een evaluatie worden onderworpen. Hierbij komen aan de orde aspecten als actualiteit, efficiëncy, effectiviteit en inrichting van allocatie en distributie.

Het evaluatie deel bestaat uit twee hoofdonderdelen, het eerste (hoofdstuk I) deel bevat een evaluatie van de taken zelf waarbij de taken ondergebracht worden in een zestal hoofdgroepen te weten: politieke taken en perstaken, culturele, consulaire, financieel-economische taken en ontwikkelings-samenwerkingstaken. Per takengroep zal in het kort een omschrijving worden gegeven, waarna de wettelijke grondslag daarvan zal worden vermeld. Het gedeelte van de taakuitoefening dat uitgaat boven de strikt wettelijke grondslag kan worden ingedeeld in dienstverlening aan individuele Nederlanders en aan Nederlandse bedrijven en in politiek c.q. ambtelijk gegenereerde taken. Daarna worden marges aangegeven ten behoeve van privatisering, toepassing profijtgedachte, efficiëncy en vermindering van taken als aanzet voor het ontwikkelen van beleidsvarianten in deel C van het rapport.

Het tweede deel van het evaluatie gedeelte (de hoofdstukken II t/m VII) bestaat uit een evaluatie van een aantal door de werkgroep als zinvol te onderscheiden elementen. Deze elementen zijn het vraagstuk van uitgezonden versus lokaal personeel, de hiërarchie op de post, de noodzaak van de coördinatie van het personeelsbeleid van de buitenlandse vertegenwoordiging, de financiële aspecten, de automatisering van de administratie van de gehele vertegenwoordiging en de invoering van moderne technische apparatuur. Hoewel dit tweede deel niet direct zal en behoeft te leiden tot het ontwikkelen van concrete beleidsvarianten zal een en ander wel kunnen culmineren in beleidsaanbevelingen.

I Evaluatie taken Buitenlandse Vertegenwoordigingen

A. POLITIEKE TAKEN van de buitenlandse vertegenwoordigingen van het Koninkrijk (incl. technische attaché's)	Taken voortvloeiend uit internationale verplichtingen of nationale wetgeving	Beleidsmatige basis voor taakuitoefening <u>boven</u> de strikt wettelijke verplichting. A. Dienstverlening aan individuele Nederlanders en aan Nederlandse bedrijven B. Politiek c.q. ambtelijk gegenereerde taken.	Marges voor: - Privatisering - Profijtgedachte - Vermindering van taken - Doelmatigheid
1. Taken in het kader van de Europese Gemeenschap - Politiek overleg in de Europese Raad en de Algemene Raad - Naar het politiek niveau getilde technische problemen - EPS-overleg - EEG-coördinatie in derde landen en bij andere internationale organisaties. Naar gelang van de omstandigheden varieert de frequentie tussen dagelijks en eens in de paar maanden.	Uitvoering c.q. begeleiding van de verdragen tot oprichting, toetreding enz. en van de communautaire uitvoeringsbesluiten. Uitvoering van de overeenstemming van de lidstaten in het kader van de Europese Gemeenschappen bijeen. In de tien hoofdsteden vindt het EPS-overleg plaats d.m.v. op de Ministeries van BZ werkzame "correspondants". Dit overleg vindt voortdurend plaats en ook d.m.v. door de voorzittende staat geconvoceerde vergaderingen. Uitvoering van de in het kader van de EG gemaakte afspraken.	B. Inzake de taken in het kader van de Europese Gemeenschap ondersteunen de posten in de andere negen hoofdsteden het Nederlands beleid door rapportage-, demarches, consultaties en soms "trouble shooting". In derde landen en bij andere internationale organisaties treden de posten incidenteel ook op wanneer geen EEG afspraak daartoe noopt maar toch het Nederlands beleid in de EEG moet worden uitgelegd of verdedigd.	<u>Privatisering en profijtgedachte:</u> Geen <u>Vermindering van taken:</u> De grondslag van de in de EG gemaakte afspraken kan niet zonder overeenstemming met de andere lidstaten. Vermindering van ondersteunend werk van de posten is denkbaar, maar niet zonder verlies van beleids- en praktijkinformatie speciaal voor wat betreft de specifiek Nederlandse belangen. <u>Doelmatigheid:</u> De werkwijze wordt enerzijds bepaald door in de EG gemaakte afspraken en anderzijds door de werkwijze van de departementen te 's-Gravenhage.

2. Taken in het kader van de VN - Algemene Vergadering van de Verenigde Naties - De Veiligheidsraad - De Economische en Sociale Raad - Het Secretariaat - UNIFIL e.a.	Uitvoering van het Handvest; Uitvoering van de oprichtingsdocumenten van de organen waarbij de taken worden uitgevoerd. Uitvoering van de Verdragen welke in het kader van deze Organisaties zijn gesloten en door het Koninkrijk zijn geratificeerd (b.v. rapportageplicht inzake Verdrag tot de Uitbanning van Rassendiscriminatie). Incidentele rapportages en demarches op bilaterale pos-ten (bepleiten van Nederlandse candidaturen; coördinatie van standpunten met gelijkgezinde landen).	B. De toepassing van de internationaal en nationaal wettelijke grondslagen laat uiteraard een marge toe voor al dan niet politiek of ambtelijk genereren van taken.	<u>Privatisering en profijtgedachte:</u> Geen <u>Vermindering:</u> De directe betrokkenheid van leden van de Staten-Generaal bij het werk van de Algemene Vergadering van VN leidt tot politieke aandacht bij de uitvoering van het beleid. Hoewel er geen absolute noodzaak is voor Nederlandse deelname aan en uitgebreide voorbereiding van alle door de organisaties geconvoceerde vergaderingen, brengt het lidmaatschap van bepaalde organen zoals de Veiligheidsraad verplichtingen met zich mee, ook tegenover andere landen van de Westeuropese groep. Bovendien is een grote vermindering aan de deelname niet mogelijk zonder het verlies van inbreng in het Westelijke overleg en marge van de organisatie en daardoor een vermindering van de samenwerking met andere landen in de Westerse groep waarvan soms Nederlandse belangen afhankelijk zijn. <u>Doelmatigheid:</u> De werkwijze is enerzijds afhankelijk van internationale afspraken en anderzijds van de werkwijze van de departementen te 's-Gravenhage.
--	--	--	---

3. Taken in het kader van de NAVO en de WEU. - consultaties in het kader van de alliantie - Besluitvorming in NAVO-organen zoals de Raad en Militaire organisaties - Samenwerking in Europees verband - Taken in het kader van de MBFR te Wenen en de EOC te Stockholm	Uitvoering c.q. begeleiding van de NAVO- en WEU-verdragen. Het overleg tussen NAVO-Ambassades in het Oostblok is geïnstitutionaliseerd. Internationale afspraken inzake ontwapeningsconferenties.	B. Ondersteunende rapportage en démarches ten gebruike van het politieke en militaire overleg.	<u>Privatisering en profijtgedachte:</u> Geen <u>Vermindering:</u> van taken voor zover deze voortvloeien uit internationale afspraken is niet mogelijk zonder overeenstemming met de NAVO-partners. Vermindering van additionele werkzaamheden zou de twijfel aan de Nederlandse bereidheid de NAVO-verplichtingen na te komen doen toenemen, en zou de invloed van Nederland op het NAVO-beleid verminderen. <u>Doelmatigheid:</u> zie punt 2
4. Taken in het kader van - de Raad van Europa - de OESO - de Benelux	Uitvoering c.q. begeleiding van de Verdragen: - tot oprichting van de Raad van Europa en in het kader daarvan gesloten verdragen (zoals het te Rome gesloten Verdrag inzake de mensenrechten met aanvullende Protocolen) - tot oprichting van de OESO en het in dat kader functionerend Energieagentschap - de in het kader van de Benelux gesloten verdragen.	B. Een kleine marge voor politiek of ambtelijk gegenereerde activiteiten boven de strikt wettelijke verplichtingen bestaat.	<u>Privatisering en profijtgedachte:</u> geen <u>Vermindering:</u> Hoewel er geen absolute noodzaak is voor Nederlandse deelname aan en uitgebreide voorbereiding van alle door die organisaties geconvoeerde vergaderingen, gaat het hier om regionale organisaties, waarbij belangrijke Nederlandse belangen op het spel staan. <u>Doelmatigheid:</u> Zie punt 2.

5. Belangenbehartiging van: - Luxemburg - Israël - Portugal	Uitvoering c.q. begeleiding van het Nederlands-Luxemburgse Verdrag op grond waarvan de Nederlandse posten de Luxemburgse politieke belangen waarnemen waar geen Luxemburgse vertegenwoordiging aanwezig is. Nederland treedt ook op namens Luxemburg, waar nodig, wanneer Luxemburg het voorzitterschap in de EEG bekleedt. T.a.v. Israël en Portugal gaat het om verzoeken van beide landen tot waarneming in landen waar hun diplomatieke betrekkingen mee zijn verbroken.		<u>Privatisering:</u> geen <u>Profijtgedachte:</u> het doorberekenen van de kosten is, behalve t.a.v. direct identificeerbare kosten, denkbaar, doch geen internationale gewoonte. <u>Vermindering:</u> zou in strijd zijn met het Verdrag c.q. het verzoek, aanvaarding waarvan een vaste internationale gewoonte is. <u>Doelmatigheid:</u> geen opmerkingen.
6. Overige bilaterale politieke taken: - het volgen en rapporteren van de binnenlandse en buitenlandse politiek van het gastland; - het begrip wekken voor Nederland en Nederlandse belangen; - het behandelen van naar politiek niveau "getilde" onderwerpen; - het leveren van elementen voor de beantwoording van Kamervragen; - aandacht voor mensenrechten;	Het volkenrecht, gedeeltelijk gecodificeerd in het Verdrag van Wenen inzake het Diplomatieke Verkeer, waarin een aantal functies van een diplomatieke zending zijn opgesomd, w.o. het onderhandelen met de regering van de ontvangende staat en het met alle wettige middelen nagaan van de toestanden en ontwikkelingen in de ontvangende staat en het uitbrengen van verslag daarvan aan de regering van de zendstaat (Art.3, c en d)	Er bestaat geen algemene volkenrechtelijke verplichting tot het onderhouden van diplomatieke betrekkingen, noch tot het verzamelen van inlichtingen. Evenwel is deze activiteit een voortvloeisel van de grondwettelijke verplichting de internationale rechtsorde te bevorderen en de integriteit van het Koninkrijk te handhaven. Het al dan niet onderhouden van een ambassade in een hoofdstad hangt af van het belang van Nederland in het betrokken land.	<u>Privatisering:</u> Inzake inlichtingenverzamelen wordt van publicaties in de pers, vaktijdschriften en boeken reeds veelvuldig gebruik gemaakt. Ook instituten worden ingeschakeld. Uiteraard laat het uitdragen van standpunten en het onderhandelen zich niet privatiseren. De pers. etc. verspreiden inlichtingen vaak met een ander uitgangspunt (b.v. de nieuwsaarde) dan de wijze waarop de posten inlichtingen verzamelen en vooral letten op de achtergronden.

- het ontvangen en begeleiden van bezoeken van leden van het Koninklijk Huis, bewindslieden, kamerleden, ambtenaren en lagere overheden enz. - het coördineren en begeleiden van specifieke militaire samenwerkingsaangelegenheden in de ruimste zin des woords.			<u>Vermindering van de taken:</u> heeft al wegens uitbreiding van andere taken plaatsgevonden. Het hiermee verdergaan vereist eigenlijk het heroverwegen van de activiteiten welke in Nederland worden gegenereerd. <u>Profijtbeginself:</u> Hoewel bepaalde activiteiten zoals het geven van een prognose over binnenlandse ontwikkelingen en van mogelijke binnenlandse onrust van groot belang kunnen zijn voor het bedrijfsleven en voor Nederlanders, wordt het resultaat niet rechtstreeks verschaft maar via de autoriteiten te 's-Gravenhage. Het doorberekenen van kosten van bezoekers van lagere overheden is denkbaar. <u>Doelmatigheid:</u> De taakopvatting van zowel de Staten-Generaal als van de departementen beïnvloedt de wijze waarop de taken worden vervuld.
--	--	--	--

B. PERSTAKEN van de buitenlandse vertegenwoordigingen van het Koninkrijk (incl. technische attaché's)	Taken voortvloeiend uit internationale verplichtingen of nationale wetgeving.	Beleidsmatige basis voor taakuitoefening <u>boven</u> de strikt wettelijke verplichting. A. Dienstverlening aan individuele Nederlanders en aan Nederlandse bedrijven B. Politiek c.q. ambtelijk gegenereerde taken.	Marges voor: - Privatisering; - Profijtgedachte; - Vermindering van taken; - Doelmatigheid.
Uitdragen van het beleid; Informatieverschaffing; Organisatie van ontmoetingen; Accreditatie van Nederlandse journalisten; Persbegeleiding van bezoeken aan bewindslieden.	Art. 110 van de Grondwet stelt het beginsel van openbaarheid van het overheidsbeleid. Nederlanders en buitenlanders in het buitenland kunnen zich beroepen op de Wet Openbaarheid van Bestuur.	A. De persattaché is werkzaam t.b.v. de Nederlandse pers in het kader van de algemeen aanvaarde plicht van de overheid, gevraagd of ongevraagd, over aanvaard beleid de burger te informeren. B. Het informeren van de buitenlandse pers geschiedt om het imago van Nederland in het buitenland te verbeteren en om het politieke beleid uit te dragen.	<u>Privatisering:</u> Het huren van een public relations bureau voor de taak m.b.t. de buitenlandse pers is denkbaar maar kostbaar. <u>Profijtgedachte:</u> Niet van toepassing, hoewel bepaalde extra faciliteiten soms in rekening worden gebracht. <u>Vermindering:</u> Nederland doet, vergeleken met andere Westerse landen veel minder op dit gebied. Verdere vermindering is dus niet wenselijk. <u>Doelmatigheid:</u> Uitbreiding zou noodzakelijk zijn om gestelde doelen te bereiken.

C. CONSULAIRE TAKEN van de buitenlandse vertegenwoordigingen van het Koninkrijk (incl. technische attaché's)	Taken voortvloeiend uit internationale verplichtingen of nationale wetgeving.	Beleidsmatige basis voor taakuitoefening <u>boven</u> strikt wettelijke verplichting A. Dienstverlening aan individuele Nederlanders en Nederlandse bedrijven; B. Politiek c.q. ambtelijk gegenereerde taken.	Marges voor - privatisering; - profijtgedachte; - vermindering taken; - doelmatigheid.
1. Hulp aan Nederlanders in moeilijkheden; rechtsbijstand; gevangenzorg; inlichtingen betreffende sociale wetgeving, privaatrecht en invoerrechten; gelegenheid afleggen examens; rijbewijzen; evacuatie.	Art. 36 van het Verdrag van Wenen inzake consulaire betrekkingen legt vast dat de Nederlander recht heeft op communicatie met zijn consul. Daaruit vloeit een verplichting voort voor laatstgenoemde.	A. Verdrag van Wenen inzake consulaire betrekkingen, art. 5; biedt ruime marges bij de uitvoering (b.v. meer of minder frequent Nederlanders in hechtenis bezoeken) doch hier bestaat reeds jaren een vast beleid Nederlanders in het buitenland die om welke reden dan ook in nood geraken, waar mogelijk te helpen (zie ook Aanhangsel Handelingen Tweede Kamer zitting 1968/69 nr. 329).	<u>Privatisering:</u> Overdracht aan ANWB en anderen vindt reeds waar praktisch mogelijk plaats. (ANWB alleen werkzaam in Europa; denkbaar is dit uit te breiden). <u>Profijtgedachte:</u> Mogelijk doch zou grote discrepantie tussen voorzieningenniveau in Nederland en in het buitenland tot gevolg hebben en het niet voldoen aan het verwachtingspatroon van Nederlanders in het buitenland. <u>Doelmatigheid:</u> Ingewikkelde inlichtingen worden reeds niet verstrekt; vraagsteller doorverwezen naar particuliere instanties.

2. Bijstand; vervolgings-slachtoffers.	Algemene Bijstandswet; de Wet Uitkering Vervolgings-slachtoffers.		<u>Privatisering:</u> Het inschakelen van terzake op te richten stichtingen is denkbaar doch de uiteindelijke kosten kunnen dan hoger of gelijk zijn. Dit systeem zou alleen werken in landen waar een relatief groot aantal cliënten wordt aangetroffen. <u>Profijtgedachte:</u> Gezien draagkracht van betrokkenen niet mogelijk. <u>Vermindering:</u> Geen <u>Doelmatigheid:</u> Verbetering slechts door wetswijziging mogelijk.
3. Paspoorten; visa, machtiging tot voorlopig verblijf; asielzoekers; Burgerlijke stand; verificatie persoonsgegevens; notariaat; lijkenpassen; pensioenwet; overname strafvervolgning en uitvoering; Nederlanderschap; naamsverandering; verklaringen; kiesrecht; drugsbestrijding; opsporing; rechtsbijstand; dienstplicht.	Souverein besluit inzake paspoorten en visa; vreemdelingenwet; consulaire wet; wetboek van burgerlijke rechtsverordening; wet op het Nederlanderschap en het ingezetenschap; wet op het bevolkingsregister; burgerlijk wetboek; kieswet; verdragen inzake uitlevering en strafovername, alsmede inzake internationaal privaatrecht; dienstplichtwet, opiumwet e.a.		<u>Privatisering:</u> geen <u>Profijtgedachte:</u> Kanselarijrechten worden in rekening gebracht <u>Vermindering:</u> Alleen mogelijk met wijziging van de wettelijke verplichtingen. <u>Doelmatigheid:</u> geen opmerkingen

4. Scheepvaartzaken (aanmonsteringen, scheepsverklaringen, scheepscertificaten e.d.)	Wetboek van Koophandel IMO-verdragen		<u>Privatisering:</u> geen <u>Profijtgedachte:</u> Kanselarijrechten worden in rekening gebracht. <u>Vermindering:</u> geen <u>Doelmatigheid:</u> Scheepvaartinstanties in gastland worden al zoveel mogelijk ingeschakeld.
5. Innen van vorderingen (belastingen, studievoor- schotten en boetes)	Diverse wetten en toepassing van paspoortsancties		<u>Privatisering:</u> Overdracht aan lokaal incassobureau is denkbaar (komt aan de orde in de 5e heroverweging) <u>Profijtgedachte:</u> geen <u>Vermindering:</u> geen <u>Doelmatigheid:</u> geen opmerkingen
6. Vlootbezoeken		B. Ambtelijk gegenereerde redenen: Vaarprogramma beoogt geoefendheid mede in NAVO-kader, vlagver- toon, exportbevordering en Koninklijke bezoeken.	<u>Privatisering:</u> geen <u>Profijtgedachte:</u> geen <u>Vermindering:</u> geen <u>Doelmatigheid:</u> geen opmerkingen

2. Bijstand; vervolgings-slachtoffers.	Algemene Bijstandswet; de Wet Uitkering Vervolgings-slachtoffers.		<u>Privatisering:</u> Het inschakelen van terzake op te richten stichtingen is denkbaar doch de uiteindelijke kosten kunnen dan hoger of gelijk zijn. Dit systeem zou alleen werken in landen waar een relatief groot aantal cliënten wordt aangetroffen. <u>Profijtgedachte:</u> Gezien draagkracht van betrokkenen niet mogelijk. <u>Vermindering:</u> Geen <u>Doelmatigheid:</u> Verbetering slechts door wetswijziging mogelijk.
3. Paspoorten; visa, machtiging tot voorlopig verblijf; asielzoekers; Burgerlijke stand; verificatie persoonsgegevens; notariaat; lijkenpassen; pensioenwet; overname strafvervolgning en uitvoering; Nederlanderschap; naamsverandering; verklaringen; kiesrecht; drugsbestrijding; opsporing; rechtsbijstand; dienstplicht.	Souverein besluit inzake paspoorten en visa; vreemdelingenwet; consulaire wet; wetboek van burgerlijke rechtsverordening; wet op het Nederlanderschap en het ingezetenschap; wet op het bevolkingsregister; burgerlijk wetboek; kieswet; verdragen inzake uitlevering en strafovername, alsmede inzake internationaal privaatrecht; dienstplichtwet, opiumwet e.a.		<u>Privatisering:</u> geen <u>Profijtgedachte:</u> Kanselarijrechten worden in rekening gebracht <u>Vermindering:</u> Alleen mogelijk met wijziging van de wettelijke verplichtingen. <u>Doelmatigheid:</u> geen opmerkingen

4. Scheepvaartzaken (aanmonsteringen, scheepsverklaringen, scheepscertificaten e.d.)	Wetboek van Koophandel IMO-verdragen		<u>Privatisering:</u> geen <u>Profijtgedachte:</u> Kanselarijrechten worden in rekening gebracht. <u>Vermindering:</u> geen <u>Doelmatigheid:</u> Scheepvaartinstanties in gastland worden al zoveel mogelijk ingeschakeld.
5. Innen van vorderingen (belastingen, studievoor- schotten en boetes)	Diverse wetten en toepassing van paspoortsancties		<u>Privatisering:</u> Overdracht aan lokaal incassobureau is denkbaar (komt aan de orde in de 5e heroverweging) <u>Profijtgedachte:</u> geen <u>Vermindering:</u> geen <u>Doelmatigheid:</u> geen opmerkingen
6. Vlootbezoeken		B. Ambtelijk gegenereerde redenen: Vaarprogramma beoogt geoefendheid mede in NAVO-kader, vlagver- toon, exportbevordering en Koninklijke bezoeken.	<u>Privatisering:</u> geen <u>Profijtgedachte:</u> geen <u>Vermindering:</u> geen <u>Doelmatigheid:</u> geen opmerkingen

D. FINANCIËEL EN ECONOMISCHE TAKEN van de Buitenlandse Vertegenwoordigingen van het Koninkrijk (incl. technische attaché's)	Taken voortvloeiende uit internationale verplichtingen en nationale wetgeving	Beleidsmatige basis voor taakuitoefening <u>boven</u> de strikt wettelijk verplichtingen: A. Politiek of ambtelijke genereerd Nederlanders B. Ten behoeve van particuliere belangen	Marges voor privatisering, vermindering van taken, toepassing van het profijtbeginsel en vergroting doelmatigheid.
1. Taken in kader Europese Gemeenschappen en EEG-beleid. - functioneren interne markt - gemeenschappelijke handelspolitiek - landbouwbeleid - visserijbeleid - industrie/technologie-beleid - vervoer - monetaire samenwerking - ontwikkelingssamenwerking - regionaal beleid.	Uitvoering c.q. begeleiding van het overleg in het kader van de organen van de EG berust op betreffende verdragen en communautaire uitvoeringsbesluiten. De werkzaamheden van de PV-EG kunnen als direct uitvloeisel van deze verplichting worden gezien.	A. Naast PV-EG ondersteunen de posten in de Europese hoofdsteden, de uitvoering van het EG-beleid door rapportage, consultatie en interventies inzake EG-relevantie aangelegenheden en onderwerpen. Buiten EG ondersteunen op gelijke wijze een aantal posten de Nederlandse positiebepaling in de Gemeenschappelijke handelspolitiek (met name Washington en Tokio). B. Voorlichting en advisering van Nederlandse bedrijven t.a.v. uitwerking voor EG-maatregelen.	<u>Privatisering</u>: geen <u>Vermindering</u>: terugdringing van de activiteiten van de grotere bilaterale posten t.z.v. EG-vraagstukken mogelijk doch niet zonder verlies aan beleids- en praktijkinformatie, ook voor het individuele Nederlandse bedrijf. <u>Profijtbeginsel</u>: niet toepasbaar <u>Doelmatigheid</u>: takenpakket door werkorganisatie in Den Haag en de mate van delegatie in de uitvoering.

2. Taken in het kader van internationale samenwerking: - GATT-, OESO- en VN-organen; - gespecialiseerde organisaties (VN e.a.); - grondstoffenorganisaties/energie; - Bretton-Wood-instellingen, ontwikkelingsbanken.	Het overleg in het kader van de betreffende internationale organisaties berust over het algemeen op verdragen c.q. besluiten van de beheersorganen. Betreft in hoofdzaak: PV-OESO, PV-Genève, PV-New York, PV-FAO en enkele kleinere PV's (Wenen, Bangkok, Nairobi). Deelname eraan kan gezien worden als verdragsrechtelijke verplichting.	A. Buiten de PV's worden de posten voor deze werkzaamheden weinig ingeschakeld. Beleidsmatig besteedt Nederland relatief veel aandacht aan sociaal-economische VN-zaken, hetgeen in bezetting en takenpakket van de PV's slechts ten dele tot uiting komt, omdat veel hiervan rechtstreeks vanuit "Den Haag" geserviced wordt. Inschakeling der posten voor financiële-, energie-en grondstovenvraagstukken gering. B. Enkele ambassades ondersteunen bedrijven in hun projectacquisitie bij internationale financiële- en ontwikkelingsinstellingen.	<u>Doelmatigheid</u>: takenpakket t.z.v. economische VN- en N-Z-vraagstukken is sterk afhankelijk van organisatie en taakopvatting van "Den Haag" en de taakafbakening Den Haag-post. Een lager profiel van Nederland in dit overleg leidt niet noodzakelijkerwijs tot bezuinigingen bij de BD, maar kan wel besparingen op het overheidsapparaat opleveren. <u>Privatisering</u>: geen <u>Vermindering</u>: geen marges v.w.b. zaken, vallende onder gemeenschapsbeleid en andere hoofdzaken van het internationaal economische overleg. <u>Profijtbeginsei</u>: verwaarloosbaar.
3. Bilaterale contacten met regeringen over handelspolitieke, economische en financiële aangelegenheden; begeleiding bedrijven in hun contacten c.q. transacties met overheden en andere aangelegenheden die voor de export van belang zijn zoals normen, kwaliteitseisen en veterinaire/phytosanitaire aangelegenheden.	Tot op zekere hoogte geldt dit voor landen waarmee economische samenwerkingsaccorden zijn afgesloten, met name waar het betreft overleg in het kader van de zgn. Gemengde Commissie (en gespecialiseerde werkgroepen zoals voor Landbouw).	A. Niveau en intensiteit van werkzaamheden en het daarmee corresponderende beroep op posten worden beleidsmatig bepaald, ook in die gevallen waar dit berust op verdragsrelaties. Begeleiding bilaterale missies en ondersteuning van bedrijven in hun relaties t.a.v. vreemde overheden zijn uitdrukking van	<u>Privatisering</u>: geen, het gaat hier juist om de overheidsdimensie. <u>Vermindering</u>: op punt van voorbereiding en begeleiding overheidsmissies zou takenpakket verlicht kunnen worden door toepassing scherpere selectiviteit in Den Haag t.a.v. te ondernemen activiteiten; effect op werklust echter niet groot. Vermindering c.q. stopzetting van

		exportbeleid; richt zich met name op die landen en markten waar invloed van staat en politiek op de economische betrekkingen en doen en laten van bedrijven sterk zijn; en op overheidsmaatregelen die voor Ned. exportpakket van belang zijn. B. Deze werkzaamheden geschieden merendeels ten behoeve van directe bedrijfsbelangen.	begeleiding van bedrijven mogelijk, maar kan tot verzwakking van hun concurrentiepositie leiden dan wel tot het niet (snel) tot oplossing komen van problemen met overheden. <u>Profijtbeginsel</u>: toepasbaar op bepaalde directe bedrijven ondersteunende activiteiten, "rendement" twijfelachtig.
4. Exportfinancierings- c.q. betalingsvraagstukken: - informatie verzamelen inzake projecten, toekomstige debiteuren, credietwaardigheden etc.; - incasso's		A. - Is in veel Derde Wereld-landen belangrijke schakel in begeleiding exportinspanning van bedrijven vooral waar de inzet van exportsteuninstrumenten in het geding is, w.o. NCM; - Actieve bemoeienis van ambassades in incassozaken van bedrijven in "moeilijke" landen vaak voorwaarde voor succes. B. Incasso's t.b.v. bedrijven	<u>Privatisering</u>: weinig marge (deze taken zijn reeds aanvullend aan private inspanningen). <u>Vermindering</u>: mogelijk, maar niet zonder problemen voor exportsteunbeleid. Schadelijk voor kleinere bedrijven met voor hen relatief grote incasso-problemen (of voor de Staat, indien deze als herverzekeraar optreedt). <u>Profijtbeginsel</u>: incidenteel toepasbaar.

5. Rapportage inzake -macro-en meso- economische ontwikkelingen -overheidsmaatregelen -projecten/aanbestedingen -statistiek -de concurrentie -"general business information"		A. Uit exportbeleid vloeit voort dat de Overheid voor exporterend bedrijfsleven "eerste lijns" exportinformatie biedt. Regelmatige rapportage van posten vereist om deze informatiefunctie - vooral bij Ministeries van EZ en L&V- te kunnen uitoefenen. Veel informatie ook van belang voor formulering overheidsbeleid c.q. internationaal overheids-optreden. B. Overwegend t.b.v. bedrijfsleven	<u>Privatisering:</u> mogelijk met dien verstande dat: - instandhouding van particulier informatienet met vergelijkbare functie zonder aanzienlijke overheidssubsidie vermoedelijk niet mogelijk zal zijn; - sommige informatie slechts via ambassades kan worden verkregen. <u>Vermindering:</u> mogelijk, doch leidt tot sterke vermindering van dienstverlening aan bedrijfsleven (vooral kleinere en middelgrote bedrijven) en gedeeltelijk wegvallen informatiebasis van delen van het overheidsbeleid. <u>Doelmatigheid:</u> zal mede bepaald worden door ontwikkeling van nieuwe informatie- en communicatietechnieken.
--	--	---	--

6. Uitvoering exportpromotie-acties: - bedrijfslevenmissies - beursinzendingen - handelscontactbijeenkomsten - winkelacties/aankoopmissies - publiciteit/Holland promotion.		A. Uitvloeisel van exportbeleid vooral gericht op versterken exportpositie kleinere en middelgrote ondernemingen en v.w.b. de landbouwexport, gericht op het handhaven van het Nederlandse aandeel op de West-Europese markt, alsmede het ontwikkelen van een penetreren in nieuwe markten/marktsegmenten. Posten spelen een grote rol in de voorbereiding en uitvoering van exportbevorderende activiteiten. B. Ten behoeve van het bedrijfsleven.	<u>Privatisering</u>: rol overheid is veelal aanvullend op-, coördinerend en samenwerking met particuliere organisaties; concrete uitvoering reeds zoveel mogelijk door particuliere organisaties overgenomen (NCH; K.v.K.'s). In sommige ambassades onontbeerlijk. <u>Vermindering</u>: mogelijk doch leidt tot niet-realiseerbaarheid van belangrijke onderdelen van actieprogramma. <u>Profijtbeginnel</u>: toepasbaar, doch staat haaks op beleidsoogmerk van (financiële) drempelverlaging.
7. Bemiddeling in handelsgeschillen.		A. Dienstverlening aan bedrijven, mede steunend op beleidsoverweging dat voortslepen handelsgeschillen slecht is voor naam en concurrentiepositie van Nederlandse bedrijven. Vooral van belang in landen met belangrijke overheidsinvloed. B. Geheel t.b.v. bedrijven	<u>Privatisering</u>: in Westerse landen wordt deze functie reeds veelal doorgeschoven naar KvK's. <u>Vermindering</u>: volstreekte afzijdigheid van Ned. overheid van geschillen met landen met sterke overheidsinvloed meestal op den duur niet vol te houden zonder negatieve repercussies voor handelsbetrekkingen <u>Profijtbeginnel</u>: nauwelijks toepasbaar

8. Handelsbemiddeling		B. Dienstverlening aan exportierend bedrijfsleven. In staatshandellanden assistentie door posten, vaak voorwaarde voor leggen contacten.	<u>Privatisering</u>: in westerse landen reeds doorgeschoven naar KvK's. Door invoering Holland Trade System vindt verdere privatisering en en taakverdeling van posten plaats. Follow-up en begeleiding door posten van projecten vaak noodzakelijk <u>Vermindering</u>: mogelijk, doch niet zonder functieverlies van HTS en overeenkomstige vermindering van dienstverlening aan bedrijven. <u>Profijtbeginnsel</u>: op onderdelen toepasbaar en ook ingevoerd.
9. Acquisitie Buitenlandse Investerings: opsporing, voorlichting en begeleiding van buitenlandse bedrijven met investeringsplannen in Europa/Nederland.		A. Rechtstreeks uitvloeisel van het industriebeleid, gericht op het actief bevorderen van buitenlandse investeringen in technologisch hoogwaardige sectoren; uitvoering bij apart Commissariaat met eigen vertegenwoordigers in de VS en Japan. In Europa actieve begeleiding door de ambassades. B. Projectbegeleiding vindt plaats t.b.v. zich in Nederland vestigende bedrijven.	<u>Privatisering</u>: denkbaar dat promotionele taken door particuliere bureaus worden overgenomen; kosten voor vergelijkbaar dienstenpakket vermoedelijk hoger. Projectbegeleiding moeilijk privaatseerbaar gezien het vertrouwelijke karakter die bedrijven aan hun investeringsplannen geven. <u>Vermindering</u>: mogelijk, maar komt neer op abrupte beleidswijziging. <u>Profijtbeginnsel</u>: n.v.t.

10. Technisch-Wetenschappelijke rapportage en samenwerking		A. Het functioneren van TWA's stoelt op beleidswens bedrijven en Overheid te informeren over technisch-wetenschappelijke ontwikkelingen in hooggeïndustrialiseerde landen. Zij vervullen ook functie in technologische samenwerking met buitenlandse regeringsinstanties. Rapportage en activiteiten van de landbou wattaché's in verband met beleids-taken Ministerie van L&V op het terrein van de primaire produktie, bosbouw, landinrichting, onderzoek, onderwijs, natuur- en landschapbescherming. B. Generieke en specifieke informatiefunctie t.b.v. bedrijven en wetenschap.	<u>Privatisering</u>: mogelijk v.w.b. hun informatiefunctie, moeilijk v.w.b. hun rol t.a.v. regeringen. Bij behoud van functie vermoedelijk niet kosten-effectief. <u>Vermindering</u>: gaat gepaard met verlies aan internationale dimensie van R.en D./Technologiebeleid. <u>Profijtbegin sel</u>: nauwelijks toepasbaar.
---	--	---	--

E. Taken van de Buitenlandse vertegenwoordigingen op het gebied van de ONTWIKKELINGSSAMENWERKING	Taken voortvloeiende uit internationale verplichtingen en nationale wetgeving	Beleidsmatige basis voor taakuitoefening <u>boven</u> de strikt wettelijke verplichting. A. Dienstverlening aan individuele Nederlanders en aan Nederlandse bedrijven B. Politiek c.q. ambtelijk gegenereerde taken.	Marges voor: - Privatisering; - Profijtgedachte; - Vermindering van taken; - Doelmatigheid.
1. <u>Taken in het kader van de bilaterale hulp</u> - identificatie van potentiële bilaterale activiteiten - beoordeling - beleidsoverleg met betreffende overheid - beheer, begeleiding en toezicht - uitvoering kleine ambassade projecten - advisering, begeleiding en toezicht van specifieke bilaterale programma's als suppletieprogramma en bilaterale assistentdeskundigen programma's - overleg en rapportage op basis van een evaluatie van de sociaal-economische ontwikkeling en het socio-politieke gedrag van de betrokken regering op terreinen die van belang zijn	- Internationaal Verdrag inzake Economische, Sociale en Culturele rechten - Statuut van het Koninkrijk - Ontwikkelingshulpverdrag met Suriname - Samenwerkingsovereenkomsten met individuele ontwikkelingslanden en andere administratieve afspraken met die landen	B. -uiteraard bestaan bij het uitvoeren van de koninkrijks- en internationale verplichtingen marges welke nader worden ingevuld. -voor wat betreft de bilaterale ontwikkelings-samenwerking is de beleidsmatige basis gegeven in een aantal nota's waaronder met name: -Nota Bilaterale Ontwikkelingssamenwerking (1976) -Nota Herijking Bilateraal Beleid (1984) -Nota Ontwikkelings-samenwerking en Werkgelegenheid (1984)	<u>Vermindering</u> De politieke verantwoordelijkheid van de Minister voor Ontwikkelingssamenwerking voor een kwalitatief verantwoorde uitvoering van hulpactiviteiten brengt met zich de noodzaak van adequaat bemande posten en departement <u>Doelmatigheid</u> Ter verbetering van de kwaliteit en effectiviteit van de hulpverlening is op basis van het terzake gestelde in de Nota inzake de kwaliteit van de bilaterale hulpverlening (1979) een proces in gang gezet van delegatie van taken en bevoegdheden van het departement in Den Haag naar de posten in ontwikkelingslanden. <u>Privatisering</u> In de Nota Herijking Bilateraal Beleid en de Nota

voor de bilaterale ontwikkelingsrelatie in het algemeen en de uitvoeringsmogelijkheden in het bijzonder - lokale coördinatie met ambassades c.q. hulporganisaties van andere donorlanden. - advisering, begeleiding en rapportage m.b.t. activiteiten van Nederlandse organisaties als SNV, de de Medefinancieringsorganisaties, FMO, etc.			Ontwikkelingssamenwerking en Werkgelegenheid worden aanzetten gegeven voor een verdere uitbesteding van (uitvoerings)taken ter verhoging van de doelmatigheid en effectiviteit van de hulpinspanning. Een verdere uitbesteding/privatisering is mede nodig i.v.m. de restricties die gelden m.b.t. de bezetting van het departement en de posten. Verdere uitbesteding/privatisering van uitvoeringstaken heeft overigens wel een kostenverhogend effect op de project-begrotingen i.v.m. de doorberekening van "overhead"-kosten. <u>Profijtgedachte:</u> Het beleidsuitgangspunt dat in hoofdzaak wordt samengewerkt met de armste ontwikkelingslanden sluit toepassing van het profijtbeginsel uit.
---	--	--	--

2 <u>Taken in het kader van de multilaterale hulp</u> - beleidsgericht overleg in multilaterale financieringsinstituten alsmede de rapportage daarover - informatie t.a.v. door de betreffende organisaties aan te besteden projecten	- De onder 1. genoemde internationale instrumenten - Verdragsrechtelijke verplichtingen voortvloeiend uit de besluiten van de beheersorganen van de betreffende instituten tot welke Nederland is toegetreden (w.o. verplichtingen in het kader van de EG-verdragen)	B. Vergrote aandacht voor de bestedingen in Nederland van activiteiten van multilaterale organisatie vloeit voort uit Regeerakkoord, nota "Doelmatigheid multilaterale Kanalen" en de nota "Ontwikkelingssamenwerking en Werkgelegenheid"	Privatisering en vermindering van het beleidsgericht overleg is niet mogelijk. Er is in principe ruimte voor toepassing van het profijtbeginsel bij de informatieverschaffing aan het bedrijfsleven t.a.v. de aanbesteding van projecten door multilaterale organisaties.
3. <u>Noord-Zuid relaties</u> - beleidsmatig overleg in multilaterale organisaties - rapportage over ontwikkelingen in de internationale economische en financiële relaties die van belang zijn voor het te voeren ontwikkelingsbeleid	- De onder 1. genoemde internationale instrumenten. Verdragsrechtelijke verplichtingen voortvloeiend uit het lidmaatschap van de betrokken organisaties	B. Uiteraard bestaat bij het uitvoeren van de Koninkrijks- en internationale verplichtingen marges welke nader worden ingevuld.	Geen marges voor privatisering en toepassing van het profijtbeginsel. Met inachtneming van de internationale verplichtingen te kiezen voor een lager profiel zou niet leiden tot vermindering van taken van de posten. Voorzover een lager profiel leidt tot minder directe "servicing" vanuit Den Haag zou e.e.a. zelfs gepaard kunnen gaan met vergroting van de taken van de posten. Een lager profiel zou de mogelijkheden om een zinvol en relevant Noord-Zuid beleid te voeren - mede als kader voor de ontwikkelingshulpinspanningen - zeer beperken.

F. CULTURELE TAKEN van de Buitenlandse Vertegenwoordigingen (incl. technische attaché's)	Taken voortvloeiende uit internationale verplichtingen of nationale wetgeving	Beleidsmatige basis voor taak-uitoefening boven de strikt wettelijke verplichting A. Dienstverlening aan individuele Nederlanders en aan Nederlandse bedrijven. B. Politiek c.q. ambtelijk gegenereerde taken.	Marges voor: - Privatisering - Profijtgedachte - Vermindering van taken - Doelmatigheid
1. Een initiërende en stimulerende taak v.w.b. internationale en culturele betrekkingen in het algemeen. Deze valt uiteen in:			Omdat de internationale culturele samenwerking tussen de taken van de overheid al een heel bescheiden plaats inneemt, betekent een substantiële reductie van taken een vrijwel verdwijnen van deze tak van Staatszorg.
2. Een initiërende, stimulerende, uitvoerende en bemiddelende taak v.w.b. de verplichtingen op grond van de overeenkomsten, vermeld in kolom 2	Culturele verdragen en andere overeenkomsten met een bindend karakter	De beleidsnota's Internationale Culturele Betrekkingen, die aan de Kamer zijn aangeboden in 1979 en 1983.	Tegen de achtergrond van de verdragsverplichtingen en het vigerende beleid is er geen ruimte voor privatisering of voor toepassing van de profijtgedachte.
3. Een initiërende, stimulerende, uitvoerende en bemiddelende taak t.a.v. activiteiten waartoe weliswaar geen verdragsverplichtingen bestaan, maar die rechtstreeks voortvloeien uit het Nederlandse cultuurbeleid.	geen	als boven	Het is denkbaar de internationale culturele betrekkingen grotendeels of zelfs geheel door de inhoudelijk verantwoordelijke departementen te doen behartigen. Daarmee gaat echter kwalitatief veel verloren daar de ambassades thans veel belangrijker contacten onderhouden in de landen, die in de internationale culturele

4. idem t.a.v. activiteiten, die door het particulier initiatief worden geëntameerd.	geen	Overwegingen in lijn met het hierboven genoemde algemene Nederlandse beleid; tradities van dienstverlening door de ambassades	samenwerking onze partners zijn. Ook worden op enkele posten omvangrijke programma's van culturele evenementen georganiseerd. Bovendien zal dit echter nauwelijks of niet tot bezuinigingen leiden, enerzijds vanwege de noodzaak tot het maken van frequente - langere - reizen, anderzijds omdat er een aantal culturele taken op de posten vervuld moeten blijven worden.
5. Het geven van algemene en culturele voorlichting over Nederland.	geen	zie hierboven	Contacten met de partnerlanden zouden dan alle via de ambassades in Den Haag moeten lopen al dan niet via Buitenlandse zaken.

II UITGEZONDEN VERSUS LOKAAL PERSONEEL BIJ DE BUITENLANDSE VERTEGENWOOR- DINGINGEN

1. Op een totaal personeelsbestand van 2335 telt de Buitenlandse Vertegenwoordiging 954 lokaal aangenomen personeel. Waar mogelijk wordt gebruik gemaakt van lokaal aangenomen personeel van Nederlandse nationaliteit danwel van andere nationaliteit, doch aan de mogelijkheid tot omzetting van uitgezonden in lokaal personeel zijn grenzen gesteld, enerzijds door de inhoudelijke eisen van het merendeel der functies, anderzijds door het slechts beperkt voorhanden zijn van gekwalificeerde krachten en tenslotte - doch niet op de laatste plaats - door veiligheidsoverwegingen. Dit beleid, dat erop is gericht het aandeel van het lokaal personeel in de formatie van de buitenlandse vertegenwoordigingen te vergroten, kan niet universeel worden toegepast, afhankelijk als dat beleid is van de toevallige aanwezigheid in enig land van zich daarvoor voldoende kwalificerend lokaal personeel, terwijl te allen tijde een goede kans blijft bestaan dat een eenmaal gerealiseerde omzetting weer moet worden teruggedraaid.
2. Een land dat zijn veiligheid ernstig neemt en in bondgenootschappelijk verband in dit opzicht serieus wil worden genomen, zal op zijn vertegenwoordigingen in de landen van het Oostblok geen of zo weinig mogelijk lokaal personeel tewerkstellen en daar evenals op de posten in de NAVO-landen (zoals het merendeel der bondgenoten dat doet) zorgdragen voor een regime van bewaking door uitgezonden gespecialiseerd bewakingspersoneel. Met dat uitgangspunt heeft Buitenlandse Zaken toch zijn beveiligingsconceptie steeds aangepast aan zijn financiële mogelijkheden: slechts op enkele posten is uitgezonden personeel met de bewaking belast en ook op Oost-europese posten is betrekkelijk veel lokaal aangenomen personeel werkzaam.
3. Voor de niet of minder beveiligingsrisico-gevoelige functies geldt dat reeds bij elke voorgaande bezuinigingsoperatie werd gezien of het lokale aandeel in de vervulling daarvan kon worden vergroot. Zo heeft de Buitenlandse Dienst in het kader van de ombuigings-

processen bij de Rijksoverheid, waaronder de zgn. -2% operatie, een taakstelling op zich genomen (nog) 20 uitgezonden functies om te zetten in lokale, waarvan er thans 14 zijn gerealiseerd. Deze taakstelling leent zich nauwelijks voor uitbreiding; bedacht dient immers te worden:

- dat bijna alle functies in de infra-structurele sfeer (bode/bewakingsfuncties, chauffeursfuncties, telefonisten/receptionisten, tuinonderhoud enz. en veel administratieve/secretariële functies) al door lokaal personeel wordt vervuld;
- dat al enige jaren een beleid in gang is gezet om op handelsbemiddelende taken in plaats van uitgezonden personeel hoog gekwalificeerd lokaal personeel in te zetten. Dit is vooral het geval in die landen waar dergelijke lokale medewerkers door hun kennis van het plaatselijke bedrijfsleven, de taal, de cultuur en de maatschappelijke verhoudingen de kwaliteit van de dienstverlening ten behoeve van het Nederlandse bedrijfsleven kunnen verhogen en in ieder geval de continuïteit daarvan in hogere mate kunnen waarborgen;
- dat men in de administratief gerichte functies (op boekhoudkundig-, consulaire-, enz. terrein) afhankelijk is van het voorhanden zijn van voldoende personeel van voldoende kwaliteit. Men kan hierbij niet uitgaan van een constante, zodat de noodzaak om lokaal personeel te vervangen door uitgezonden onvermijdelijk kan zijn;
- dat uit het oogpunt van opleiding en loopbaanplanning voor de administratieve ambtenaren van de Buitenlandse Dienst zekere grenzen zijn gesteld aan de uitbreiding van lokaal aangenomen personeel.

Het is voorts reeds in de praktijk gebleken dat, wanneer administratieve functies met een relatief hoog rangniveau kunnen worden bekleed op lokale voorwaarden, de neiging ontstaat - zeker indien de lokale arbeidsvoorwaarden en het lokale loonpeil een goed bestaan verzekeren, hetgeen zich voornamelijk op posten met aantrekkelijke werk- en levensomstandigheden zal voordoen - de uitgezonden status met alle daaraan verbonden lasten te ruilen voor de lokale.

Het vorenstaande geldt op een aantal punten evenzeer voor het administratieve en ondersteunende personeel van de technische attaché's.

De conclusies van het vorenstaande moet luiden dat de mogelijkheden tot besparingen door omzetting van uitgezonden personeel in lokaal personeel reeds grotendeels zijn verwezenlijkt en dat derhalve omtrent additionele besparingen op dit gebied geen hoge verwachtingen gekoesterd mogen worden.

III DE HIERARCHIE OP DE POST

De mogelijkheid van plaatsing van een technisch attaché op posten van de Buitenlandse Dienst is geregeld in het Reglement van de Buitenlandse Dienst (RBD) dat bepaalt dat militaire en burgerlijke ambtenaren van andere ministeries dan dat van BZ met een bijzondere bestemming aan een post kunnen worden toegevoegd. De artikelen van het RBD welke betrekking hebben op technische attaché's zijn artikel 2, lid 2b, artikel 12, lid 4 en 5 en artikel 13, lid 3.

Volgens de RBD oefenen de technische attaché's hun werkzaamheden uit overeenkomstig de voorschriften en aanwijzingen welke hun worden gegeven door hun eigen ministerie, behoudens bezwaar van het Ministerie van Buitenlandse Zaken of van de Chef de Poste (artikel 13, lid 3). Teneinde de eenheid van het buitenlandse beleid te waarborgen, vermeldt het RBD uitdrukkelijk dat de technische attaché's eveneens onder de bevelen van de Chef de Poste staan (artikel 12, lid 5). De hiërarchische positie van de meeste technische attaché's is in afzonderlijke instructies vastgelegd.

De technische attaché en zijn staf hebben een statuut dat afwijkt van dat van het personeel van de buitenlandse dienst. Terwijl het personeel van de BD uitsluitend ressorteert onder de Chef de Poste, dient de technisch attaché, hoewel ook vallend onder het gezag van de Chef de Poste, in de eerste plaats de instructies van zijn eigen departement uit te voeren. Er is een regeling voor het geval zich conflicten voordoen als gevolg van een verschil van inzicht tussen de Chef de Poste en de technisch attaché, of als een technisch attaché

instructies ontvangt van zijn Ministerie waartegen de Chef de Poste bezwaar heeft, of laatstgenoemde een aanwijzing geeft waarmee de attaché zich niet kan verenigen. In dat geval worden beide Ministeries onverwijld ingelicht en dient het probleem te 's-Gravenhage te worden opgelost.

Beide partijen, d.w.z. de Chef de Poste en de technisch attaché, hebben er echter belang bij dat dergelijke conflicten worden voorkomen voorzover dat in hun vermogen ligt. Het personeel van de BD dient met dit van het eigene afwijkende statuut van de technisch attaché rekening te houden en de technisch attaché dient zich bij de uitvoering van zijn instructies af te vragen of hij misschien bezig is met zaken welke (mede) het beleid van andere departementen raken danwel zijn werkzaamheden de eenheid van het buitenlandse beleid in discussie kunnen brengen. Terzake heeft de Chef de Poste een coördinerende functie ten aanzien van het optreden van alle Nederlandse overheidsvertegenwoordigers in het land of bij de organisatie waarbij hij is geaccrediteerd.

Dit rekening houden met elkaars positie kan gestalte krijgen door copieverlening over en weer en door regelmatig stafoverleg op de post. Al met al is hier dus sprake van een delicate verhouding, welke voorzichtigheid, ook in de persoonlijke sfeer vereist.

Met het oog op doelmatigheid en efficiëncy en ter waarborging van de eenheid van de post ligt het voor de hand dat de technische attaché's daar waar mogelijk gehuisvest zijn in hetzelfde kantoor als het overige personeel, waardoor zij mede gebruik kunnen maken van de personele en materiële (waaronder begrepen de communicatiemiddelen als telefoon, telex, code-apparatuur) infrastructurele ondersteuning. Ter vermijding van misverstanden zij overigens opgemerkt dat de technische attaché's doorgaans kunnen beschikken over eigen secretariale- en archiefassistentie.

IV NOODZAAK TOT COORDINATIE VAN HET PERSONEELSBELEID BIJ DE BUITENLANDSE
DIENST EN HET APPARAAT VAN DE TECHNISCHE ATTACHE'S

a. Coördinatie van het Beleid

Ter voorkoming van ongewenste ongelijke behandeling van het aan de Posten in het buitenland verbonden personeel en daaruit voortvloeiende minder goede onderlinge verhoudingen respectievelijk van onlustgevoelens is het van belang dat slechts op rationeel te motiveren - en daarmee aanvaardbaar te maken - gronden departementen een uiteenlopend (personeels)beleid voeren. Het personeel heeft immers recht op een als rechtvaardig en billijk ervaren situatie, waarin in gelijke of overeenkomstige omstandigheden een gelijke of overeenkomstige behandeling plaatsvindt.

Bepaalde incongruenties die aan de huidige situatie verbonden zijn, zoals het hanteren van onderling afwijkende bevorderings-termijnen van uitgezonden en/of lokaal aangenomen administratief personeel, het verlenen van de zgn. uitgezonden status aan lokaal geworven personeel, de toepassing van secundaire arbeidsvoorwaarden etc., zouden in belangrijke mate kunnen worden opgeheven door gestructureerd open overleg zoals dat reeds thans tussen het Ministerie van Buitenlandse Zaken, als meest betrokkene, en de andere vakministeries wordt gevoerd c.q. geëntameerd. Aanpassing aan de criteria van het meest betrokken departement, doch binnen de grenzen van het reglementair mogelijke met zonedig een zekere differentiatie, lijken daarbij voor de hand te liggen.

Een factor van betekenis zal overigens zijn dat in het kader van de door Buitenlandse Zaken beoogde integratie het formatiebeleid van de Buitenlandse Dienst in kwantitatieve en kwalitatieve zin in het door Binnenlandse zaken gecoördineerde formatiebeleid zal worden getrokken waardoor in ieder geval uniformiteit van het functie-waarderingsbeleid en daarmee een goed uitgangspunt voor verder overleg kan worden bereikt.

b. Coördinatie c.q. samenvoeging van administratieve activiteiten

Hoewel de personeels-statuten onderling afwijken, bestaan op sommige terreinen gelijklopende regelingen. Daarbij ware te denken aan met name de toepassing van secundaire arbeidsvoorwaarden zoals verhuiscost, (klasse-indeling bij) dienst- en verlof-reizen, schoolgeldregeling, ziektekostenregeling, verloven enz. Teneinde een hoger niveau van efficiëntie en dienstverlening en daarmee ook kostenbesparing te bereiken zou het idee besproken moeten kunnen worden met name ten aanzien van de departementen die weinig attachés hebben in het buitenland, waardoor het onderhouden van een eigen uitvoeringsapparaat een relatief kostbare zaak is, de administratieve uitvoering van het beleid te concentreren bij BuZa.

V FINANCIËLE ASPECTEN

Geen bespreking lijkt in eerste instantie noodzakelijk van de opgeworpen vraag inzake de eventuele medebetaling door vakministeries in de kosten die het ministerie van Buitenlandse Zaken maakt voor het verlenen van inhoudelijke en infra-structurele ondersteuning van de departementen, want de toepassing van het profijtbeginsel leidt hier niet tot een besparing doch slechts tot de verschuiving van het ene hoofdstuk van de Rijksbegroting naar het andere.

Zoals reeds onder punt III opgemerkt, maken de technische attachés normaliter gebruik van de kantoorhuisvesting en poste en van bepaalde daarmee samenhangende administratieve diensten. De telefoon- en telexkosten worden gedeeltelijk doorberekend.

Zelfs indien men de kosten welke bij doorberekening slechts leiden tot een verhuizing van de ene begroting naar de andere buiten beschouwing laat, dan blijven van belang de werkzaamheden van inhoudelijke aard, welke de vakministeries genereren voor de Buitenlandse Dienst en de daarmee gepaard gaande extra personele en materiële

kosten. Thans is immers, bij een teruglopende c.q. zich stabiliserende formatie, de situatie bereikt dat beleidsintensivering voor het ene ministerie en voorzover die een extra werkbelasting voor de BD veroorzaakt, slechts gerealiseerd zou kunnen worden ten koste van werkzaamheden verricht voor andere ministeries. Bij handhaving van het bestaande takenpakket van de post zijn dan verschillende oplossingen denkbaar, waarbij de keuze moet vallen op de meest pragmatische. Denkbaar zou zijn, ingeval een vakdepartement het extra werk genereert, een overheveling van begrotingsfondsen naar de begroting van Buitenlandse Zaken met de nodige formatieplaatsen. Genereert een vakdepartement de extra werkzaamheden, welke op andere posten door een technisch attaché worden verricht, dan zou dat departement, uiteraard in overleg met Buitenlandse Zaken, kunnen besluiten een technisch attaché uit te zenden naar de post waar deze extra werkzaamheden zich voordoen. In sommige gevallen is een tussenoplossing denkbaar, bijv. in gevallen van gemeenschappelijke beleid de kosten te delen. Evenzeer verdient de mogelijkheid tot samenwerking tussen twee vakministeries de aandacht in navolging van de samenwerking van Sociale Zaken en Werkgelegenheid met het Ministerie van Landbouw en Visserij. Volgens dit systeem treedt de landbou wattaché in een aantal landen tevens op als emigratieattaché.

De mogelijkheid van het in rekening brengen aan derde landen wier belangen Nederland in sommige landen behartigt van ook andere kosten dan de directe apparaatskosten, is reeds eerder door de werkgroep inzake heroverweging van de buitenlandse dienst in 1981 onderzocht en om zowel praktische als politieke redenen niet uitvoerbaar bevonden.

VI AUTOMATISERING VAN DE ADMINISTRATIE VAN DE GEHELE VERTEGENWOORDIGING

In het algemeen geldt dat automatisering kan leiden tot kwaliteitsverbetering van de informatievoorziening en tot verbetering van de doelmatigheid van de diplomatieke en consulaire posten in het buitenland. Voorts geldt daarbij dat hulpmiddelen, dat wil zeggen apparatuur en programmatuur, waar mogelijk moeten worden gestandaardiseerd om uniforme verwerking op het departement en in eventueel horizontaal verkeer mogelijk te maken en om verplaatsbare ambtenaren niet met voortdurend andere systemen te confronteren.

Naast tekstverwerking zal automatisering vooral kunnen worden toegepast ter ondersteuning van:

1. de consulaire administratie
2. de financiële administratie
3. de voorlichting en documentatie, met als voorbeeld handelsbevordering.

ad.1 De consulaire administratie

Het hart van de consulaire administratie op de posten wordt gevormd door het bestaande uniforme registratiesysteem van Nederlanders. Het vormt de basis voor een groot aantal, veelal tijdstipgebonden consulaire verklaringen, de paspoortuitgifte en -verlenging, het adressenbestand met sorteringen naar werkring of stemrecht en de daarbij behorende statistische overzichten en verantwoordingen.

Op dit moment loopt sedert enige jaren op het Consulaat-Generaal te Düsseldorf een proefproject dat uiteindelijk het programma van eisen moet opleveren waaraan apparatuur en programmatuur moeten voldoen.

ad.2 Financiële administratie

Onlangs is ten departement een geautomatiseerd informatiesysteem voor verwerking van financiële verantwoordingen van onze posten in het buitenland operationeel geworden.

Hiermede bestaat een stevige basis voor automatisering van de financiële administratie op de posten. Als volgende logische stap in het proces werd kortgeleden de wijze waarop de financiële verantwoordingen door de posten handmatig worden opgesteld, belangrijk vereenvoudigd en qua opzet en indeling geschikt gemaakt voor verwerking met micro-computers.

ad.3 Voorlichting en documentatie

Ook op dit toepassingsgebied moet standaardisatie van apparatuur en programmatuur zoveel mogelijk worden gewaarborgd. Ter ondersteuning van de handelsbevordering bestaan bijvoorbeeld reeds informatiesystemen buiten dit ministerie. Aansluiting daarop zal, naar het zich laat aanzien, geen bijzondere problemen opleveren. In dit verband zijn reeds contacten gelegd met onder andere de ministeries van Economische Zaken en Landbouw en Visserij.

Automatisering is niet voor iedere post in gelijke mate rendabel. Er zal derhalve een prioriteitenschema worden opgesteld waarvan de afwerking in belangrijke mate afhankelijk is van de financieringsmogelijkheden.

De geschetste ontwikkeling van automatisering op de posten geldt voor de korte tot middellange termijn. Daarin zullen in een gevorderd stadium postbehandeling, communicatie en dergelijke kunnen worden ingepast. Door invoering van automatisering langs deze weg kan het instrumentarium van de posten op beheersbare wijze worden gemoderniseerd.

Automatisering zal in de eerste plaats middel dienen te zijn om de consequenties van andere bezuinigingsexercities in de personele en formatieve sfeer op te vangen en een gewenst niveau van dienstverlening door de posten zoveel mogelijk te handhaven. Of dankzij automatisering additionele besparingen op het personeelbestand van de Buitenlandse Dienst mogelijk zullen zijn, zal afhangen van de vraag of en in hoeverre het door automatisering vrijgekomen personeel elders zal moeten worden ingezet voor het opvangen van tekorten, ontstaan door de taakverschuivingen welke de laatste jaren hebben plaatsgehad. Overigens dient bedacht te worden dat door de kleinschaligheid van de verspreid liggende eenheden van de Buitenlandse Dienst de rentabiliteit van automatisering pas in een later stadium bereikt zal kunnen worden dan zulks het geval is op de grote overheidsbureaux in Den Haag.

De automatisering van de gehele administratie van de post heeft uiteraard consequenties voor de technische attaché's, voor zover zij daarbij zijn betrokken ten gevolge van de infrastructurele steun welke zij van de post ontvangen. Voor hen is vooral de financiële administratie van belang. Bij kleine posten zal de automatisering in mindere mate c.q. in een later stadium rendabel zijn, dan bij grote. De aanwezigheid van technische attaché's en hun staf kan betekenen, dat de rentabiliteit eerder wordt bereikt dan wanneer zij niet aanwezig zouden zijn.

VII INVOERING MODERNE TECHNISCHE APPARATUUR

Hoewel de geringe omvang van de meeste posten, de beveiligingseisen, het opleidingsniveau van lokale krachten, de veelal falende lokale stroomvoorziening en zelfs klimatologische omstandigheden beperkingen opleggen aan de inzet van moderne kantoormachines op de diplomatieke en consulaire vertegenwoordigingen in het buitenland, blijken er toch voldoende mogelijkheden te zijn om met succes efficiëncy-verhogende technische apparatuur in te zetten. Hierbij wordt in de eerste plaats gestreefd naar het oplossen van kwantitatieve problemen, zoals de snel groeiende stroom visa-afgiften.

Bijzondere aandachtsvelden zijn thans de tekstverwerking en de verbetering van de arbeidsproductiviteit aan de consulaire balies. De lokethandelingen worden nu nog grotendeels handmatig uitgevoerd.

Op een aantal posten is men doende met het experimenteren met tekstverwerkers, typemachines met geheugencapaciteit en kasregeisters om te zien welke moderne methoden, binnen de grenzen gesteld in de eerste alinea, leiden tot een hoger rendement. Ten aanzien van tekstverwerkers is reeds een conclusie bereikt welke in een richtlijn is vastgesteld.

Inleiding

Bij het heroverwegen van de taken van de buitenlandse vertegenwoordigingen werd de werkgroep geconfronteerd met het probleem dat de werklast van het apparaat van de buitenlandse vertegenwoordigingen voornamelijk bepaald wordt buiten die vertegenwoordigingen om.

Immers het exportbeleid, ontwikkelingsbeleid etc. wordt niet bepaald op de posten maar ligt verankerd in het door de diverse vakdepartementen gevoerde beleid in deze.

Een substantiële heroverweging van de taken van de buitenlandse vertegenwoordigingen is dan ook niet mogelijk zonder consequenties voor het in "Den Haag" gevoerde achterliggende beleid.

Bij het ontwikkelen van varianten wordt dit "achterliggende beleid" dan ook voornamelijk beoordeeld op de consequenties die dat beleid heeft voor de werklast op de posten.

Aangegeven zal worden welke opties er zijn voor "Haagse" beleidswijzigingen teneinde de werklast op de posten effectief te kunnen verminderen.

Alvorens tot het bespreken van de beleidsvarianten in dit deel over te gaan lijkt het gewenst enige achtergrond-informatie te vermelden. In 1981 vond een heroverweging plaats van de Buitenlandse Dienst waarbij ondanks de titel tevens de technische attaché's waren betrokken (onder "Buitenlandse Dienst" (BD) wordt verstaan het personeel vallend onder het Reglement van de Buitenlandse Dienst 1951, welk personeel door Buitenlandse Zaken wordt betaald. De "buitenlandse vertegenwoordigingen" omvatten, naast de BD, ook de technische attaché's en hun staf, die ressorteren onder andere Ministeries). Het rapport van de Heroverwegingswerkgroep uit 1981 vermeldde opties voor besparingen van 5%, 10% en 20%, overeenkomstig de opdracht. De werkgroep voegde daaraan op eigen initiatief toe een 0% optie. Hierbij werd aangetekend dat bij een feitelijke reductie nader de prioriteitenstelling tussen de onderscheiden taken van de buitenlandse vertegenwoordigingen moet worden gezien.

Sedertdien zijn verschuivingen gerealiseerd in de formatie doordat bij een de facto bevrizing, door prioriteitenverlegging een uitbreiding van het takenpakket is opgevangen (toegenomen taken ten gunste van een versterking van de exportbevordering en delegatie van OS-werkzaamheden zijn gecompenseerd ten laste van met name het politieke werk).

Daarenboven is aan de BD een structurele bezuiniging opgelegd waarvan de invulling mede gebaseerd werd op beleidsvarianten ontleend aan het rapport Heroverweging Buitenlandse Dienst van 1981 en, die in samenhang met de ~2% exercitie leidt tot een effectieve personeelsreductie. Zonder een herziening van het huidige takenpakket van de BD zijn verdere substantiële personeelsreducties moeilijk denkbaar.

Door de vakdepartementen die technische attaché's aan de posten verbonden hebben is, in het kader van de voor hen geldende ombuigingsoperaties (bijvoorbeeld de 2% operatie), op twee departementen na niet tot een personeelsreductie van hun apparaat in het buitenland overgegaan. Een en ander hangt samen met de prioriteitsstelling binnen de eigen begroting. Bij Sociale Zaken en Werkgelegenheid en bij Landbouw en Visserij is sprake geweest van een reductie.

In de periode 1970 tot 1982 heeft een groei plaatsgevonden van het personeel bij de Rijksoverheid van 20%, terwijl de Buitenlandse Dienst in die periode slechts met 13,4% is gegroeid.

Verdere bezuinigingen vereisen het afstoten van taken. Mocht daartoe worden besloten, dan moet voor de posten en belanghebbenden duidelijk zijn welke taken dan vervallen en reeds vervallen zijn. De posten vervullen immers diensten voor een groot aantal departementen van algemeen bestuur, de Staten-Generaal enz. Het is aan de Ministerraad om aldus een keuze te maken.

In 1981 is de toenmalige heroverwegingswerkgroep er niet in geslaagd prioriteiten te bepalen tussen de verschillende taakonderdelen. Dit prioriteitenprobleem was het gevolg van het moeten dienen door de posten van meerdere "politieke heren". Zoals in deel A. van dit Rapport is uiteengezet, vervullen de posten inderdaad taken voor een groot aantal departementen van algemeen bestuur. Het rapport van 1981 gaf echter wél in Hoofdstuk V een aanzet voor het afwegen van prioriteiten aan de hand van daarin vermelde criteria.

De door de Ministerraad vastgestelde taakopdracht voor de interdepartementale werkgroep van 1984 inzake de buitenlandse vertegenwoordigingen van het Koninkrijk bevat de volgende onderdelen:

1. aandacht zou moeten worden gegeven aan de dienstverlenende taken van de Buitenlandse Dienst ten behoeve van het beleid van andere departementen;
2. ook zou aandacht moeten worden besteed aan de gewenste verhouding tussen deze taken enerzijds en die welke specifiek worden verricht ten behoeve van het Ministerie van Buitenlandse Zaken;
3. de omvang en de opbouw van de buitenlandse vertegenwoordiging zal moeten worden gezien in het licht van de actuele taakontwikkelingen ten aanzien van het takenpakket;
4. tenslotte zal aandacht moeten worden besteed aan de relaties die bestaan tussen de omvang en opbouw van de buitenlandse vertegenwoordigingen en de activiteiten van op het buitenlands beleid gerichte afdelingen van andere departementen.

Bij de onder 2. gewenste verhouding is van belang de omvang en opbouw van het apparaat van de Buitenlandse Dienst op verschillende posten, waarbij tevens de omvang en opbouw van de op de posten werkzame ambtelijke formaties die tot andere departementen behoren, dienen te worden gezien.

Teneinde de taakopdracht uit te voeren heeft de werkgroep gemeend een poging te moeten ondernemen om de prioriteitscriteria afkomstig uit het rapport van 1981 uit te werken. De werkgroep zou in deze gedachtegang moeten aangegeven welke consequenties voortvloeien uit het geven van een hogere prioriteit aan een bepaalde groep van taken boven een andere takengroep. Hoewel dit punt vanaf de eerste vergadering reeds als problematisch werd bestempeld, heeft de werkgroep verscheidene pogingen ondernomen om een en ander toch uit te werken.

De werkgroep moet nu echter constateren, dat, gezien de complexe materie, deze exercitie niet is geslaagd. Hoewel dus door de werkgroep geen voorkeur uitgesproken zal worden voor de ene taakgroep

boven de andere, zullen hieronder wel, per taakgroep, beleidsvarianten aangedragen worden die tot beperking van het takenpakket van de vertegenwoordigingen kunnen leiden.

In veel gevallen zullen die beleidswijzigingen ingrijpend zijn, echter de werkgroep is van mening, dat zonder een keuze uit deze varianten een wijziging van enige omvang bij de buitenlandse vertegenwoordigingen onmogelijk is. De werkgroep volstaat derhalve met het globaal aangeven van de beleidswijzigingen, die naar mate deze worden toegepast tot een reductie zouden leiden van 20%.

Verder heeft de werkgroep in het onderstaande aangegeven welke gedachten kunnen worden ontwikkeld inzake de verhouding tussen het aantal technische attaché's en het aantal ambtenaren van de Buitenlandse Dienst, dit ter uitwerking van punt 2. van de taakopdracht. Ondanks pogingen daartoe is de werkgroep er evenwel in de relatief korte tijd welke haar gegund was, niet in geslaagd de personele consequenties van de hieruit voortvloeiende beleidsvarianten per post te kwantificeren. Dit is ook minder bezwaarlijk, aangezien de uitwerking naar specifieke posten en formatieplaatsen mede door een onderzoek ter plekke beter gestart zou kunnen worden nadat een politiek oordeel over de diverse varianten geveld is.

Uitgaande van de gedachte genoemd in Hoofdstuk V. van het Rapport van 1981 is een analyse gemaakt van de taken van de posten. Deze taken zijn ingedeeld in vijf taakgroepen en vervolgens is van elke taak nagegaan waar deze op berust, namelijk op een internationale of nationale wettelijke verplichting, op dienstverlening aan individuele Nederlanders of aan het Nederlandse bedrijfsleven en tenslotte op opdrachten uit de politieke/ambtelijke sfeer. Tenslotte zijn de marges aangegeven voor privatisering, profijtbeginzel, vermindering van taken en verbetering van de doelmatigheid. Deze analyse is te vinden in deel B., Hoofdstuk I, van het onderhavige rapport. De beleidsvarianten vormen een uitwerking van de daar genoemde vierde kolom, namelijk de marges voor privatisering enz.

Aan de hand van een tabel die ten behoeve van het heroverwegingsrapport van 1981 is vervaardigd, is af te leiden welk een beslag de verschillende hoofdtaken op de werkzaamheden van de posten leggen. Daarnaast is in die tabel aangegeven wat de omvang is van de ondersteunende diensten op de posten. Het doortrekken van de verhoudingen tussen de hoofdtaken enerzijds en de ondersteunende diensten anderzijds is niet mogelijk. Evenwel, ervan uitgaande dat het hier slechts gaat om de orde van groote, lijkt dit punt van secundaire, maar niet onbelangrijke, betekenis. Van belang is voorts dat met name op kleine posten de personeelsleden een aantal taken tegelijk vervullen. Het gaat immers om kleine tot zeer kleine eenheden. Ook in zoverre is het trekken van personele consequenties uit deze staat niet mogelijk.

Veronderstellingen

1. Op grond van functie-informatieformulieren uit 1981 zijn verhoudingsgetallen gedestilleerd ten behoeve van de hoofdgroepen van taken.
Aangenomen wordt, dat deze verhoudingscijfers globaal constant zijn gebleven voor wat betreft het personeel anno 1984.
2. Voor wat betreft het ondersteunend personeel wordt aangenomen dat zij in dezelfde verhouding werkzaamheden verrichten ten behoeve van het diplomatiek personeel in de onderscheiden hoofdgroepen.

Het kader van de beleidsvarianten

ijkpunt = ca. 350 mln	relatief beslag in %	relatief beslag in gld. (mln)	- 20% (mln)	- 5% (mln)
Algemene leiding en politieke taken	18	63	13	3
O.S.-taken	15	53	11	3
Economische taken	25	88	18	4
Consulaire taken	29	102	20	5
Perstaken en culturele taken	12	42	8	2
	99	348	70	17

Ten aanzien van het ijkpunt diene het volgende: daarvan is f 305,8 mln. voor de Buitenlandse Dienst en circa f 45,5,- mln voor de technische attaché's.

Bij de beoordeling van het ijkpunt, voorzover dit de BD betreft, moet in aanmerking worden genomen dat op basis van eerdere bezuinigingen waartoe door het Kabinet is besloten, welke invulling mede gebaseerd was op beleidsvarianten uit het rapport H0 Buitenlandse Dienst uit 1981, reeds maatregelen in uitvoering zijn. Deze maatregelen leiden tot een bezuiniging van f 9,0 mln. Teneinde fasering van de uitvoering hiervan mogelijk te maken, is door de Minister van Ontwikkelingssamenwerking tijdelijk f 9,0 mln. extra ter beschikking gesteld. Dit bedrag is begrepen in het begrotingsbedrag 1984 ad f 305,8 mln.

In het kader van de structurele bezuinigingen en de -2%-operatie is een inkringing van het personeelsbestand met 106 plaatsen in uitvoering.

Ten aanzien van het ijkpunt voor de technische attaché's wordt opgemerkt dat, naar het inzicht van de werkgroep, niet voor elk der ministeries alle in aanmerking komende uitgaven zijn opgenomen. Een van de redenen daarvoor kan zijn dat een aantal uitgaven niet afzonderlijk zijn begroot.

In bovenstaande tabel zijn de technische attaché's mede begrepen. Onder "Algemene Leiding en politieke taken" vallen dus ook de militaire attaché's; onder "economische taken" vallen dus ook de landbouw attaché's, financiële attaché's, de technisch wetenschappelijke attaché's, de Industrial Commissioners, de verkeersattaché's, de volkgezondheid en milieu-attaché's en de sociale attaché's; onder "consulaire taken" vallen ook de justitie-attaché's en onder "pers en culturele zaken" vallen ook de onderwijs-attaché's.

Zoals in Hoofdstuk II van deel A. is aangegeven, verrichten een aantal attaché's daarenboven werkzaamheden op verwante terreinen: zo treedt de landbou wattaché ook op als adviseur voor ontwikkelings-samenwerking en fungeert hij op een aantal posten tevens als emigratie-attaché. Aangezien het eventueel snoeien in taken dus ook consequenties voor de taken en omvang van de buitenlandse vertegenwoordigingen in hun geheel zou hebben (zie wederom Hoofdstuk III van deel A.) hebben de meeste beleidsvarianten consequenties voor een wijder complex van taken dan op het eerste gezicht zou lijken.

Bovenstaande laat onverlet het feit, dat de technische attaché's binnen de in dit rapport, terwille van de systematiek, onderscheiden taakcategorieën, een op het eigen departement gerichte taak vervullen. Bij feitelijke reducties binnen de taakcategorieën zal aan dit aspect aandacht moeten worden besteed, vooral ook omdat het samenhangt met prioriteitenstellingen binnen de begroting van de onderscheiden departementen.

Aangezien de Infrastructurele ondersteuning is begrepen in de bovenstaande verdeling van werkzaamheden over de vijf taakgroepen, zou in het kader van de uitvoering van beleidsvarianten een minder dan evenredige vermindering van het apparaat der technische attaché's een extra bezuiniging eisen van de taken van de BD.

Methode gekozen voor de beleidsvarianten

Gezien het feit dat geen kwantificering mogelijk is gebleken heeft de werkgroep gekozen voor een beperkt aantal beleidsvarianten welke in grove lijnen zijn ontworpen.

Uitgaande van kolom 4 van van deel B, Hoofdstuk I volgt hieronder een aantal varianten, waarbij achtereenvolgens voor elk van de vijf grote taakgroepen aan de orde komen:

- I. privatisering
- II. profijtbeginsel
- III. vermindering van taken
- IV. doelmatigheid.

Deze indeling is gekozen omdat de besparingen te bereiken via verdere privatisering en toepassing van de profijtgedachte in het grote geheel slechts marginaal zullen blijken te zijn. De vermindering van taken biedt grotere mogelijkheden voor de keuze van duidelijke en omvangrijke besparingsgebieden.

I PRIVATISERING

Overdracht of uitbesteding van taken aan particuliere organisatie is in sommige gevallen denkbaar, doch moeilijk realiseerbaar.

1 Politieke taken

De bilaterale politieke werkzaamheden voorzover die niet samenhangen met een internationale organisatie of worden verricht in het kader van belangenbehartiging, bestaan uit rapportage, het begrip wekken voor Nederland en Nederlandse standpunten en belangen, het behandelen van naar het politiek niveau "getilde" onderwerpen, het leveren van elementen voor het beantwoorden van kamervragen, het aandacht schenken aan onderwerpen van buitenlands beleid zoals de mensenrechten en het begeleiden van bezoekers.

Privatisering politieke berichtgeving

Vermindering van de berichtgeving en beantwoording van "Haagse" vragen is in principe mogelijk, zij het dat daarvoor absoluut noodzakelijk is dat op de diverse ministeries een intensiever gebruik wordt gemaakt van informatie uit andere bronnen waaronder, vooral in Europa, eigen contacten met collegae-deskundigen elders.

Ten aanzien van het eerste van dit complex van taken, namelijk de rapportage rees de vraag of een nog veelvuldiger gebruik te maken is van de pers, vaktijdschriften en instituten. Dat is echter niet het geval omdat de rapportage al tot het minimum is teruggebracht en deze zich concentreert op de hoofdpunten van het Nederlandse buitenlandse beleid, bijna uitsluitend een op andere bronnen aanvullend karakter heeft, met name achtergronden betreft en vaak 'geschiedt op verzoek.

2 Consulaire werkzaamheden

2.1 Privatisering van de hulp aan Nederlandse toeristen

Dit vindt reeds plaats in de belangrijkste toeristencentra in Europa. De werkgroep is evenwel van mening dat uitbreiding hiervan zou moeten worden onderzocht, bijvoorbeeld in overleg met de ANWB en de verzekeringsmaatschappijen. In beginsel is hetzelfde ook buiten Europa denkbaar. Evenwel zullen de posten moeten worden ingeschakeld bij het verlies van paspoorten of wanneer toeristen in aanraking komen met Justitie. Voor de goede orde zij opgemerkt, dat de bestaande consulaire bijstand niet betekent dat de consul taken uitoefent die zich daarop specialiserende organisaties vervullen, zoals advocaten, makelaars en dergelijke. Een beleidswijziging ten aanzien van consulaire hulp zou ook uitgedragen dienen te worden naar het Nederlandse publiek, mede wegens de verantwoordelijkheid jegens het gastland van de post. In dat

geval zou de burger bewogen moeten worden zelf zorg te dragen voor een adequate particuliere risico afdekking. Daarnaast zou dan voor resterende consulaire hulp een tenminste kostendekkende bijdrage gevraagd dienen te worden.

2.2 Privatisering visa-uitgifte en afgifte/verlengen paspoorten

De werkgroep heeft overwogen of de afgifte van visa zou kunnen worden geprivatiseerd. Daarbij zou in aanmerking moeten worden genomen, dat het hier gaat om een activiteit waarvan het typisch overheidskarakter al in 1814 werd erkend en die ook nu nog een rechtstreeks onderdeel vormt van het buitenlands beleid van een staat. Bovendien zijn in het kader van de EG afspraken over paspoorten gemaakt, zodat Nederland op dit punt geen beslissingsvrijheid heeft zonder wijziging van de afspraken. Geen staat is ertoe overgegaan de verstrekking van deze documenten te privatiseren. Voorts zou het Benelux visumbeleid daarbij moeten worden betrokken en vereist een en ander wetswijziging. Nederland handelt terzake dus niet geheel zelfstandig.

2.3 Privatisering hulp aan Nederlanders wonend in het buitenland

De werkgroep heeft de vraag besproken of privatisering van de hulp aan Nederlanders woonachtig in het buitenland op enkele terreinen mogelijk is, met name op het terrein van de Algemene Bijstandswet en de Wet Uitkering Vervolgingslachtoffers. Beide taken zijn zeer arbeidsintensief en zouden eventueel kunnen worden uitbesteed aan bestaande of daartoe op te richten private instellingen. Uiteraard dient een dergelijke organisatie financieel mogelijk te worden gemaakt door middel van subsidies. Het gaat immers om groepen die niet zelf de stichting kunnen financieren. De werkzaamheden ervan moeten worden gecontroleerd en het toezicht van de posten op die werkzaamheden lijkt onvermijdelijk. Een kostenbatenanalyse zou wel eens tot resultaat kunnen hebben dat deze oplossing slechts op een beperkt aantal posten het overwegen waard is. Hierbij ware te denken aan onder andere Jakarta, Tel Aviv en Los Angeles. De subsidies zullen dan ten laste komen

van de Ministeries van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur en Sociale Zaken en Werkgelegenheid. Ervan uitgaande dat besparingen bij één departement ten koste van een ander departement per saldo voor de schatkist geen besparing oplevert, zou tevens moeten worden aangetoond dat de stichtingen goedkoper werken dan de Buitenlandse Dienst. Tevens zouden wijzigingen moeten plaatsvinden in de wettelijke bepalingen terzake. De gedachtenwisseling met de Staten-Generaal over het verplaatsen van de WUV werkzaamheden van Jeruzalem naar Tel Aviv heeft aangetoond dat deze materie gevoelig ligt.

2.4 Privatisering incasso

De posten van de Buitenlandse Dienst zijn belast met het incasseren van schulden in verband met verkeersovertredingen, belastingsschulden, studievoorschotten, alimentaties en dergelijke. Om de schuldenaren tot betalen te bewegen worden paspoortsancties toegepast, dat wil zeggen verlenging of vernieuwing van het paspoort wordt geweigerd zolang de betrokkene niet heeft betaald. De werkgroep heeft de mogelijkheden besproken om slechts die schulden te laten incasseren waarbij de schuld tenminste opweegt tegen de invorderingskosten en/of deze invorderingskosten op de schuldenaar kunnen worden verhaald. De werkgroep is van mening dat inderdaad alleen die vorderingen die een omvang hebben die zich redelijk verhoudt tot de te maken incasso-kosten geïnd dienen te worden. De vraag rijst evenwel of deze economische benadering van deze schulden aanvaardbaar is en of de betrokken Nederlandse instanties daarmee genoegen nemen. Een indicatie om welke schulden het hier gaat is moeilijk te geven. De incasso-problematiek zal overigens in een aparte heroverwegingswerkgroep aan de orde komen.

3 Economische taken

3.1 Privatisering exportbevordering

In een aantal, meest westerse landen is de uitvoering van de exportbevordering reeds grotendeels in handen gelegd van de

Nederlandse Kamers van Koophandel. Het Ministerie van Economische Zaken subsidieert deze Kamers op basis van het principe van "matching" van eigen inkomsten.

De werkgroep heeft gezien of deze overdracht aan privé-instellingen voor uitbreiding vatbaar is. In veel, doorgaans kleinere landen/markten ontbreekt het aan voldoende bedrijfslevendraagvlak om een afzonderlijk particuliere instituut levensvatbaar te doen zijn.

De gedachte is voorts geopperd de belasting van posten verder te verminderen door, in die gevallen waarin economische werkzaamheden worden verricht in de vorm van informatievervalschaafing en ondersteuning van zakenlieden, dit aan particuliere instituten (banken, consultants etc.) over te laten. De werkgroep in meerderheid constateert, dat dit voor een deel direct zou kunnen leiden tot wegvallen van deze diensten en derhalve tot een drempelverhoging voor het exporterende bedrijfsleven, zeker in landen met geringe openheid of doorzichtigheid van het economische gebeuren. Ten opzichte van bedrijven uit andere landen die deze diensten wél verschaafen, kunnen Nederlandse bedrijven bij privatisering van informatiefuncties tevens in een moeilijker concurrenatiepositie komen te staan. Voor het overige zijn de mogelijkheden voor privatisering beperkt in geval van de taken/activiteiten die samenhangen met begeleiding van export sterk onderhevig zijn aan regelgeving door overheden in het importerend land, zoals terzake van kwaliteits- en keuringseisen, veterinaire- en fyto-sanitaire regels, etc.

Niettegenstaande deze overwegingen werd er door een lid van de werkgroep vanuit de gedachte dat deze complexe materie slechts globaal in de werkgroep aan de orde is geweest, op aangedrongen dat een nader privatiseringsonderzoek ingesteld zou worden op het terrein van de organisatie van de exportbevordering.

3.2 Privatisering overige economische taken

Overwogen werd of de specifieke informatie- en promotietaken door onder meer Technisch Wetenschappelijke Attaché's en andere gespecialiseerde attaché's zich lieten privatiseren.

Een meerderheid van de werkgroep acht dit echter weinig kosten-effectief omdat dit slechts een deel van het takenpakket van deze attaché's omvat en hun specifieke overheidstaken toch door dit soort functionarissen uitgeoefend zullen dienen te worden.

4 Ontwikkelingssamenwerkingstaken

Het Nederlandse systeem maakt reeds uitvoerig gebruik van de particuliere sector. Voor wat betreft het mede-financieringsprogramma wordt het programma-financieringsmodel gehanteerd, hetgeen een verregaande privatisering betekent en een geringe bemoeienis van de posten met dit programma.

Het beleid is gericht op een verdere uitbesteding van taken aan de particuliere sector (consultants, bedrijfsleven, MFO's, universiteiten, etc.) zowel in de sfeer van de uitvoering als in de begeleiding, beheer en controle. De ervaring leert dat uitbesteding van taken een zekere verlichting van taken kan betekenen in de sfeer van de financiële verantwoording en de personeelsbegeleiding (deskundigen). Daartegenover staat een verzwaring van taken met betrekking tot de coördinatie, begeleiding en ondersteuning van de betrokken particuliere organisaties. Bij handhaving van de bilaterale hulp is het overleg tussen de Nederlandse Regering als donor en de Regering van het land dat bilaterale hulp ontvangt niet te vervangen door inschakelen van particuliere organisaties.

Daarbij is overigens van belang dat ontwikkelingslanden veelal gekenmerkt worden door een sterk gecentraliseerde bestuursstructuur, waarbij een zware rol aan de centrale overheid wordt toegerekend. Dit legt beperkingen op aan de mogelijkheden van donorzijde om verantwoordelijkheden aan de particuliere sector over te dragen in het kader van de bilaterale samenwerking van overheid tot overheid.

Een lid van de werkgroep wijst er op dat indien tot een substantiële reductie van het takenpakket van de vertegenwoordigingen overgegaan moet worden, het aanbeveling verdient een nader privatiseringsonderzoek in te stellen op het terrein van de uitvoering van de bilaterale hulp.

Het op groter schaal gebruik maken van de particuliere sector in plaats van overheidsorganen kan in zijn totaliteit kostenverhogend zijn hetgeen impliceert dat bij een gelijkblijvend plafond voor ontwikkelingssamenwerking het aantal activiteiten moet vermindere-

5 Pers- en culturele taken

Privatisering op dit terrein betekent het inschakelen van public relations bureaus voor wat de voorlichting betreft. Deze methode vindt reeds toepassing. Uitbreiding vereist een zorgvuldig onderzoek van de kosteneffectiviteit.

De post heeft een coördinerende en stimulerende taak inzake internationale culturele samenwerking tussen Nederland en het land van vestiging, met name in het kader van culturele verdagen en vergelijkbare overeenkomsten. Daarnaast heeft de post een taak voor wat betreft de verspreiding van de Nederlandse cultuur in het betreffende land. Uitbesteding van deze taken is in theorie mogelijk, hetgeen echter nauwelijks tot enige besparing zal leiden.

II PROFIJTBEGINSEL

De werkgroep heeft nagegaan of de toepassing van de profijtbegin-sel nog nieuwe mogelijkheden biedt.

1 Politieke taken

De vraag rees of de kosten welke thans niet worden doorberekend bij de belangenwaarneming van andere landen, ook zijn door te berekenen.

Nederland en België nemen de Luxemburgse belangen waar, waar Luxemburg geen eigen vertegenwoordiging heeft. België belast zich met de economische en consulaire belangen; Nederland met de politieke belangen in de ruime zin van het woord, zulks overeenkomstig een met Nederland gesloten verdrag. Op de bilaterale posten veroorzaakt deze belangenwaarneming, die hoofdzakelijk in het juridische en ceremoniële vlak ligt doorgaans weinig werk. Een uitzondering vormen de reizen van het Luxemburgse Groothertogelijk Paar. Eens in de vijf jaar, wanneer Luxemburg het voorzitterschap van de EEG bekleedt, moeten Nederlandse vertegenwoordigers ten aanzien van

politieke onderwerpen optreden namens Luxemburg, wanneer dat land niet zelf is vertegenwoordigd. Dit brengt uiteraard veel werk met zich mee, niet in de eerste plaats bij PV-EG te Brussel, maar in de vele gremia waar de EEG-lidstaten hun optreden coördineren of op grond van communautaire bepalingen een eensgezind standpunt moeten innemen. Ook Nederlandse belangen worden waargenomen door anderen wanneer Nederland niet vertegenwoordigd is. Doorberekening van de kosten van de waarneming van Luxemburgse belangen vereist een verandering van het verdrag en zal in Beneluxverband op weerstand stuiten.

Het in rekening brengen van de nog niet doorberekende kosten van de waarneming van de belangen van Israël en Portugal zou strijdig zijn met een vaste internationale gewoonte. Ook Nederland verzoekt van tijd tot tijd andere staten zijn belangen waar te nemen. Toepassing van het profijtbeginsel impliceert uiteraard dat Nederland dan ook bereid is zelf te betalen wanneer haar belangen worden waargenomen door derden. Het aan de orde stellen van het verzoek voortaan te betalen zou grote irritatie wekken bij de betrokken landen welke irritatie in geen verhouding staat tot de betrekkelijk geringe omvang van de op deze wijze verkregen gelden, gesteld al dat beide landen niet besluiten een andere staat met de waarneming van hun belangen te belasten.

Doorberekening van de kosten van de bezoeken van Commissarissen der Koningin, Burgemeesters enzovoort is denkbaar. Het gaat hier immers om functionarissen die niet ten laste van de Rijksbegroting komen. Het gaat om enkele honderdduizenden guldens, welke moeilijk zijn te kwantificeren. Het stelt tevens de verhouding tussen de lagere overheden en de posten ter discussie.

2 Consulaire taken

Op grond van de Wet op de Kanselarijrechten vindt reeds ruime toepassing plaats van het profijtbeginsel. De opbrengst van de kanselarijrechten bedraagt circa f 8.500.000,- per jaar. De pas-

poortleges in Nederland geheven brengen f 63.000.000,- op per jaar. Geopperd werd om een onderzoek te verrichten naar de verhouding tussen de directe kosten van de invoering van de visumplicht en de opbrengsten verkregen uit de desbetreffende leges. In de Nota van Toelichting op het Legesbesluit 1983 staat op blz. 6:

Opgemerkt moge worden dat bij het bezien van de hoogte van de voorgestelde tarieven niet alleen gelet moet worden op de hoogte van de direct aanwijsbare kosten verbonden aan de afgifte of verlenging van reisdocumenten en visa. De opbrengsten voortvloeiend uit dit Legesbesluit en uit de Wet op de Kanselarijrechten (Wet van 1 november 1948, Stb.I 481) dienen vooral ook ter - gedeeltelijke - dekking van de kosten van het ambtelijke apparaat ressorterende onder het Departement van Buitenlandse Zaken, voorzover het bemoeienis heeft met het verlenen van hulp en bijstand aan Nederlandse natuurlijke en rechtspersonen, wanneer deze in het buitenland in moeilijkheden zijn geraakt of aldaar moeilijkheden ondervinden".

Het is denkbaar de rechten nog verder te verhogen ten behoeve van de algemene middelen en daarmee onder andere honoraire consuls partieel te betalen. Deze zouden dan de taken van het beroepspersoneel kunnen overnemen. De overheid dient zich er wel van bewust te blijven dat zij als monopolist optreedt op deze markt. Te vermelden ware nog dat ontheffing van de kanselarijrechten moet worden gegeven aan onvermogenen, terwijl een lager tarief geldt voor weinig draagkrachtigen. Een sterke verhoging zou het nodig maken deze bepalingen uit te breiden, zodat een vergroting van de revenuën slechts in beperkte mate is te realiseren langs deze weg.

3. Economische Taken

Doorberekening van kosten voor handelsbemiddelende diensten van posten aan bedrijven vindt in beginsel reeds, zij het niet steeds op systematische wijze, plaats; dit geldt vooral voor diensten

die het simpel te woord staan en de verschaffing van "eerste lijns" informatie te boven gaan. Uitbreiding van toepassing van het profijtbeginsel tot alle dienstbetoon - zelfs indien er een acceptabel systeem van prijsvaststelling zou kunnen worden ontworpen - zou in strijd komen met het huidige streven om in het kader van het exportbeleid voor bedrijven drempelverlagend werkzaam te zijn. Een lid van de werkgroep acht dit echter acceptabel voorzover het dienstbetoon betrekking heeft op een verdergaande dan de initiële situatie; een structureel ontzien van deze bedrijven dient te worden voorkomen. Het stelselmatig in rekening brengen aan bedrijven door ambassades van "kosten" van simpele diensten zou niet alleen drempelverhogend werken, maar ook de ambassades beroven van een belangrijk stuk informatie over het wel en wee van Nederlandse belangen in het buitenland. Ook overwegingen van concurrentiepositie ten opzichte van bedrijven uit landen voor wie dit soort diensten wel gratis toegankelijk is, spelen hier een rol.

4 Ontwikkelingssamenwerking, perszaken en culturele zaken

Deze onderwerpen lenen zich in het algemeen niet voor toepassing van het profijtbeginsel. Een uitzondering vormt wellicht de informatie verstrekt aan Nederlandse bedrijven over ontwikkelingsprojecten. De vergelijking met het buitenlandse bedrijfsleven zoals hierboven gemaakt is ook hier van toepassing.

III VERMINDERING VAN TAKEN

Het is vooral in de vermindering van taken dat eventueel aanzienlijke besparingen zouden kunnen worden gerealiseerd, doch dit zou een vergaande herziening van het te 's-Gravenhage vastgestelde beleid en van de werkwijze van de departementen van algemeen bestuur inhouden.

1 Politieke taken

Gezien het feit dat reeds een reductie van de in het recente verleden toch niet grote politieke afdelingen van de grote posten

in de lidstaten van de Europese Gemeenschap in uitvoering is, valt op dit terrein niets meer te verminderen zonder wijziging van het beleid ten aanzien van politieke werkzaamheden. De samenwerking in EG-verband, zowel op politiek terrein als ten aanzien van het naar politiek niveau "getilde" onderwerpen betreft vitale Nederlandse belangen. De zittingen van de Europese Raad en de zittingen van de EG-Raad vergen een goede voorbereiding. Het voortdurende aftasten van het standpunt van de andere lidstaten en dagelijks volgen van de ontwikkelingen daarvan, vinden tot het laatste ogenblik voor de zitting plaats. Dit is niet alleen door middel van telefoongesprekken vanuit Den Haag van vakministeries met hun counterparts te bereiken. De op dit punt door de posten verschaft informatie is van belang bij het vaststellen van het Nederlandse standpunt. Hier is dus geen sprake van een doublure met het werk van de PV-EG.

Met meer grond zou men kunnen spreken over het kiezen van een lager Nederlands profiel in bepaalde internationale organisaties. Reeds thans is het zo dat de vertegenwoordiging te New York niet in staat is alle vergaderingen bij te wonen welke in het kader van de VN plaatsvinden. Nederland heeft er altijd in de VN naar gestreefd een constructieve bijdrage te leveren voor het bevorderen van de internationale rechtsorde en spant zich nog altijd in deze zin in. Nederland tracht nieuwe ideeën in de VN gestalte te geven. Deze traditie is diep verankerd. Ingeval wij ons zouden beperken tot vergaderingen waarbij vitale belangen op het spel staan, zou dat een radicale beleidswijziging inhouden.

2 Consulaire taken

De hulpverlening aan Nederlanders in nood zou op zich zelf kunnen worden verminderd zonder dat wij in conflict komen met wettelijke nationale of internationale verplichtingen mits de wijziging van het vaste beleid terzake tijdig de nodige publiciteit ontvangt. Het gaat hierbij zowel om toeristen als om in het buitenland woonachtige Nederlanders. Voor het vorige wordt verwezen naar datgeen onder 2.2 is genoemd.

3 Economische taken

Vermindering van economische taken, met name directe en indirecte dienstverlening aan bedrijven is theoretisch overweegbaar. Dit zou echter neerkomen op een aanzienlijke inbreuk op het exportbeleid dat aan de posten belangrijke functies toekent op het gebied van:

- het verschaffen van "eerste lijns" handelsinformatie en -bemiddeling;
- voorbereiding en uitvoering van acties ter introductie van exporteurs in nieuwe markten (drempelverlaging vooral ten behoeve van kleinere en middelgrote ondernemingen);
- ondersteuning van bedrijven vis-à-vis overheden in "moeilijke" landen en/of sterk gereguleerde sectoren.

Vermindering van takenpakket heeft ook gevolgen voor de positie van Nederlandse ondernemingen ten opzichte van de buitenlandse concurrentie, temeer daar over het algemeen niet verwachtbaar is dat deze diensten door particuliere instanties zullen worden overgenomen (zie hierboven onder privatisering).

Omdat deze taken betrekking hebben op ondersteuning van het genereren van het nationaal inkomen lijkt tenslotte vermindering van economische taken op termijn niet kosteneffectief.

4. Ontwikkelingssamenwerkingstaken

Een vermindering van de taken van de posten op het terrein van ontwikkelingssamenwerking zou impliceren een terugdraaien van het proces van delegatie van taken en bevoegdheden naar de posten, met als consequentie een vermindering van de kwaliteit van de hulpverlening en een verzwaring van de taken van het "apparaat" in Den Haag.

Aanzienlijke personeelsreducties zijn mogelijk bij het radicaal beperken van bepaalde vormen van ontwikkelingssamenwerking, vooral in de bilaterale sfeer. Een aantal posten zou dan kunnen worden opgeheven, waarbij zij opgemerkt, dat dan tevens de andere werkzaamheden van die posten niet meer door de posten verricht kunnen worden. Overigens zou dit kunnen leiden tot een verzwaring van de werkzaamheden van de multilaterale posten met radicale gevolgen voor de inhoud en kwaliteit van de hulpverlening.

5. Pers- en culturele taken

Het verminderen van taken betekent in de eerste plaats een reductie van culturele activiteiten in en samenwerking met het buitenland, en dus het ombuigen van het beleid dat leidde tot de culturele accoorden en overige samenwerkingsovereenkomsten.

Daarmee zal de officiële Nederlandse culturele presentie in het buitenland verdwijnen, waar deze presentie nu al minimaal is.

In elk geval zal iedere post door moeten gaan met het verstrekken van informatie en het onderhouden van contacten met de media.

Op het grootste deel van de posten worden pers- en culturele taken nu als een deeltaak verricht. Een beleidsmatige reductie van taken is, vanwege het incidentele karakter van de werkzaamheden, niet goed mogelijk en zou bovendien, vanwege het deeltaak-aspect, niet tot personeelsbezuiniging kunnen leiden.

Op een tiental grote posten is een personeelsreductie denkbaar, maar dan wel met de hierboven genoemde onmiddellijke gevolgen.

Behartiging van een aantal culturele taken rechtstreeks vanuit de Nederlandse inhoudelijk verantwoordelijke departementen is denkbaar, met name ten aanzien van nabij gelegen landen. Dit zal echter nauwelijks of niet tot bezuinigingen leiden, enerzijds vanwege de noodzaak tot het maken van frequente-langere-reizen, anderzijds omdat er een aantal culturele taken op de posten vervuld moeten blijven worden.

IV CONCLUSIE

De 20% besparing eist, hoe dat pakket ook wordt samengesteld, radicale beleidswijzigingen, waarbij in ieder geval één of een combinatie van de onderstaande opties moet worden gekozen.

Opties die leiden tot besparingen

- terugdringing van de rol van de overheid door privatisering, toepassing van het profijtbeginzel en vermindering van consulaire taken ten aanzien van Nederlanders in het buitenland;
- terugdringing van de rol van de overheid bij de exportbevordering;
- vermindering politieke taken;
- sponsoring culturele taken (idem voor perstaken);

- multilateralisering van de bilaterale hulp in het kader van ontwikkelingssamenwerking;
- privatisering uitvoering bilaterale ontwikkelingshulp (voor beide punten geldt, dat dit budgettair weinig oplevert gezien het "plafond" voor ontwikkelingssamenwerking).

Inkomstenverhogende opties

- economisch criterium hanteren ten aanzien van incasso-activiteiten;
- toepassing profijtbeginsel bij politieke belangenbehartiging voor en door derde landen;
- toepassing profijtbeginsel ten aanzien van handelsbemiddeling.

Het exact kwantitatief uitwerken van de bovengenoemde opties zou in een aantal gevallen een apart (privatiserings)onderzoek vereisen. Door de speciale structuur van de buitenlandse vertegenwoordigingen, namelijk veelal kleine posten, is het kwantitatief uitwerken naar posten en formatieplaats een zeer tijdrovende zaak.

In deel A van het rapport is gebleken dat de laatste jaren de vakdepartementen een over het algemeen groter beroep op de posten hebben gedaan, waarbij de groei daarvan evenredig is geweest aan de uitbreiding van het personeelsbestand, dat zich bezig houdt met het buitenlandse beleid op de Ministeries. Ook is gebleken dat het hier feitelijk gaat om een onomkeerbaar proces dat het gevolg is van de toenemende vervlechting over de grenzen. De mogelijkheden tot besparingen zijn, ook om andere redenen dan de internationalisatie, geringer dan misschien ware te verwachten. Het feit dat het personeel op de posten meestal belast is met verschillende taken welke tegelijkertijd moeten worden uitgevoerd, brengt met zich mee, dat het verminderen of zelfs schrappen van een taakonderdeel, niet betekent dat de functionaris overbodig is geworden.

Het bovenstaande brengt met zich mee, dat ook bij een benadering vanuit het takenpakket van de posten het realiseren van besparingen van 5% of meer het sluiten van posten met zich mee moet brengen. Dat heeft tot gevolg dat wanneer de vermindering van de taken

binnen een taakgroep leidt tot het sluiten van een post, noodzakelijkerwijs ook de andere taken op die post vervallen. In het kader van de opgelegde structurele ombuigingen en de -2%-exercitie is berekend dat ten behoeve van de invulling daarvan een forse inlevering van formatieplaatsen op de tien grote posten nodig is en voorts het sluiten van tenminste zes kleinere posten, een en ander nog gepaard gaande met een verdere omzetting van uitgezonden in lokaal aangenomen personeel.

Het daarboven uitvoeren van één van de hierboven genoemde beleidsvarianten resulterend in een besparing tot 20% zou, tenzij het takenpakket van de vertegenwoordigingen ingrijpend wordt gewijzigd, leiden tot het sluiten van 30 à 40 van de 123 posten. Ditmaal zou de keuze van de te sluiten posten afhangen van de beleidsvariant welke men zou kiezen.

V VERBETERING DOELMATIGHEID/DOELTREFFENDHEID

1 Inleiding

In Hoofdstuk 1 van deel B van het rapport is herhaaldelijk in de vierde kolom opgemerkt, dat het takenpakket sterk afhankelijk is van de organisatie en taakopvatting van "Den Haag". Dit houdt onder meer een verwijzing in naar de verbrokkeling van het buitenlands beleid, als gevolg van de departementale verkokering. De werkgroep heeft het niet tot zijn taak gerekend dit moeilijke vraagstuk, dat elders (Reorganisatie Rijksdienst) aan de orde is, te behandelen, ondanks het feit, dat bij een betere organisatie van "Den Haag" op de posten besparingen zijn te realiseren, zelfs bij de instandhouding van het huidige takenpakket van de buitenlandse vertegenwoordigingen. Daartegenover staat, dat doelmatiger werken van "Den Haag" delegatie naar de posten mogelijk zou maken, hetgeen soms zou leiden tot een taakuitbreiding.

2 De gewenste verhouding tussen specialist en generalist

Aan de werkgroep is opgedragen aandacht te schenken aan de gewenste verhouding tussen het aantal ambtenaren van Buitenlandse Zaken enerzijds en dat van andere ministeries afkomstige op de posten gedetacheerde ambtenaren, de zogenaamde technische attaché's.

In het voorgaande is reeds melding gemaakt van het verschijnsel, dat er op een groot aantal posten ambtenaren van andere ministeries dan Buitenlandse Zaken gedetacheerd zijn ten behoeve van specifieke voor het departement in kwestie van belang zijnde taken*.

Bij de beantwoording van de vraag naar de gewenste verhouding tussen deze twee categorieën ambtenaren behoren uitsluitend zakelijk op de taken gerichte argumenten een rol te spelen. Als invalshoek zal derhalve moeten gelden de effectiviteit en de doelmatigheid van de uit te voeren taak, waaronder vermijding van doublures in werkzaamheden.

Als aparte problemen zijn aspecten als hiërarchie op de post en verschillen in rechtspositie hiervoor niet van belang**. Aan deze aspecten is overigens elders in het rapport, namelijk in deel B, hoofdstukken III en IV, aandacht besteed.

In 1982 heeft Buitenlandse Zaken na overleg met Financiën en Binnenlandse Zaken ter bevordering van de coördinatie bij uitzending van technische attaché's een procedure-afspraken gemaakt. Van belang is vooral de procedure welke wordt gevolgd ten aanzien van nieuwe functies, dat wil zeggen bij uitbreiding van de staf of indien voor het eerst een technisch attaché aan de post wordt verbonden. Dan dient eerst ambtelijk overleg plaats te vinden tussen Buitenlandse Zaken, het betrokken ministerie en de chef de poste over de taakomschrijving, met name over de werkverdeling als er sprake zou zijn van duplicering van activiteiten op de

* De werkgroep heeft gegevens betreffende België, Denemarken en Italië opgevraagd van de ambassades in de hoofdsteden van de landen (zie deel A, Hoofdstuk IV), doch de werkgroep is er niet aan toe gekomen een nadere analyse te maken van het verstrekte materiaal.

** In de werkgroep is de mogelijkheid genoemd, de technische attaché's tot tijdelijke ambtenaren Buitenlandse Dienst te benoemen of uitsluitend te stellen onder de Chef de Poste, maar de werkgroep is daarop niet verder ingegaan.

post. Voor wat de verschillende rangen enz. betreft, moeten de vakministeries overleg met Binnenlandse Zaken plegen aan de hand van een functiebeschrijving.

In het onderstaande wil de werkgroep enige criteria formuleren welke van belang lijken bij de vraag of een bepaalde taak door een generalist dan wel door een technisch attaché moet worden vervuld. Deze kunnen een leidraad zijn bij het hierbovengenoemd overleg. Daarbij is gewezen op de mogelijkheid om desgewenst nader advies in te winnen van de Inspectie van de Buitenlandse Dienst.

3 Beoordelingscriteria

Voorop gesteld zij, dat de Buitenlandse Dienst in staat moet worden geacht alle aan de posten opgedragen taken te vervullen, behalve die welke een speciale deskundigheid en/of ervaring vereisen. De Buitenlandse Dienst eist van haar personeel een meervoudige, doch minder diepgaande deskundigheid. Het is duidelijk evenwel, dat met de toenemende complexiteit van de buitenlandse betrekkingen het aantal van die speciale deskundigheid eisende functies is toegenomen en dat deze trend voortgaat.

Door een lid van de werkgroep is er evenwel op gewezen, dat hier, ingevolge de taakopdracht, mede aan de orde zou dienen te zijn de bredere vraag welke, van de in dit rapport onderscheiden taken van de Buitenlandse Dienst in ruime zin, door specialisten en welke door generalisten dienen te worden vervuld. In het navolgende wordt er zijns inziens ten onrechte van uitgegaan dat een beschouwing van de thans door de Buitenlandse Dienst vervulde taken in dit opzicht buiten beschouwing zouden kunnen blijven.

In de eerste plaats moet het gaan om een soort speciale deskundigheid welke samenhangt met een specifieke opleiding en/of ervaring.

De meerwaarde die de technisch attaché aanbrengt, ligt voorts in het feit dat hij op zijn eigen terrein ook goed bekend is met de verhoudingen in Nederland, waarvan hij op zijn post gebruik kan maken.

In sommige gevallen is ook van belang, dat de deskundige gemakkelijker toegang heeft tot collegae onder de autoriteiten van het gastland, bij het georganiseerde bedrijfsleven aldaar, enz., dan de Buitenlandse Dienst.

Met name voor sommige technische attaché's geldt dat hun plaatsingsduur relatief langer is, dat die van hun collegae van de Buitenlandse Dienst, zulks mede in verband met het specialistische karakter van hun werk, en het daarvoor vereiste relatiepatroon.

In de tweede plaats moet een zorgvuldige afweging plaatsvinden tussen enerzijds de beleidsmatige wenselijkheid van een specifieke deskundigheid en de vraag of een en ander een volledige dagtaak inhoudt.

Hieronder ware mede te begrijpen de deskundige die, gestationeerd op één post, tevens een aantal andere landen, waarvoor hij mede is aangesteld, effectief onder zijn hoede kan nemen.

Eventueel kan de deskundige van het ene departement tevens optreden namens een tweede vakdepartement, zoals bij de landbou wattaché het geval is die tevens emigratie-attaché is, of deelnemer aan andere taken van de post.

Te Brussel en Parijs zijn de functies van een aantal technische attaché's van de PV's en de ambassade verbonden in een personele unie, met andere woorden de technisch attaché treedt zowel als lid van de ambasadestaf als van de PV op. Dit systeem lijkt het juiste uitgangspunt te zijn op die posten waar de ambtenaar in de ene of de andere functie geen volle dagtaak zou hebben en dat bij een combinatie wél het geval is.

In voorkomend gevallen kan gedacht worden aan een deskundige, gevestigd te 's-Gravenhage die echter op regelmatige basis een post bezoekt, als een goedkopere en minder definitieve tussenoplossing.

In de derde plaats moeten factoren als de continuïteit in de taakopdracht, de consequenties voor infrastructurele ondersteuning en dergelijke in beschouwing worden genomen, aangezien het aanstellen van een technisch attaché op de post een belangrijke stap is, met name ten aanzien van technische attaché's die voor een ruime periode plegen te worden gedetacheerd.

Samenvatting van het rapport van de werkgroep Heroverweging Taak, Omvang en Opbouw Buitenlandse Vertegenwoordigingen van het Koninkrijk.

1. Taakopdracht en onderzoeksopzet

De door de Ministerraad vastgestelde taakopdracht richtte zich op de volgende elementen:

1. de omvang en opbouw van de buitenlandse vertegenwoordiging in het licht van de actuele ontwikkelingen ten aanzien van het takenpakket;
2. de dienstverlenende taken van de Buitenlandse Dienst ten behoeve van het beleid van andere departementen;
3. de gewenste verhouding tussen deze taken enerzijds en die welke specifiek worden verricht ten behoeve van het Ministerie van Buitenlandse Zaken anderzijds;
4. de relaties die bestaan tussen de omvang en opbouw van de buitenlandse vertegenwoordigingen en de activiteiten van op het buitenlands beleid gerichte afdelingen van andere departementen.

De werkgroep heeft de taakopdracht uitgevoerd tegen de achtergrond van het in 1981 verschenen Heroverwegingsrapport met betrekking tot de Taak en Omvang van de Buitenlandse Dienst (zie TK, zitting 1980-1981, nr. 16.625, nr. 14). In zekere zin is die opdracht dan ook te beschouwen als een vervolg hierop. Eveneens zijn zoals ook in 1981 het geval is geweest, de op de posten gedetacheerde ambtenaren afkomstig van de overige ministeries (de zogenaamde technische attaché's) in de beschouwing betrokken.

De werkgroep heeft de aan haar verstrekte opdracht uitgevoerd door als invalshoek te kiezen het onderliggende beleid zoals dit door de departementen wordt gevoerd en dat aldus ten grondslag ligt aan de taken van de buitenlandse vertegenwoordigingen. Dit impliceert, dat een onderzoek naar reductiemogelijkheden in de taken van de buitenlandse vertegenwoordigingen niet los kunnen worden gezien van het aan die taken ten grondslag liggend beleid zoals geformuleerd op de departementen. De werkgroep heeft derhalve onderzocht

welk beslag de toenemende internationalisatie in de werkzaamheden op de departementen heeft op de werkbelasting van de posten. Dit onderzoek is gedaan langs twee wegen. Enerzijds door een analyse van de huidige door de posten te verrichten werkzaamheden ten behoeve van de departementen. Anderzijds door de departementale organisatie-eenheden belast met internationale taken de vraag voor te leggen of en zo ja in welke mate hun werkzaamheden in de afgelopen jaren hebben geleid tot een extra beroep op de posten.

Vervolgens zijn de huidige taken van de buitenlandse vertegenwoordigingen in het licht van de actuele ontwikkelingen geëvalueerd, waarna de taken zijn bekeken op eventuele mogelijkheden tot privatisering, toepassing profijtbeginsel en reduceren van taken zonder meer. De vraag is daarna aan de orde geweest of de dan resterende taken met het oog op doelmatigheids- en doeltreffendheidseisen door een technisch attaché (specialist) dan wel door een ambtenaar van de Buitenlandse Dienst (generalist) behoren te worden vervuld.

Het met de buitenlandse vertegenwoordigingen gepaard gaande budgettair beslag bedroeg globaal 350 miljoen gulden in 1984, waarvan 305 miljoen ten behoeve van het Ministerie van Buitenlandse Zaken en 45 miljoen ten behoeve van de overige departementen.

2. Bevindingen:

1. De internationalisatie in de werkzaamheden van de departementen, (excl. BZ) gemeten aan de groei van het aantal (beleids)-medewerkers bij die op het buitenlandse beleid gerichte organisatie-eenheden, is sinds het jaar 1970 gegroeid met percentages die variëren van 0 tot 830%. Het beroep dat dientengevolge werd gedaan op de posten was globaal evenredig aan die groei (zie tabel 1 van het rapport). Het beroep van de departementen op de posten betreft in beginsel de hele post, doch op posten, waar technische attaché's werkzaam zijn, zal uiteraard het betrokken departement veelal een beroep op de eigen (technische) attaché's doen.

2. De dienstverlenende taken van de multilaterale posten, de zogenaamde permanente vertegenwoordigingen, ten behoeve van het beleid van andere departementen dan Buitenlandse Zaken is gemeten aan de vergaderactiviteiten van een tweetal permanente vertegenwoordigingen bij de diverse (sub)raden. Al naar gelang het karakter van de diverse raden zijn de vergaderactiviteiten toegerekend aan de diverse departementen. Globaal wordt 70% van de tijd besteed ten behoeve van andere departementen en 30% ten behoeve van het Ministerie van Buitenlandse Zaken.
3. Het groeiende contact op alle terreinen tussen Nederland en de buurlanden en de grensoverschrijdende aspecten van het nationale beleid, laten zien dat het hier gaat om een nog steeds groeiende vervlechting in het internationale gebeuren. Anderzijds roept deze vervlechting in vele landen een reactie op van een versterkt nationalisme, waar niet op korte termijn aan deze trend een halt zal worden toegeroepen. De beantwoording van de vraag door de departementen of gelet op de groeiende internationale samenwerking, taken van de departementen zijn overgedragen aan internationale organisaties, levert geen eenduidig beeld op. Grosso modo kan worden gesteld dat deze vraag ontkennend wordt beantwoord.
Pas in een later stadium kan als gevolg van de groei van de Europese eenheid sprake zijn van een vermindering van het beroep op de posten als gevolg van de overdracht aan zelfstandig optredende internationale organisaties.
4. Ten behoeve van de evaluatie van de taken van de buitenlandse vertegenwoordigingen zijn de taken ingedeeld in een vijftal hoofdgroepen te weten politieke taken, financieel- en economische taken, ontwikkelingssamenwerkingstaken, consulaire taken en pers- en culturele taken.
Het is de werkgroep niet gelukt om - conform de aanbeveling van het heroverwegingsrapport Taak en Omvang Buitenlandse Dienst uit 1981 - tussen de verschillende hoofdgroepen van taken prioriteiten te stellen. Wel zijn binnen de respectieve hoofdgroepen marges aangegeven ten behoeve van privatisering, toepassing profijtbeginself, afstoten van taken en bevordering van de doelmatigheid. Het aangeven van deze marges is mogelijk nadat van elke taak de (inter)nationale wettelijke grondslag is aangegeven, waardoor met name activiteiten die daarboven uitgaan in principe voor heroverweging

in aanmerking komen. Deze ruimte is dan veelal ambtelijk en/of politiek gegenereerd of wordt aangewend ten behoeve van dienstverlening aan individuele Nederlanders of het Nederlandse bedrijfsleven.

De werkgroep komt op basis van haar evaluatie tot de slotsom dat uitsluitend maatregelen die leiden tot reducties van taken (door privatisering dan wel opheffen van taken) kunnen worden benut voor de opstelling/uitwerking van de van de werkgroep verlangde beleidsvarianten. De marges voor privatisering en toepassen profijtbegin-sel zijn gering en leiden dan ook samen met doelmatigheidsbevorderende maatregelen tot wellicht niet onbelangrijke maar in het grotere geheel toch marginale besparingen.

5. Ondanks de verschillende pogingen is het de werkgroep mede door de tijdsdruk, niet gelukt gekwantificeerde beleidsvarianten te ontwikkelen die personele consequenties per post omvatten. De moeilijkheid wordt veroorzaakt door het feit dat de posten veelal relatief klein in omvang zijn en een groot verspreidingsgebied kennen. Dit betekent, dat verschillende door de werkgroep te onderscheiden taken in het algemeen worden uitgevoerd door één functionaris op een post. Het reduceren van taken behoeft derhalve niet te leiden tot terugtrekking van de desbetreffende functionaris, laat staan tot sluiten van een post. Een en ander hangt samen met de door de werkgroep gekozen invalshoek, te weten een heroverweging van de te onderscheiden taken.
6. De werkgroep heeft zich tenslotte ook gebogen over de vraag welke criteria dienen te worden gehanteerd bij het beantwoorden van de vraag wanneer een taak met het oog op doelmatigheid en doeltreffendheid bij voorkeur door een BD-ambtenaar dan wel door een technisch attaché zou behoren te worden vervuld.

3. Voorstellen

1. Teneinde besparingen te bereiken ter grootte van 20% (70 mln) zou het takenpakket van alle posten ingrijpend dienen te worden gereduceerd. De werkgroep heeft een aantal opties geformuleerd die leiden tot besparingen in de orde van grootte van -20%, zonder exact

te kunnen aangeven wat de omvang is van de afzonderlijke opties.

- terugdringen van de rol van de overheid door privatisering, en vermindering van taken bij het consulaire werk ten aanzien van Nederlanders in het buitenland;
- terugdringing van de rol van de overheid bij exportbevordering;
- vermindering van politieke taken op de posten;
- sponsoring van culturele taken, waardoor vermindering van subsidiëring door de overheid mogelijk wordt;
- multilateralisering van de bilaterale hulp in het kader van ontwikkelingssamenwerking;
- privatiseren van de uitvoering van bilaterale ontwikkelingshulp;

De werkgroep tekent hierbij aan dat uitvoering geven aan vorengenoemde besparingsopties, al dan niet in combinatie, er toe kan leiden, dat het niet efficiënt moet worden geacht een post in stand te houden terwille van de alsdan resterende taken. Sluiting van zo'n post betekent dan derhalve, dat ook die resterende taken komen te vervallen.

2. Naast besparingen heeft de werkgroep een aantal inkomstenverhogende opties geformuleerd:

- uitbreiding van de toepassing van het profijtbeginsel bij consulaire taken;
- het toepassen van een economisch criterium bij incasso-activiteiten (alleen die schulden innen die boven een bepaald bedrag uit gaan);
- het toepassen van het profijtbeginsel bij handelsbemiddelende activiteiten door de posten;

Het uitvoeren van een van de bovengenoemde opties resulterend tot een totale besparing tot 20% overeenkomend met een besparing van 70 miljoen, zou leiden tot het sluiten van 30 à 40 posten van de 123 posten in het buitenland.

Een exact kwantitatief uitwerken van bovengenoemde opties met een doorwerking naar de personele consequenties op de verschillende posten, zou in een aantal gevallen een apart onderzoek vereisen, uiteraard nadat terzake een politieke keuze is gedaan.

Post BD dipl. adm. lok T.A. dipl. adm. lok.

Post	BD	dipl.	adm.	lok	T.A.	dipl.	adm.	lok.
Abidjan	13	4	5	4	2	1	1	0
Ankara	20	3	6	11	6	2	0	4
Athene	15	3	5	7	5	2	2	1
Auckland	1	1	0	0	2	0	1	1
Bangkok	24	5	6	13	6	2	1	3
Belgrado	15½	3	6	6½	5	2	2	1
Bonn	52½	10	28	14½	18	9	7	2
Brasilia	15	3	4	8	3	2	0	1
Brussel amb.	34	6	14½	13½	6½	3	2	1½
Brussel PV EG	35	12	18	5	14½	12	1	1½
Brussel PV NAVO	37	9	25	3	10	6	4	0
Canberra	15	3	4	8	2	1	0	1
Caracas	15	3	4	8	4	2	1	1
Damascus	12	2	5	5	6	2	3	1
Djedda/Rhyadh	26	6	6	14	3	1	0	2
Geneve PV	20	8	9	3	1	1	0	0
Hong Kong	13	3	3	7	3	1	0	2
Houston	6	2	2	2	2	1	0	1
Jakarta	112	20	19	73	7	3	1	3
Islamabad	16	4	5	7	1	1	0	0
Kairo	25	6	7	12	6	3	3	0
Kopenhagen	14½	3	4	7½	2	1	1	0
Lima	19	4	8	7	5	3	0	2
Lissabon	17	3	5	9	2	1	0	1
Londen	63	12	24	27	22°	5	9	8
Madrid	29	6	10	13	8	3	1	4
Melbourne	7	2	0	5	3	2	0	1

Montreal (+ICAO)	6	2	2	2	2	1	1	0
Moskou	22	7	9	6	2	1	1	0
Nairobi	22	7	8	7	2	1	1	0
New Delhi	41	9	10	22	2	1	1	0
New York CG	24 $\frac{1}{2}$	6	2	16 $\frac{1}{2}$	6	3	0	3
Oslo	13	2	5	6	5	2	3	0
Ottawa	19	5	6	8	7 $\frac{1}{2}$	4	2	1 $\frac{1}{2}$
Paramaribo	38	9	8	21	7	2	1	4
Parijs	58	13	29	16	12	5	6	1
Parijs OESO	15	4	6	5	2	2	0	0
Rabat	13	3	5	5	1	1	0	0
Rome	29 $\frac{1}{2}$	6 $\frac{1}{2}$	11	12	4	2	2	0
San Fransisco	9	2	2	5	2	1	0	1
Sao Paulo	10	2	1	7	1	1	0	0
Singapore	16	3	4	9	2	0	1	1
Stockholm	16	3	6	7	3	1	1	1
Sydney	12	3	3	6	3	2	0	1
Teheran	20	4	4	12	1	1	0	0
Tel Aviv(+Jeruz)	22	3	5	14	1	0	0	1
Tokio	27 $\frac{1}{2}$	6	8	13 $\frac{1}{2}$	13	6	3	4
Toronto	7	2	0	5	1	1	0	0
Vancouver	6	1	1	4	2	1	0	1
Warschau	16	3	6	7	4	2	2	0
Washington	62	15	28	19	54	13	31	10
Wellington	12	3	3	6	3	1	1	1
Wenen	17	5	8	4	3	2	1	0
Wenen MBFR	5	2	2	1	3	1	2	0
Totaal	1241	279 $\frac{1}{2}$	417 $\frac{1}{2}$	544	307 $\frac{1}{2}$	132	100	75 $\frac{1}{2}$

Abu Dhabi	- L B raad te Kairo - adj. L B A te Kairo
Accra	- Lba te Abidjan
Addis Abeba	- Lba te Nairobi
Algiers	- Lba te Tunis - adj. Lba te Tunis
x Ankara	- Lba te Damascus - Defat te Caïro
x Athene	- defat te Belgrado
Bagdad	- Defat te Damascus - Lba te Damascus - Defat te Caïro
Beiroet	- Defat te Damascus Lba te Damascus
O-Berlijn	- Lba te Stockholm
Bern	- Defat te Parijs - Lba te Wenen - adj Lba te Wenen - Verkeersraad te Bonn. - Lamat/Lumat te Parijs
Boedapest	- Lba te Wenen - adj. Lba te Wenen
Boekarest	- Lba te Belgrado
Bogota	- Lba te Cararcas - adj.Lba te Caracas - Just. att. te Lima - adj.Just. att te Lima

	- 2 -
x Brussel amb.	- Soc. att. Brussel PV EG - Verkeersatt. Brussel PV EG
Buenos Aires	- Lba te Caracas
Colombo	- Lbraad te New Delhi - Just.att te Islamabad
Dakar	- Lba te Abidjan
Dar es Salaam	- Lba te Nairobi
Dhaka	- Lba te New Delhi
Dublin	- Lba te Londen - adj. Lba te Londen
Harara	- Lba te Nairobi
Helsinki	- Lba te Stockholm - Defat te Warschau
x Hong Kong	- Just att Bangkok - Verkeersatt te Jakarta
x Islamabad	- Lba te Teheran
Khartoum	- Lbraad te Kairo - adj.Lbraad te Kairo
Koeweit	-Lba te Kairo - adj.lba te Kairo
Koeala Loempoer	- Lba te Tokio - adj. Lba te Tokio - just. att. Bangkok - adj.just. att. Bangkok
Kopenhagen	- Defat te Oslo
Lagos	- Lba te Abidjan

x Lima	- Lbraad te Caracas
x Lissabon	- Defat te Parijs
Luanda	- Lba te Abidjan
Lusaka	- Lba te Nairobi
Luxemburg	- Lamat te Bonn - Lba te Brussel - adj. Lba te Brussel - Soza att. Brussel PV EG - adj. Soza att. te Brussel PV EG - Verkeersatt. te Brussel FV EG
Manilla	- Lba te Tokio - adj. Lba te Hong Kong
Mexico	- Lba te Caracas - adj. Lba te Caracas
Muscat	- Lba te Rhyadh
x Oslo	- Lba te Stockholm
x Ottawa	- Att.Volkshuisv. te Washington - Techn.Wetens. Att. te Washington - Lba te Washington - Att. Indus.zaken te New York CG
Ouagadougou	- Lba te Abidjan
Fraag	- Lba te Wenen - adj. Lba te Wenen
Quito	- Lba te Caracas -adj. Lba te Caracas - Just.att. te Lima adj. Just. att te Lima
x Rabat	- Lba te Tunis - adj. Lba te Tunis - att- Soza te Madrid
Sana'a	- Lba te Rhyadh
San José	- Lba te Caracas - adj. Lba te Caracas - Just.att. te Lima

Santiago de Chile	- Lba te Caracas
Santo Domingo	- Lba te Caracas - adj. Lba te Caracas
Seoul	- Indus.raad te Tokio - Techn.Wet.raad te Tokio - Lb raad te Tokio - adj. Lba te Tokio
x Singapore	- Lb raad te Tokio - adj. Lba te Tokio - Verkeersatt. te Jakarta - Just. Att. te Bangkok - adj. Just. Att. te Bangkok
Sofia	- Lba te Belgrado
x Stockholm	- LuLaMamat te Oslo - Defat te Oslo
x Teheran	- Defat te Ankara - Defat te Damascus
x Tel Aviv	- Lba te Athene
Tripoli	- Lb raad te Tunis adj. Lba te Tunis
x Tunis	- Soza att. te Madrid
x Warschau	- Lb a te Stockholm
x Wenen	- Verkeersraad te Bonn
Yaounde	- Lba te Abidjan

Post	Formatie BD	Formatie techn. att.	Adm. onder- steuning BD.
Abidjan	13	2	$2/15 \times 5 = 0,67$
Ankara	20	6	$6/26 \times 10 = 2,31$
Athene	15	5	$5/20 \times 6 = 1,50$
Auckland	1	2	$2/3 \times 1 = 0,67$
Bangkok	24	6	$6/30 \times 10 = 2,00$
Belgrado	$15\frac{1}{2}$	5	$5/20\frac{1}{2} \times 7 = 1,71$
Bonn	$52\frac{1}{2}$	18	$18/70\frac{1}{2} \times 26 = 6,64$
Brasilia	15	3	$3/18 \times 8 = 1,33$
Brussel Amb.	34	$6\frac{1}{2}$	$6\frac{1}{2}/40\frac{1}{2} \times 12\frac{1}{2} = 2,01$
Brussel PV EG	35	$14\frac{1}{2}$	$14\frac{1}{2}/49\frac{1}{2} \times 16 = 4,69$
Brussel NAVO	37	10	$10/47 \times 24 = 5,11$
Canberra	15	2	$2/17 \times 6 = 0,71$
Caracas	15	4	$4/19 \times 7 = 1,47$
Damascus	12	6	$6/18 \times 6 = 2$
Djedda/Rhyad	26	3	$3/29 \times 11 = 1,14$
Geneve PV	20	1	$1/21 \times 7 = 0,33$
Hong Kong	13	3	$3/16 \times 7 = 1,31$
Houston	6	2	$2/8 \times 3 = 0,75$
Jakarta	112	7	$7/119 \times 44 = 2,59$
Islamabad	16	1	$1/17 \times 8 = 0,5$

Kairo	25	6	$6/31 \times 10 =$	1,94
Kopenhagen	$14\frac{1}{2}$	2	$2/16\frac{1}{2} \times 6 =$	0,72
Lima	19	5	$5/24 \times 8 =$	1,67
Lissabon	17	2	$2/19 \times 7 =$	0,74
Londen	63	22	$22/85 \times 28 =$	7,25
Madrid	29	8	$8/37 \times 8 =$	1,73
Melbourne	7	3	$3/10 \times 4 =$	1,20
Montreal (+ICAO)	6	2	$2/8 \times 3 =$	0,75
Moskou	22	2	$2/24 \times 9 =$	0,75
Nairobi	22	2	$2/24 \times 9 =$	0,75
New Delhi	41	2	$2/43 \times 22 =$	1,02
New York CG	$24\frac{1}{2}$	6	$6/30\frac{1}{2} \times 10 =$	1,97
Oslo	13	5	$5/18 \times 8 =$	2,22
Ottawa	19	$7\frac{1}{2}$	$7\frac{1}{2}/26\frac{1}{2} \times 6\frac{1}{2} =$	1,84
Paramaribo	38	7	$7/45 \times 14 =$	2,18
Parijs	58	12	$12/70 \times 22 =$	3,77
Parijs OESO	15	2	$2/17 \times 9 =$	1,06
Rabat	13	1	$1/14 \times 5 =$	0,36
Rome	$29\frac{1}{2}$	4	$4/33\frac{1}{2} \times 13 =$	1,55
San Fransisco	9	2	$2/11 \times 4 =$	0,73

Sao Paulo	10	1	$1/11 \times 6 =$	0,55
Singapore	16	2	$2/18 \times 10 =$	1,11
Stockholm	16	3	$3/19 \times 7 =$	1,11
Sydney	12	3	$3/15 \times 5 =$	1,00
Teheran	20	1	$1/21 \times 8 =$	0,39
Tel Aviv (incl. Jeruzalem)	22	1	$1/23 \times 7 =$	0,30
Tokio	$27\frac{1}{2}$	13	$13/40\frac{1}{2} \times 11 =$	3,53
Toronto	7	1	$1/8 \times 3 =$	0,38
Tunis	11	4	$4/15 \times 4 =$	1,07
Vancouver	6	2	$2/8 \times 3 =$	0,75
Warschau	16	4	$4/20 \times 6 =$	1,2
Washington	62	54	$54/116 \times 32 =$	14,90
Wellington	12	3	$3/15 \times 4 =$	0,80
Wenen	17	3	$3/20 \times 7 =$	1,05
Wenen MBFR	5	3	$3/8 \times 2 =$	0,75
	1241	307 $\frac{1}{2}$		102,53

27 juni 1984

Vragenlijst m.b.t. organisatie-eenheden en het daarbij behorend personeel voorzover deze werk genereren voor de posten in het buitenland

1. Inleiding

Het doel van deze vragenlijst is gegevens te inventariseren m.b.t. die organisatie-eenheden van de vakdepartementen voorzover deze werkzaamheden veroorzaken voor de buitenlandse vertegenwoordigingen op de posten (ambassades, consulaten, permanente vertegenwoordigingen). De indruk bestaat, dat de werklast van de posten in het buitenland in toenemende mate werd en wordt veroorzaakt door de toenemende "internationalisering" van vakdepartementen in Nederland. Deze vragenlijst dient om deze tendens in beeld te brengen.

Het is zeker niet de bedoeling dat naar volledigheid wordt gestreefd, mede gezien de tijdsduur, wel wordt verwacht dat de lijst een indicatie oplevert van de groei met name in het verleden van een toenemend beroep dat vanuit de departementen op de posten is gedaan.

Aan het inzicht van de departementen zelf wordt overgelaten welke organisatie-eenheden en de daarbij behorende personeelsaantallen zij in de beschouwing wensen op te nemen. Als leidraad kan fungeren een indeling van de werkzaamheden per departement in hoofdtaken v.w.b. de internationaal georiënteerde activiteiten.

2. Vragenlijst

vraag 1: Geef een schatting, op basis van de formatiecijfers, van het aantal ambtenaren dat belast is met internationale taken en een aanwijsbare invloed uitoefent of heeft uitgeoefend op de werkbelasting van de buitenlandse posten voor de jaren 1970, 1980, 1984 en een raming voor 1988.

N.B. Onder internationale taken wordt bedoeld de voorbereiding en uitvoering van internationaal beleid en de internationale dimensie van nationaal beleid. Bijv.: verzoeken om inlichtingen; de wens bepaalde standpunten naar buiten uit te dragen; werkzaamheden van de vertegenwoordigingen welke vallen onder het toezicht van het betrokken departement; begeleiding en organisatie van officiële

bezoekers aan het land waar de vertegenwoordiging is gevestigd en uit dat land afkomstige officiële bezoekers; bijdragen tot een interdepartementale standpuntbepaling over vraagstukken van buitenlands beleid. Deze opsomming is niet uitputtend.

vraag 2: Geef een korte beschrijving van deze internationale taken c.q. nationale taken met een internationale dimensie sinds 1970 en geef tevens aan welke taken zijn geïntensiveerd.

vraag 3: Heeft de in vraag 2 vermelde ontwikkeling tot een evenredig, meer of minder dan evenredig beroep op de posten geleid?

vraag 4: Heeft bovenvermelde internationalisering in de werkzaamheden op de vakdepartementen in Nederland geleid tot de aanstelling van eigen attachés in het buitenland in de afgelopen periode?
Welke motivering gold er toen?

vraag 5: Zijn er, gelet op de groeiende internationale samenwerking (bijv. in EEG-verband), taken overgeheveld naar "internationale" organisaties?
Zo ja, heeft dit geleid tot afstoting c.q. verminderd beroep op de posten door uw departement?

- A) Hoeveel personen, wier salarissen, toelagen enz. ten laste van de begroting van Uw departement komen, zijn bij buitenlandse vertegenwoordigingen van het koninkrijk werkzaam?
- B) Hoe groot is het bedrag dat voor die personen op begroting van Uw departement voorkomt?
- C) Verzoeken onderstaande staat in te vullen.

(Post Ambassade Per- manente Vertegenwoor- diging Consulaat-Gener- aal) te (plaatsnaam)	Uitgezonden personeel				Lokaal aangenomen personeel		Overig personeel	
	met diplomatieke status		administratief personeel					
	aantal	wijzigingen se- dert 1970, zo ja, wanneer + of -	aantal	wijzigingen se- dert 1970; zo ja wanneer + of -	aantal	wijzigingen se- dert 1970; zo ja, wanneer + of -	aantal	wijzigingen se- dert 1970; zo ja, wanneer + of -

- D) Verzoeken per post aan te geven in geschatte percentages hoe de dagtaak wordt verdeeld over de volgende categorieën. Voor het personeel zonder diplomatiek status behoeft e.e.a. slechts vermeld voor zover zij niet vallen in de categorie "administratief".
- algemeen vertegenwoordigend, waaronder begeleiding van bewindslieden en ambtenaren van eigen departement.
 - politiek;
 - economische belangenbehartiging en handelsbevordering;
 - consulair;
 - ontwikkelingssamenwerking;
 - informatie en culturele samenwerking;
 - administratief;
 - overig.
- E) Verzoeken per post een korte aanduiding te geven waarom die voor Uw departement van belang is.
- F) Zijn binnen de komende vijf jaar uitbreidingen te verwachten van Uw personeel in het buitenland? Zo ja, verzoek een korte aanduiding te geven van de plaats en waarom.

DELING VERBINDINGEN

nga Houtstraat 28 's-Gravenhage
t.: 070-485622 070-614041 tst 2531

stand voor : alg. dept. leiding

Referentienummer : 15628

bricering : c o n f i d e n t i e e t *geleden*

Kopienummer : 51

Datum : 14 september 1984

zond : ----- onderstaand bericht

komstig van : ministerie van buitenlandse zaken

stand voor : ambassades te brussel, kopenhagen en rome

onderwerp : 4e heroverweging

rmt bru 16809 / kop 16560 / rom 17608

in interdepartementaal overleg werden de volgende vragen vastgesteld betreffende de wijze waarop buitenlandse vertegenwoordigingen van belgie denemarken en italie zijn georganiseerd.

verzoeken t.b.v. interdepartementale werkgroep volgende vragen zo spoedig mogelijk uitvoerig te beantwoorden, daarbij uitgaande van de in nederland geldende interdepartementale werkverdeling:

1. komen in de organisatiestructuur van de buitenlandse vertegenwoordiging van het land uwer vestiging technische attache's voor en zo ja:
 - a) inzake welke onderwerpen?
 - b) hoe groot is hun aantal in vergelijking met het overige personeel en poste.
2. worden zij door eigen ministeries betaald en wie betaalt hun administratieve ondersteuning?
3. ontvangen zij rechtstreekse instructies van eigen ministerie en zijn zij verantwoording verschuldigd aan de chef de poste?
4. geven andere ministeries beziens buitenlandse zaken rechtstreeks instructies aan de posten, ook in gevallen waar geen eigen attache aan de post is verbonden en komt dit veelvuldig of zelden voor?
5. hoe is de dienstverlening door de posten aan landgenoten en bedrijven uit het land uwer vestiging geregeld (handelsbemiddeling- exportbevordering en consulaire)?
6. vinden daarbij privatisering en profijtbeginnel toepassing (privatisering: anwb op consulaire gebied en kamers van koophandel inzake handelsbemiddeling alsmede novib, cebemo, icco en hivos inzake ontwikkelingssamenwerking., profijtbeginnel: kanselarijrechten)?
7. heeft internationalisatie van taken van nationale overheid van het land uwer vestiging geleid tot uitbreiding van het beroep op de posten?

van den broek circulaire ++

DOSSIER
FINANCIËN-hr. Gein
BiZA-hr. Leniger
Hoofd FP 2x
DC 5x

Gezonden aan:

CRM, SOZA, Emigratiedienst, L & V, V & W,
O & W, VOMIL, DEFENSIE, JUSTITIE + (CRI);
EZ (DC BEB, EVD, DGI) + FINANCIËN

Dienstonderdeel: Directie Buitenlandse Dienst

Datum: 29 maart 1982

Onderwerp: technische attachés op
Nederlandse vertegenwoordigingen

Kenmerk: DBD/DC/FP-18216

De positie van de technische attachés en hun medewerkers bij onze vertegenwoordigingen in het buitenland wordt tot nu toe per post bepaald.

Hun plaatsingen geschieden op basis van artikel 12 en 13 van het Reglement van de Buitenlandse Dienst 1951 (zie bijlage 1).

De procedure is daarbij de volgende:

1. een schriftelijk verzoek van de betrokken minister aan de Minister van Buitenlandse Zaken;
2. opstellen en vaststellen van de instructie, functiebeschrijving, rangniveau en de te voeren titel;
3. inlichten van chef de poste en verzoek om reactie;
4. vaststellen van het valuta-inkomen en bijkomende financiële regelingen;
5. opstellen en vaststellen van het gezamenlijk KB c.q. MB;
6. voorbereidingen.

Deze procedure geldt zowel voor vervangingen als voor uitbreidingen.

Ten einde meer eenheid te krijgen bij de uitvoering van de procedure moge ik U in overleg met het Ministerie van Binnenlandse Zaken en van Financiën puntsgewijs het volgende voorstellen en, waar nodig, toelichten:

ad. 1

Voor alle uit te zenden personeelsleden, ongeacht hun rang en functie, wordt een verzoek tot plaatsing bij een diplomatieke of consulaire

vertegenwoordiging, schriftelijk aan de Minister van Buitenlandse Zaken gericht. De brief dient de volgende elementen te bevatten:

- indien het een vervanging betreft, de personalia, waaronder zijn ambtelijke rang op het betreffende ministerie;
- de gegevens van medereizende gezinsleden en de nationaliteit van de echtgeno(o)t(e);
- het door het Ministerie van Binnenlandse Zaken vastgesteld rang-niveau van de functie waarop betrokkene wordt aangesteld in het buitenland;
- de te voeren diplomatieke titulatuur;
- de plaatsingsduur en het tijdstip van aankomst op de post;
- het Nederlands ambtelijk salaris met bijbehorende anciënniteit.

Voorts ware voorzover deze niet eerder werd opgesteld een ontwerp-instructie en taakomschrijving toe te voegen voor ambtenaren die een diplomatieke of consulaire functie krijgen.

Indien een post wordt uitgebreid met een technische (adjunct-) attaché of indien voor het eerst een attaché aan een post wordt verbonden, dient eerst ambtelijk overleg plaats te vinden over de taakomschrijving, onder meer met de chef de poste.

ad. 2

De instructies voor technische attachés (zie bijlage 2) kunnen van zo algemene strekking zijn dat zij gelden voor alle attachés van dezelfde categorie, en behoeven derhalve niet individueel en telkensmale opnieuw te worden opgesteld. Functie-beschrijvingen moeten echter wel per functie worden opgesteld, aangezien iedere functie - mede afhankelijk van de organisatie op de post - verschillend is. Deze functie-beschrijving zal in overleg met het Ministerie van Binnenlandse Zaken en de chef de poste worden vastgesteld.

Het rangniveau van de functie zoals dat door de Minister van Binnenlandse Zaken is vastgesteld, vormt de basis voor de te voeren titel. Hierbij dient te worden uitgegaan van de navolgende assimilatie.

- | | |
|-----------------------|--|
| schaal 150 (of hoger) | - attaché (ambassaderaad) |
| schaal 148/149 | - attaché of adjunct-attaché (1e ambassade-
secretaris) |
| schaal 112/130 | - adjunct-attaché (3e resp. 2e ambassade-
secretaris adjunct-vice
resp. vice-consul) |

(Voor militaire rangen bestaat een afzonderlijke assimilatie).

Deze assimilatie is mede gebaseerd op het overleg dat ter zake van detacheringen plaatsvindt tussen mijn Ministerie en het Ministerie van Binnenlandse Zaken. De persoonlijke titels zijn dus gekoppeld aan de functierang op de post en niet aan de rang die de ambtenaar heeft.

ad. 3

Op grond van artikel 14 van het Reglement van de Buitenlandse Dienst is de chef de poste verantwoordelijk voor de leiding en de inrichting van zijn post. Om die reden zal bij de plaatsing van een ambtenaar van een ander ministerie ook overleg met de chef de poste moeten plaatsvinden.

ad. 4

Het valuta-inkomen wordt vastgesteld conform de regels die voor ambtenaren van de buitenlandse dienst van gelijk niveau, gelden. Ook alle andere (financieel) rechtspositionele regelingen bij de buitenlandse dienst zullen naar analogie worden toegepast op technische attachés en het aan hen toegevoegd personeel. Afwijking van deze regels zou tot een ongelijke rechtsbedeling leiden.

ad. 5

De gezamenlijke ministeriële beschikking of het KB wordt door het betreffende ministerie opgesteld en ter mede-ondertekening aan mij voorgelegd. Dit document omvat niet alleen het besluit een ambtenaar te detacheren, doch tevens de diplomatieke c.q. consulaire titel die hij zal voeren (zie art. 12 RBD).

ad. 6

In overleg met het betrokken ministerie kan uiteraard een aanvullend voorbereidingsprogramma worden opgesteld.

Tenslotte moge ik U nog mededelen dat ik het op prijs zou stellen als periodiek ambtelijk overleg met Uw ministerie zou kunnen plaatsvinden over alle kwesties die verband houden met de detachering van technische attachés.

DE CHEF VAN DE DIRECTIE BUITENLANDSE DIENST,

Taak, omvang en opbouw van de buitenlandse vertegenwoordigingen van het Koninkrijk

Taak, omvang en opbouw van de Buitenlandse Dienst zijn eerder heroverwogen tijdens de eerste ronde. Thans zou specifiek nadere aandacht kunnen worden gegeven aan de dienstverlenende taken van de Buitenlandse Dienst ten behoeve van het beleid van andere departementen, alsmede aan de gewenste verhouding tussen deze taken enerzijds en de taken die specifiek worden verricht ten behoeve van het Ministerie van Buitenlandse Zaken anderzijds. Daarbij is van belang de omvang en opbouw van het apparaat van de Buitenlandse Dienst op de verschillende posten in het buitenland. Tevens zullen daarbij de omvang en opbouw van de op de buitenlandse posten werkzame ambtelijke formaties die tot andere departementen behoren, gezien moeten worden.

De omvang en opbouw van de buitenlandse vertegenwoordigingen zal met name moeten worden gezien in het licht van de actuele ontwikkelingen ten aanzien van het takenpakket.

Tenslotte zal aandacht dienen te worden aan de relaties die er bestaan tussen de omvang en opbouw van de buitenlandse vertegenwoordigingen en de activiteiten van op het buitenlands beleid gerichte afdelingen van andere departementen dan het departement van Buitenlandse Zaken.

Voorzittend departement : Buitenlandse Zaken.

Deelnemende departementen: Algemene Zaken, Onderwijs en Wetenschappen, Financiën, Defensie, Economische Zaken, Landbouw en Visserij, Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur.